

CAMÍ de SANTIAGO des de PARÍS

Via Turonensis (le Grand Chemin)

**De París a Santiago a peu en etapes
anuals de diversos dies**

QUARTA ETAPA: 12-26/05/2018
Mirambeau - Bordeus - Ilac de Soustons

Pelegrí a la prioria de Cayak

ÍNDIX GENERAL

Pàg.

Dia 12.- Dissabte.- Barcelona - Bordeus (645 km).	
Dia 13.- Diumenge.- Tram 01.- Mirambeau – Saint-Aubin-de Blaye: 16,1 km . Visita: Església de Notre Dame i château du Bouilh.	11
Dia 14 Dilluns.- Tram 02.- Sant-Aubin-de-Blaye – le Pontet – Blaye/Port de Lamarque: 17,465 km. Visita: la fortalesa de Blaye, creuament de la Garona amb el transbordador i visita al fort Mèdol.	19
Dia 15.- Dimarts.- Tram 03.- Port de Lamarque- Arsac: 14,0 km. Visita: bodegues del château d'Arsac.	29
Dia 16.- Dimecres.- Tram 04.- Arsac – Blanquefort/: 14.0 km. Trasllat a Bordeus, dinar i tarda lliure a Bordeus.	37
Dia 17.- Dijous.- Tram 05.- Gradignan/Bordeus – Carretera D-108E2: 16,5 km. Visita: Château de la Brède (Brède).	43
Dia 18.- Divendres.- Tram 06.- Carretera D 108 – Belin-Béliet: 16,6 km. Visita: Côte d'Argent i Duna du Pilat.	51
Dia 19.- Dissabte.- Dia de descans. Visita a la Punta Grave i far de Courduan.	60
Dia 20.- Diumenge.- Tram 07.- Beliet – Pissos. Visita: Château de Roquefort – Belhade.	64
Dia 21.- Dilluns Tram 08.- Pissos – Labouheyre: 15,0 km. Visita: Parc Natural de les Landes.	74
Dia 22.- Dimarts.- Tram 09.- Labouheyre – Onese: 15,2 km. Visita: Château de Castillon.	78
Dia 23.- Dimecres.- Tram 10.- Onesse-et-Laharie – Lesperon: 14,3 km. Visita: població de Dax.	82
Dia 24.- Dijous.- Tram 11.- Lesperon – Castets: 14,0 km. Visita: Soutons (població i llac).	92
Dia 25.- Divendres.- Tram 12.- Castets – llac de Soustons: 16,3 km. Retorn a l'hotel sense visita.	98
Dia 26.- Dissabte.- Baiona - Barcelona (599 km).	

ÍNDIX DE TEXTS COMPLEMENTARIS

	Pàg.
Ús de la guia	008
Estuari de la Garona	023
La Garona	026
Vinyars de Bordeus	033
Regió de les Landes	047
Côte d'Argent	056
Punta Grave	058
Camí de Soulac	062
Far de Corduan	063
País Basc	071
Bordeus	102
La Citat del Vi	105
Baiona	108

QUARTA SORTIDA 12-26 de maig de 2018

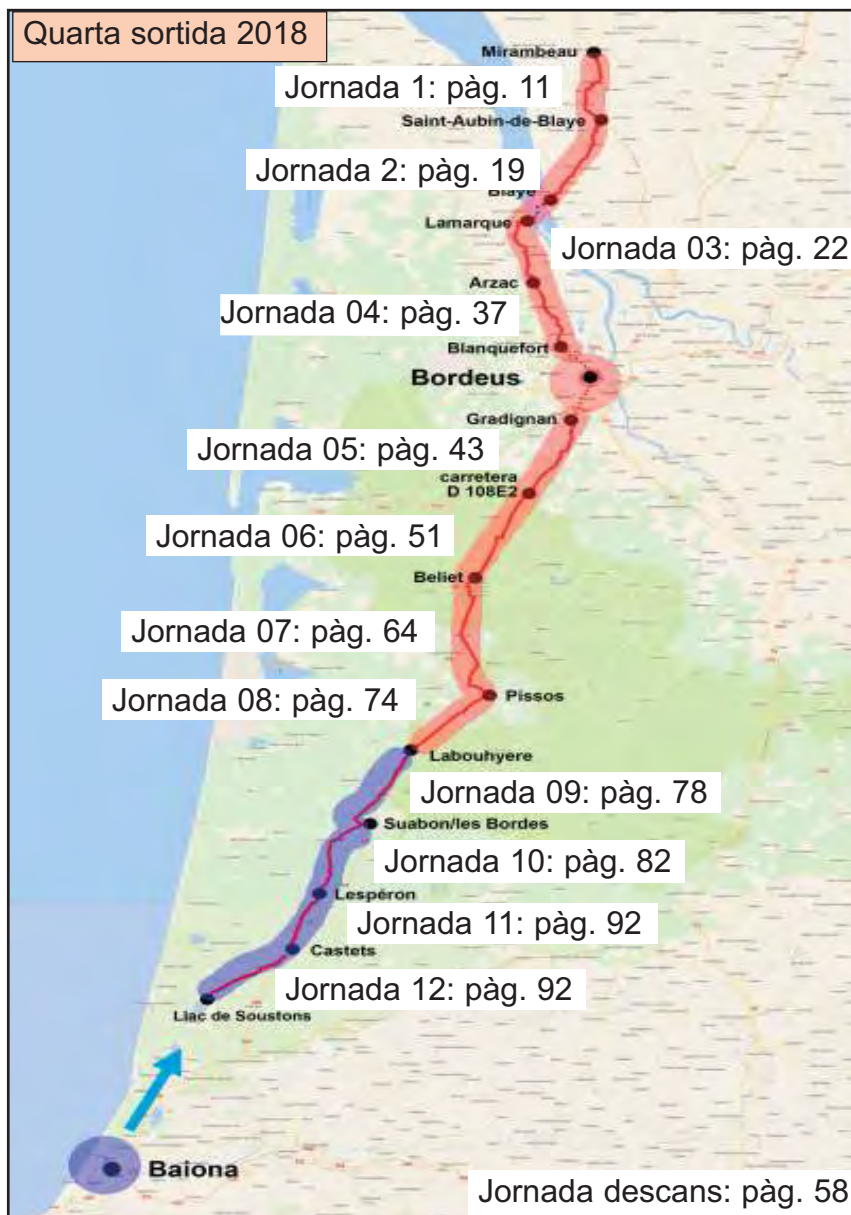
Tram a realitzar: Mirabeau - llac de Soustons en dotze etapes a peu (d'entre 14 i 18 km aprox. cada una) amb un total de 185 km aprox.

S'establiran dos punts base, on hi haurà l'hotel, un a Bordeus per fer les vuit primeres etapes i l'altre a Baiona per fer les altres quatre etapes.

Per fer les etapes a peu cada dia es farà el desplaçament amb autocar fins al lloc d'inici de la caminada.

Com que l'autocar dóna suport i assistència als caminadors en diferents punts de la ruta, aquests poden adaptar, cada dia, la longitud del tram a les seves conveniències.

En acabar la caminada, després de dinar, es faran les visites previstes i després s'efectuarà el retorn a l'hotel amb l'autocar i la resta del temps serà lliure per als participants.

En color rosat les jornades des de Bordeaux

En color blavós les jornades des de Baiona

En un principi vam preveure que la via Turonensis l'acabariem a Logronyo, tot passant per Roncesvalls, després vam creure i així ho vam exposar, que seria més rentable enlloc d'anar a Logronyo seguir la via Turonensis per la costa i, pel Camino Vasco anar directament a Burgos, més proper a Santiago, on arribarem el 2020.

A la vista de la bona acollida que els participants donen a aquesta activitat, el que no teníem clar al seu principi ara sí que creiem que ja cal preveure anar fins a Santiago en lloc de quedar-nos a Burgos.

Des de Burgos per arribar a Santiago, tot passant per Lleó i Astorga, ens caldran solament dues sortides anuals més amb característiques semblant a les que fem ara (veieu el mapa que hi ha sobre aquestes línies).

Per tant, la proposta ara és aquesta: **segim fins a Santiago.**

Per altra part hem constatat que les dimensions del que ens queda per fer a la via Turonensis i les dimensions del total de la via de la Plata permeten que, fent una sortida anual de cada una d'elles, coincidim a la zona d'Astorga i, a partir d'aquest punt poguem continuar fins a Santiago per acabar, conjuntament, els dos itineraris a la primavera del 2022.

ÉS PER AQUEST MOTIU QUE US PROPOSEM FER UNA ETAPA DE CADA UN DE DOS CAMINS DIFERENTS CADAANY:

- **Via Turonensis (a la primavera)**
- **Via de la Plata (a la tardor)**

La proposta és que, simultàniament a la realització dels trams anuals del Camí de París, la via Turonensis i després del Basc, fem els trams, també anuals, de la Via de la Plata, però en una època de l'any diferent, concretament a la tardor, ja que és totalment desaconsellable fer-ho en èpoques de calor.
(Vegeu el mapa que hi ha sobre aquestes línies)

ÚS DE LA GUIA

Per tal de simplificar les imatges i d'aquesta manera aconseguir una major facilitat de localització dels punts per on s'està passant, en la confecció d'aquesta guia s'han aplicats dos tipus de marques:

1) Els punts grans amb un número dins i el topònim corresponent al costat. Són els punt significatius de l'itinerari i el número que hi ha es correspon amb el que el mateix topònim té a la descripció:

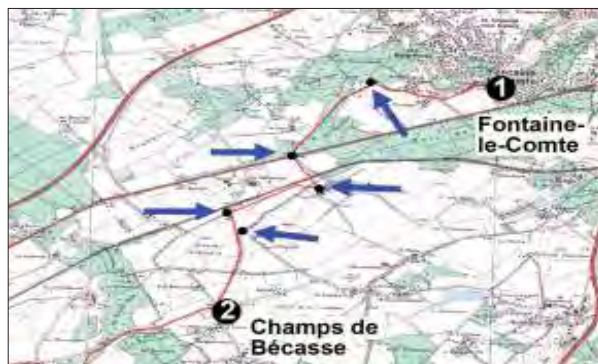
Temps	Km	Coordenades UTM - W
0:00 0:00	0,000 00,000	31T,290263,5
ABADIA DE FONTAINE-LE-COMTE (1). - L'església ens quedarà a la dreta. Prendrem la rue de l'Abbaye en direcció est. Més endavant aquest carrer passa a dir-se rue du Pré de l'Eglise i després es diu rue du Chêne B.		
0:17 0:17	1,110 01,100	31T,289258,5
Bifurcació. - Abans d'arribar al cementiri de Cossy prendrem a l'esquerra la rue de Basse Fontaine amb trams per dins el bosc i altres entre camps de conreu. Més endavant deixem a la dreta La Foy.		
0:20 0:37	1,270 02,370	31T,288580,5
Carretera D.611. - La creuem i seguim recte per una carretera en direcció La Touche. Aviat creuarem les vies del tren per un pas elevat i seguim recte per una zona d'obres recents.		
0:08 0:45	0,510 02,880	31T,288778,5
Bifurcació. - Deixem la carretera i prenem el primer vial a la dreta, on ens acostem a les vies del tren i les seguim en paral·lel.		
0:13 0:58	0,880 03,760	31T,288043,5
Bifurcació. - Deixem una pista a la dreta i continuem per la pista que seguim, la qual fa un marcat gir a l'esquerra i s'allunya de les vies del tren entre camps de conreu.		
0:05 1:03	0,300 04,060	31T,288083,5
Bifurcació. - Deixem la pista pavimentada i continuem recte per una pista entre camps de conreu. Passats uns 600 metres creuem una pista i seguim recte entre camps de conreu.		
0:17 1:20	1,100 05,160	31T,287917,5
CHAMPS DE LA BÉCASSE (2). - Cruïlla, prenem la segona pista a la dreta, entre un gran rostre i una casa. Seguim entre camps de conreu.		

Aquest número és el mateix que figura al perfil de desnivells que, per la manca de desnivells en direm "línia de ruta".

D'aquesta manera es poden relacionar i localitzar fàcilment els diferents punts de referència als tres llocs (mapa, descripció i línia de ruta)

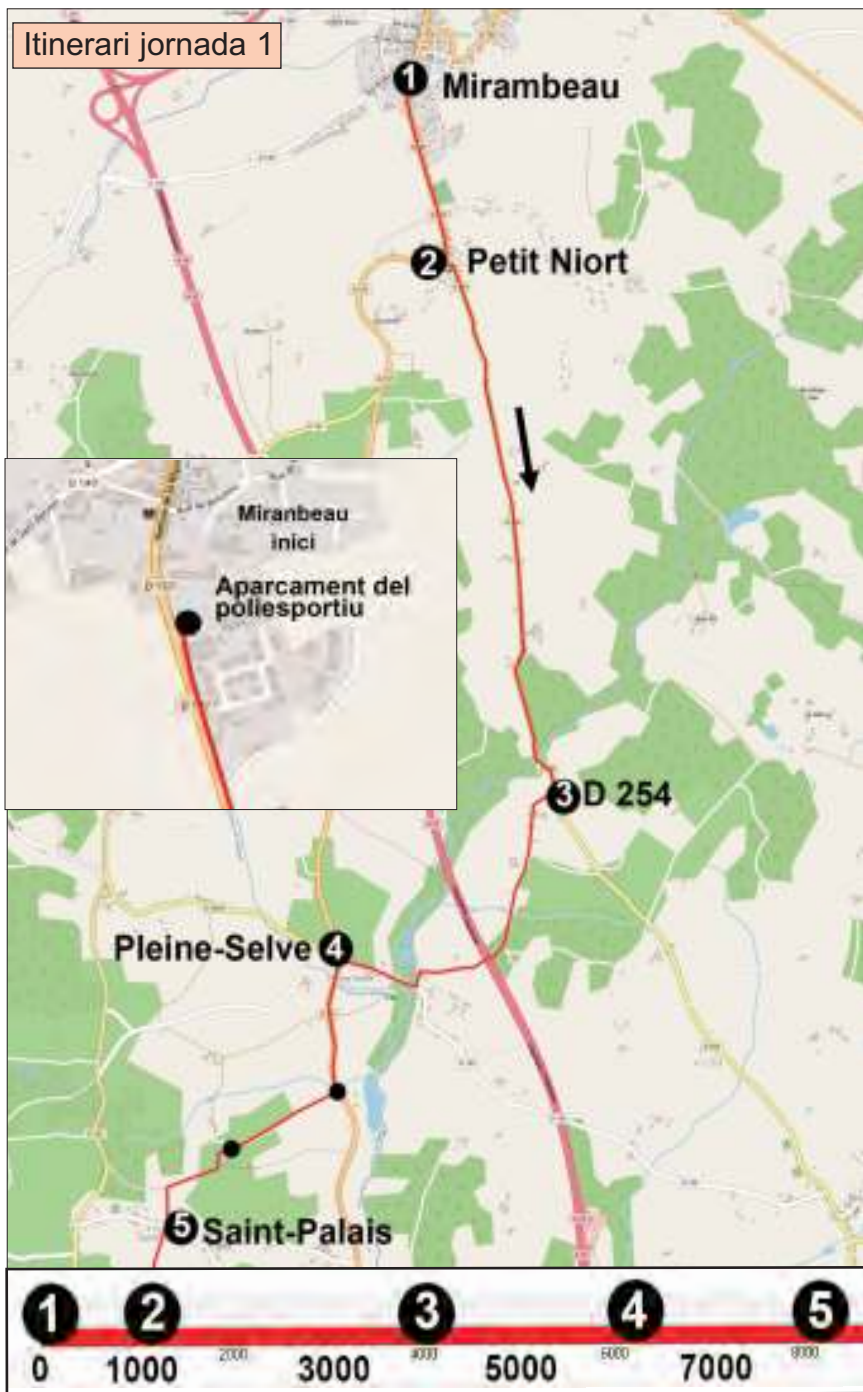
2) Els punts petits, que es corresponen amb cada un dels punts que té una coordenada en la descripció i que estan situats entre els punts amb número

Temps	Km	Coordenades UTM - WGS 84
0:00 0:00	0,000 00,000	311,290263,5156216
ABADIA DE FONTAINE-LE-COMTE (1). L'església ens quedarà a la dreta, prendrem la rue de l'Abbaye en direcció est. Més endavant aquest carrer passa a dir-se rue du Pré de l'Eglise i després en direcció sud el Centre Blanc.		
0:17 0:17	1,110 01,100	311,289250,5156251
Bifurcació. Abans d'ambiar el cementiri de Cossy prendrem a l'esquerra la rue de Bécasse Fumaine amb cura per dins el bosc i al final entre camps de conreus. Més endavant baixem a la dreta La Folie.		
0:20 0:17	1,270 02,570	311,288580,5155202
Carretera D 671. La creuem i seguim recte per una carretera en direcció a La Touche. Aleshores creuem els vies del tren per un pas elevat i seguim recte per una zona d'arbres recents.		
0:08 0:43	0,510 02,880	311,288778,5154750
Bifurcació. Baixem la carretera i prenem el primer vial a la dreta, però que s'acosta a les vies del tren i les seguirem en paral·lel.		
0:13 0:58	0,880 03,760	311,288043,5154389
Bifurcació. Baixem un peu a la dreta i continuem per la pavimentada que seguim, la qual fa un marçal gir a l'esquerra i s'allunya de les vies del tren entre camps de conreus.		
0:05 1:03	0,300 04,060	311,288083,5154893
Bifurcació. Deixem la pista pavimentada i continuem recte per una pista		

D'aquesta manera es pot identificar sobre el mapa el punt concret que es georeferencia en la descripció.

Per altra part, s'ha fet coincidir la part del mapa del tram amb la pàgina de la part de la descripció que li correspon.

Jornada 1.- 16,100 km 3:15 h

13/05/2018

Mirambeau, Petit-Niort, Carretera D254, Pleine Selve, Saint-Palais, les Reynards, les Babinots i Saint- Aubin-de-Blaye.

Temps Km Coordenades UTM - WGS 84

0:00 0:00 0,000 00,000 31 T 265075 5028266

MIRAMBEAU (1).- Aparcament del poliesportiu, a la sortida de la població. Prenem un caminador al costat esquerra de la carretera D137 en direcció sud.

0:11 0,11 0,770 00,770 31 T 265051 5027616

PETIT NIORT (2).- Rotonda.- La carreter fa un gir a la dreta, la deixem per anar a l'esquerra per la rue Saint-Jaques de Compostelle i tot seguit girem a l'esquerra per la rue des Potiers. Passats uns 60 metres el carrer gira a la dreta i deixem l'església a la dreta. A la sortida de la població el carrer passa a ser la carretera D254 (3) i la seguim vers el sud. Deixem pistes a dreta i esquerra sempre seguint la mateixa carretera entre camps de conreu.

0:44 0:55 3,200 03,990 31 T 264940 5024626

Casa i bifurcació (pilones) (3).- Deixem la carretera i prenem una pista pavimentada a la dreta, sud-est. Passats uns 200 metres passem entre les instal·lacions de chez Marboeuf. Uns 900 metres més endavant per un pas elevat creuem l'autopista A-10.

0:25 1:20 1,600 05,590 31 T 264899 5023525

Carretera D 255E1 (pilona).- La seguim a la dreta, pel pont de la carretera creuem el riu la Gironde i més endavant deixem a l'esquerra les bodegues Château l'Abbaye.

0:05 1:25 0,325 05,9150 31 T 264903 5023649

PLEINE SELVE (4).- Ajuntament. Seguim recte per la carretera. Passats uns 80 metres arribem a la carretera D 137 i la seguim a l'esquerra, sud. Més endavant deixem a l'esquerra l'alberg Le Saint Christophe.

0:11 1:36 0,765 06,680 31 T 264877 5022948

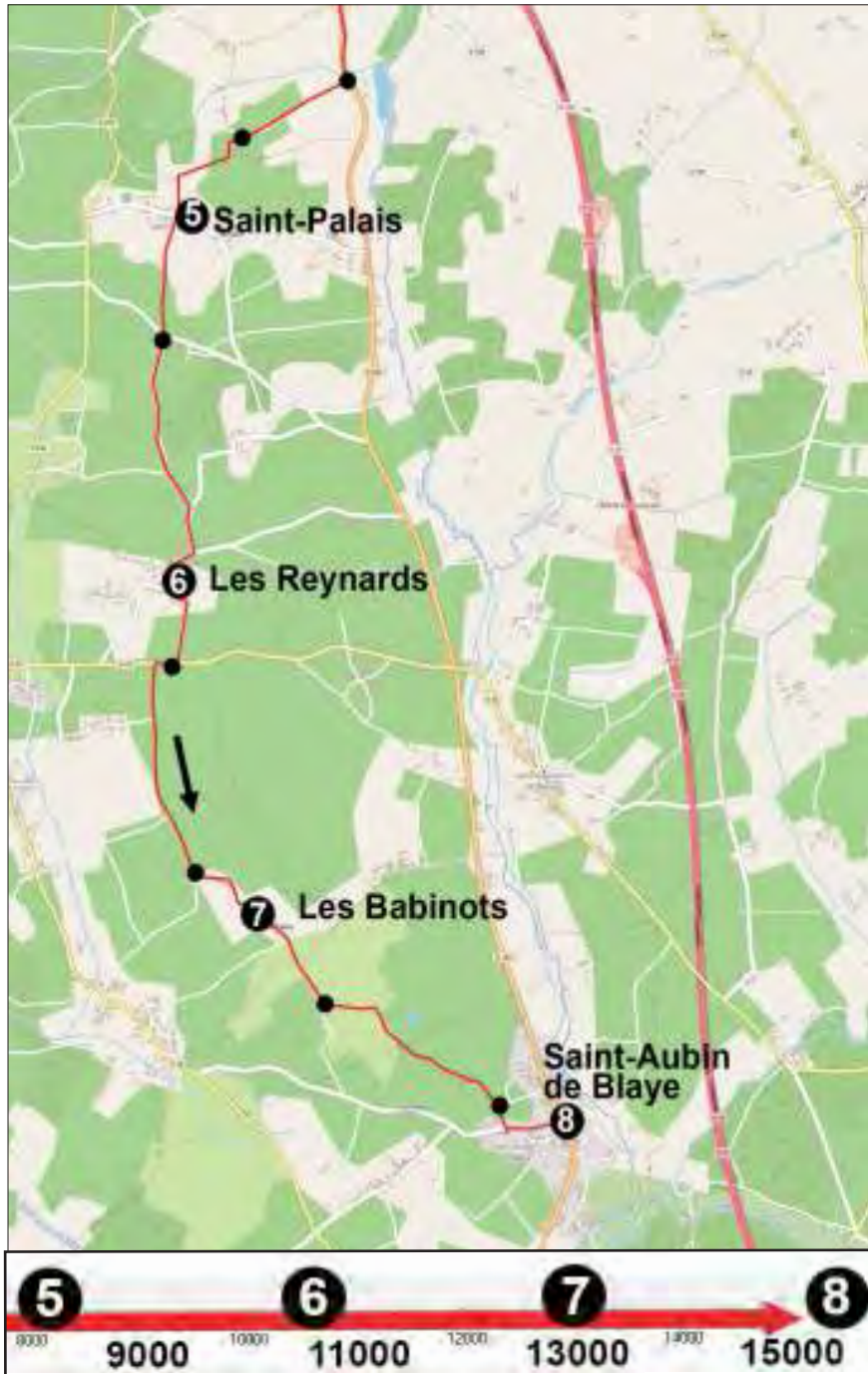
Bifurcació.- Deixem la carretera i anem per una pista pavimentada a la dreta, direcció Alins, entre camps de conreu.

0:10 1:46 0,680 07,360 31 T 264865 5022627

ALINS.- Deixem una pista a la dreta i continuem per la que seguïem, que fa un gira a l'esquerra i després un altre a la dreta. Més endavant arribem a una bifurcació on seguim per la pista de la dreta, sud.

0:10 1:56 0,695 08,055 31 T 264849 5022189

SAINT PALAIS (5).- Carretera D 255E2. L'església queda a la dreta, creuem la carretera i seguim recte per un carrer pel qual sortirem de la població per una pista pavimentada entre camps de conreu.

- 0:11 2:07 0,725 08,780 31 T 264823 5021489**
LES MARTINES.- Cruïlla. Continuem recte, sud, per la pista que seguïem i tot seguit deixem a l'esquerra unes bodegues.
- 0:18 2:25 1,300 10,080 31 T 264778 5020284**
LES REYNATS (6).- Bifurcació. Arribem a una pista i la seguim a la dreta, oest, entre cases. Passats uns 150 metres la deixem i en prenem una altra a l'esquerra i arribem a una bifurcació on en seguim una altra a l'esquerra, aviat fa un gir a la dreta i va en direcció sud.
- 0:11 2:36 0,760 11,840 31 T 264756 5019690**
Carretera D 23.- La seguim a la dreta, est, durant uns 150 metres i la deixem per prendre una pista a l'esquerra, sud, direcció les Babinots, entre camps de conreu. Deixem pistes als dos costats, algunes creuen la que seguim.
- 0:19 2:45 1,400 13,240 31 T 264710 5018471**
Bifurcació.- Fa com una Y invertida, prenem la pista de l'esquerra, sud-est.
- 0:10 2:55 0,590 13,830 31 T 264700 5018191**
LES BABINOTS (7).- Passem entre les cases del llogarret i en sortim per la mateixa pista que hi hem entrat, tot recte.
- 0:10 2:55 0,570 14,400 31 T 264683 5017739**
Bifurcació.- Arribem a una altra bifurcació en forma Y invertida i seguim per la pista de l'esquerra, entre camps de conreu, direcció sud-est. Deixem pistes als dos costats. Deixem una creu a l'esquerra i seguim recte per la rue del Terrier de la Blanche.
- 0:15 3:10 1,370 15,770 31 T 264657 5017044**
ESGLÉSIA DE SAINT AUBIN.- Arribem a la carretera D 135 i la seguim a l'esquerra. L'església queda a la dreta. Després deixem a la dreta la sala Comunal.
- 0:05 3:15 0,330 16,100 31 T 264658 5017066**
SAINT-AUBIN-DE-BLAYE (8).- Ajuntament. Carretera D 137.

La primera jornada de caminar ens portarà el record de les jornades viscudes l'any passat ja que el paisatge és molt semblant. Predominen els camps de conreu, sobretot els vinyars, tal com correspon per aquests verals.

Els itineraris continuen essent molt planers, els desnivells són inapreciables, els paisatges són magnífics, els cels enormes i la part rural predomina sobre la part urbana, però l'asfalt continuarà no essent un element estrany sota els nostres peus.

Petit-Niort

La població forma part del municipi de Miranbeau, està al sud del cap de municipi i la seva vida social i econòmica se centra en els seus aspectes rurals. L'element realment destacable de la població és la seva església parroquial.

Saint Martin de Petit-Niort

Església pre romana, és un antic priorat que depenia de l'abadia de Savigny. Sembla ser que es va construir en el segle XI per reemplaçar un edifici molt més antic

Té una façana potent, imponent i elegant dins de les seves proporcions, ben conservada.

composta d'un portal al mig i d'una galeria de cintres. Sota dels permòdols en bec de flauta d'una cornisa hi ha un seguit d'arcs que coronen el conjunt.

El portal compta amb cinc arcades de doble cordó. La galeria suporta una cornisa ornamentada amb bigues.

La façana continua a la dreta per un mur que té una porta. L'ornamentació de la façana és la característica del segle XI.

Els murs laterals quasi tots reconstruïts en moellons, tenen finestres amb mainell.

El campanar és una construcció de maons sense estil amb un sostre piramidal de pissarra.

La capçalera ha conservat al nord arcades que indiquen l'existència d'antics edificis. Al sud està consolidat per contraforts del segle XV.

Un mur lateral de l'església actual, reconstruït en mollons, té un **vitrall molt antic** de dues plaques de pedra superposades a les qual s'han fet petites obertures (motius geomètric): Aquest tipus d'obres estan datats a l'època merovíngia. Es considera que aquest conjunt és gairebé únic en el seu son gènere i s'estableix un parentiu amb altres vitralls d'aquests tipus que existeixen a Fenioux, tot i que es considera més antic el de Petit-Niort.

Les arcades de la parta esquerra del cor constitueixen la part més antiga de l'edifici després de les restes del segle XI.

En el segle XV s'inicià l'edificació de la nau gòtica, dita de la Verge; sobre un dels seus pilars, les petxines Saint-Jacques recorden la situació de Petit-Niort a l'antiga ruta de Compostel·la.

La cripta, que es comunicava amb el cor per una escala de pedra, està situada exactament sota la darrera travessa de l'església en direcció a llevant i conserva la volta de canó i els frescos.

Saint Martin de Petit-Niort

Saint-Aubin-de-Blaye

Notre Dame de Bayon-sur-Gironde

Data del segle XII tot i que integra elements molt més antics en particular una pedra esculpida situada al presbiteri al peu de l'altra.

La primera església era de fusta que no va resistir la fúria incendiària d'una expedició normanda que va remuntar la Garona en els seus drakars (vaixelles vikings) per prendre Bordeus. Els fonaments d'aquesta església s'endevinen

encara a la vinyes veïnes. A l'església antiga el presbiteri marcava la separació entre l'altar reservat a l'oficiant i la nau, a la qual tothom tenia accés. Normalment era construït pe pedres decorades: l'única pedra que ha sobreviscut, datada en l'època carolíngia (segle IX) o merovingia (segle VI) està gravada amb antic motius d'influència oriental

A l'entrada de l'església, un magnífic bloc de marbre esculpit servia de font baptismal. Es tracta d'un capitell procedent d'una excavació; els especialistes el reconeixen com un capitell dels pilars de Tutelle, temple de Bordeus construït a finals del segle II.

Cap a l'any 1185 els habitants de Bayon van decidir dotar-se d'una església sòlida i van construir, en estil romànic, l'església dedicada a la Mare de Déu que tenia una sola nau amb una capçalera simple amb un absis de set pans exteriors separats per pilars i un campanar a l'oest. Posteriorment es va construir un creuer que la va convertir en una església basilical

La sobrietat del seu interior i la puresa de les seves formes sedueixen tots els visitants.

El campanar sobre el porxo d'entrada va ser elevat en el segle XIX i en el 1877 se li afegí la punta del campanar, que té quatre campanes i que dóna suport a l'estàtua de la verge Maria.

Malgrat les modificacions efectuades sobre la capçalera en el segle XIX, els dissenys originals es poden observa dels elements iconogràfics que evoquen la incessant activitat dels baionesos en el segle XII.

Els vitralls.- Al cor de l'absis, una representació de la verge Maria recorda la dedicació i el nom de "Notre Dame de Bayon". Està envoltada per sant Joan Evangelista a la seva dreta i per sant Josep a la seva esquerra. Quatre vitralls amb motius geomètrics completen el cor. Les absidioles estan il·luminades al nord per sant Lluís, rei de França, que observa una eventual penetració dels anglesos, i al sud per sant Vicenç que protegeix les vinyes. La nau esta oberta a l'exterior per quatre grans vitralls que també tenen motius geomètrics.

Château du Bouilh

Saint-André-de-Cubzac

Les primeres traces d'habitats cubzaguais es remunten a l'època magdalenianes (del 30.000 al 10.000 a.C.). Se sap que a l'època celta ja existia a Cubzac-les-Ponts un oppidum, recinte fortificat on els habitants es refugiaven en cas de perill.

El nom de Cubzac s'originà a l'època gal·loromana segons dues hipòtesis. La primera fa relació a una tribu de Bitúriges Vi visques, els "Cubes" per la qual cosa la regió fou denominada "Cubesacus" pels romans que passà a ser Cubzac i Cua agüés. La segona se suporta en el nom d'una vila, que treballava les terres alentorn del segle I a.C. que hauria pertangut a un cert "Cupitus" el nom del qual hauria donat després de deformacions successives "Cuptiacus" i després "Cubzac".

Château du Bouilh

Una obra mestra del neoclassicisme a la Gironde que és el resultat d'un ambiciós projecte arquitectònic que lamentablement quedà sense acabar.

La casa noble de Bouilh ja existia en el segle XIV. Després d'obtenir el permís del rei Eduard III, Mileto Bouilh construí un castell en el 1331 en aquest indret.

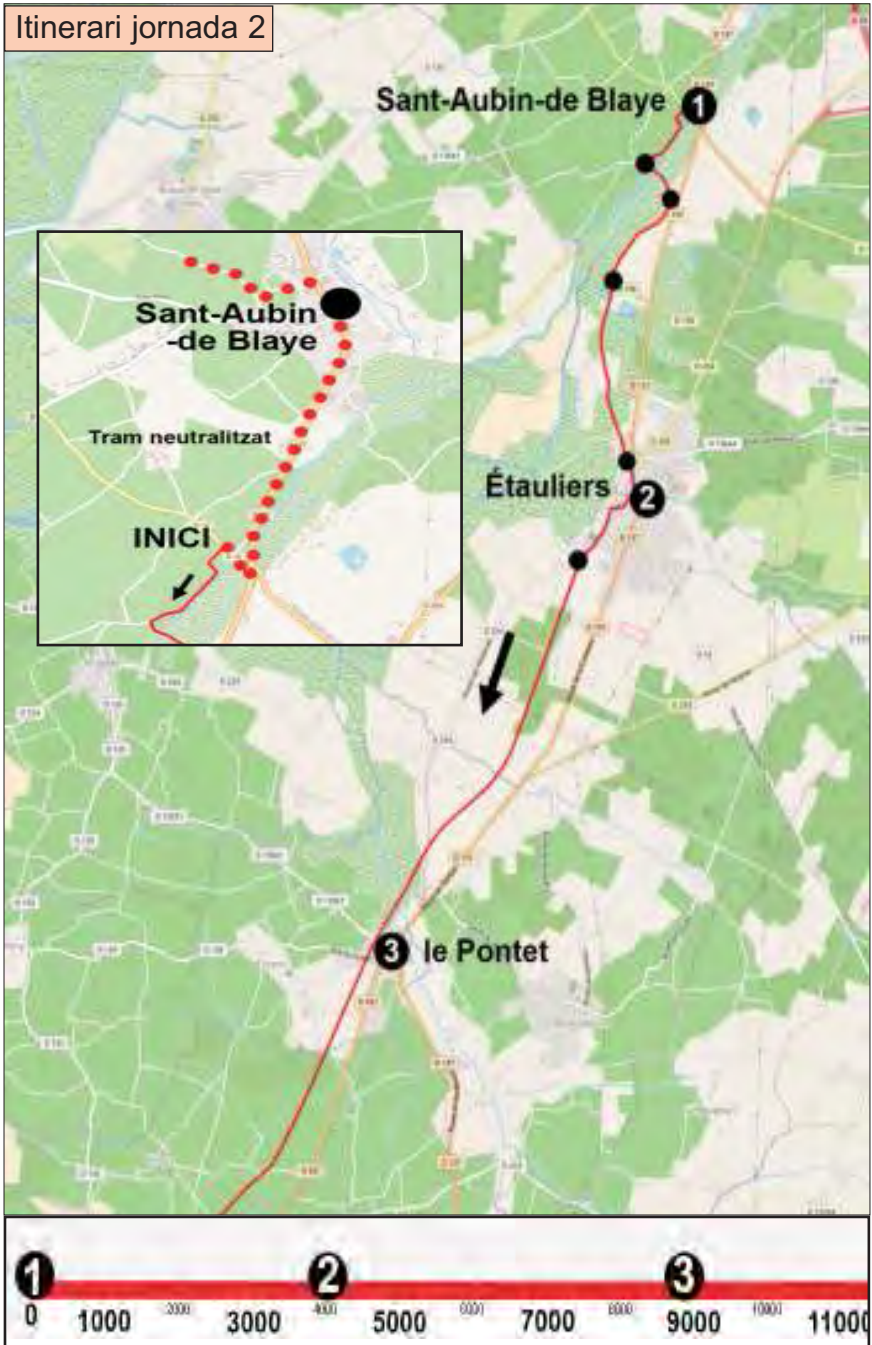
De fet, a finals del segle XVIII, Jean-Frédéric de La Tour du Pin Gouvernet, Barón de Cubzac, governador de les províncies d'Aunis i Poitou i lloctinent general del rei, decidí fer-hi una reconstrucció per fer-ne un castell digne de rebre a sa Majestat.

En el 1786 s'iniciaren els treballs, però en el 1789 el marquès fou nomenat diputat a les Corts Generals i nomenat ministre de la guerra pel rei, conseqüentment la reconstrucció del castell quedà interrompuda. En el 1794, La Tour du Pin s'enfrontà a la reina en el judici real i fou detingut; condemnat a mort, fou guillotinat el 28 de d'abril del 1794.

El projecte inicial preveia tres llargs edificis en forma de mig oval situats darrere d'un castell compost de dos edificis connectats per una galeria de columnata oberta en una àmplia corba. La suspensió prematura dels treballs tan sols va permetre l'articulació de la construcció dels dos edificis i de la casa oest. Amb tot, a través de la seva planta i alçat es denota una gran noblesa en el projecte.

Al centre de la composició hi ha una capella on es van enterrar els propietaris del segle XIX.

Per altra part, al pati situat entre els edificis comuns i el castell hi ha dos edificis interessants, es tracta d'un colomar del segle XVI i d'un sorprenent dipòsit d'aigua rectangular, amb diverses portes, que s'estén sota d'una terrassa. Aquest dipòsit estava dotat d'una màquina hidràulica que amb un sistema de basculació permetia que l'aigua pugés a un altre dipòsit des del qual es distribuïen per diversos canals.

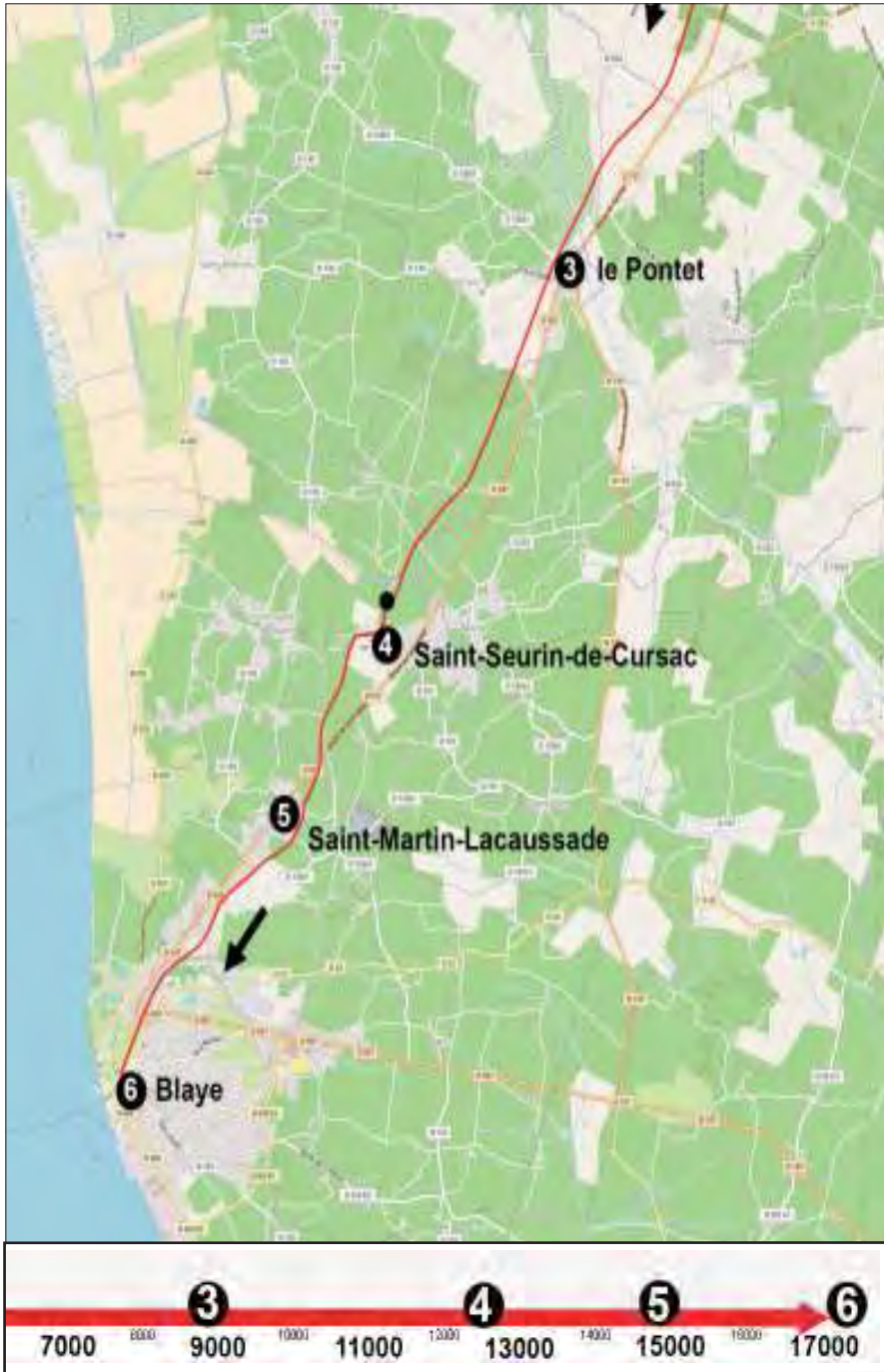

Jornada 2.- 17,465 km 4:10 h

14/05/2018

Sant-Aubin-de Blaye (1), Étauliers (2), le Pontet (3), Saint-Seurin-de-Cursac (4), Saint-Martin-Lacaussade (5) i Blaye (6).

Temps	Km	Coordenades UTM - WGS 84
0:00 0:00	0,000 00,000	31 T 309132 5014116
SAINT-AUBIN-DE-BLAYE (1).- Carretera D 18. L'inici en aquest punt ens permetrà estalviar-nos un parell de km de carretera, transitada i pesada. Prendrem la rue de la Lande, vers el sud, direcció Azac i la Lande. La pista pavimentada fa un gir a l'esquerra i després un altre a la dreta.		
0:10 0:10	0,665 00,650	31 T 309476 5013636
Bifurcació (palet).- Deixem la pista que seguïem i anem a l'esquerra. Aviat deixem a la dreta les "Pepinieres dy Blayais" (viver de plantes). Més endavant creuem primer el canal des Moulins i després el rierol denominat la Livenne.		
0:05 0:15	0,400 01,050	31 T 309193 5013296
Carretera (palet).- Arribem a aquesta carretera i la seguim a la dreta, sud, direcció a Roubisque. Passats uns 700 metres deixem la finca de Roubisque a l'esquerra.		
0:15 0:30	1,000 02,050	31 T 309755 5012599
Carretera D 136 (palet).- La creuem i continuem recte per la route de Marthas.		
0:20 0:50	1,600 03,650	31 T 309585 5011089
Bifurcació.- Abans d'entrar a la població trobem a la dreta l'inici de la via verda que va d'Étauliers a Blaye i que passada la població d'Étauliers seguirem. Continuem per la carretera i passats uns 100 metres arribem a una rotonda amb la carretera D 137 i la seguim a la dreta per entrar a la població.		
0:05 0:55	0,350 04,000	31 T 309561 5010773
ÉTAULIERS (2).- Plaça de les Halles. Creuem l'aparcament del mercat i prenem el carrer de l'Església. Deixem l'església a la dreta i després d'un gir a l'esquerra seguim per la route des Mazerats. A l'esquerra hi ha una urbanització i a la dreta el cementiri.		
0:12 1:07	0,750 04,750	31 T 309969 5010218
Bifurcació.- Retrobem la via verda i la seguim a l'esquerra. Es tracta d'una via verda, un itinerari que corresponia a un antic ferrocarril d'aquesta comarca. Això fa que sigui un recorregut molt rectilini i amb pocs serveis amb trams entre camps de conreu i trams per dins el bosc.		
0:53 2:00	3,850 08,600	31 T 311840 5006760
LE PONTET (3).- Antiga estació del tren d'aquesta població, queda a l'esquerra, continuem recte per la via verda.		

0:50 2:50 3,550 12,150 31 T 311840 5006760
Bifurcació.- A la dreta hi ha un cementiri. Temporalment la via verda s'acaba i es va a l'esquerra per la route de Muchit.

0:03 2:53 0,215 12,365 31 T 313628 5003574
SAINT-SURIN-DE-CURSAC (4).- Església. Arribem a la carretera D 808 i la seguim a la dreta. Passats uns 250 metres retrobem la via verda i la seguim a l'esquerra sud. Passats uns 800 metres creuem la carretera D 133 i uns 350 metres després la carretera D 937, antiga via romana.

0:32 3:25 2,200 14,565 31 T 314494 5001777
SAINT-MARTIN-LACAUSSADE (5).- L'itinerari no passa pròpiament per la població, per accedir-hi cal prendre a la dreta una pista pavimentada (Chemin des Lauriers) que passa pel costat del cementiri. Continuem per la via verda.

0:45 4:10 2,900 17,465 31 T 316277 4999655
BLAYE (6).- Cours Vauvan/rue Pierre Semard.

La segona jornada ens aportarà algunes diferències considerables amb l'anterior:

- Farem diversos trams per una via verda, la piste Cyclable Blaye-Étauliers, i això comportarà un canvi de panorama i la manca de vehicles al nostre voltant, però no evitarem les bicicletes.

- Creuarem l'estuari de la Garona amb un ferry, prèviament visitarem la ciutadella de Blaye i després el fort Médol, pel camí, des del vaixell, veurem el fort Paté a la illa del mateix nom.

Les tres fortificacions configuren la barrera defensiva, el forrellat de Bordeaux, que va crear l'enginyer Sébastien Vauvan en el segle XVII.

BLAYE (en català Blaia)

La població està situada en un promontori rocós que domina l'estuari de la Garona. De sempre ha estat considerada com un punt estratègic, la qual cosa li ha comportat que se li hagi atribuït una missió militar des de l'antiguitat.

L'origen del nom es remunta a l'època gal·loromana: Blavia (Belli via: ruta de la guerra).

Fou l'any 25 aC que els

romans s'instal·laren en aquest indret i en feren una plaça fortificada.

El general romà Messala hi va fer construir un "castrum" (camp militar) per assegurar el control de la regió i completà el seu dispositiu amb dos camps similars, un a Castres i l'altre al Libournais.

Els merovingis hi van construir el primer castell en el 625 i en feren una residència reial. El senyor de Blaye més famós en els segles següents va ser el comte Roland le Preux, nebot de Carlemany la llegenda del qual i la cançó epònima que relaten com el comte va entrar a la basílica de sant Romà a Blaye

En el 848 la vila va ser est saquejada per cabdill víking Hasting qui tot seguit remuntà la Garona.

A l'edat Mitjana la família Rudel feu edificar un castell sobre el promontori, els vestigis del qual encara són visibles.

També va ser a l'edat Mitjana que Blaye va esdevenir una de les més populars etapes al camí de Santiago de Compostel·la. Encara no existia cap pont sobre la Garona i l'únic mitjà per arribar a Bordeus i d'entrar a la Gascunya era crear la Garona en vaixell. El pas d'un gran nombre de pelegrins és l'origen del desenvolupament de l'hospital que actualment encara existeix.

Com que era un punt clau militar de la defensa d'Aquitània, durant la guerra dels Cent Anys fou presa i represa en diverses ocasions pels dos bàndols. Finalment fou conquistada pels francesos en el 1452, la qual cosa va representar que s'obris la porta d'Aquitània a les tropes franceses.

Després d'un curt període de pau, durant la qual la prosperitat retornà gràcies a l'activitat portuària i al negoci del vi, en el segle XVI Blaye i la seva regió van tornar a patir batusses fins que en el segle XVII va retornar la pau.

En el segle XVII Vauban supervisà la reconstrucció de la cèlebre Ciutadella després de la destrucció de l'església carolíngia de Saint-Romain i de les cases dels barris situats a prop de les muralles

Les guerres de la Revolució i el Primer Imperi van ser l'ocasió, a les últimes setmanes del regnat de Napoleó, de l'únic setge que suportà la ciutadella de Vauban. Acabat el setge es va iniciar una nova etapa de prosperitat i la puixança de la vinya representà un creixement en la construcció de nombroses residències a la regió.

L'estuari de la Garona tancat a pany i forrellat

En el segle XVII Sébastien Vauban, va construir un tríptic defensiu de la ciutat de Bordeus a l'entrada de l'estuari de la Garona per tal d'impedir l'entrada de vaixells i així protegir-la dels atacs enemics per mar.

Aquest tríptic defensiu, únic a França, estava situat a uns 50 km agües avall de la ciutat i constava de tres fortificacions: la ciutadella de Blaye (situada a la riba dreta del riu), el fort Paté (a la illa Paté, situada al mig de la ria) i el fort Médoc (situat a la riba esquerra del riu).

L'estuari de la Garona és el més gran d'Europa, una via de comunicació natural i de promoció del comerç i el turisme que, des de l'Edat Mitjana, va comportar una gran prosperitat per a la ciutat de Bordeus.

Però l'estuari també era lloc de conflictes militars: la incursió del Víkings, les batalles relacionades amb la guerra dels Cent Anys, la Fronde (fona), etc. És a dir, per un costat l'accés a la ciutat de Bordeus pel riu assegurava un creixement econòmic però també representava una amenaça per a la ciutat ja que facilitava el camí als vaixells de les potències enemigues.

Per tal de controlar la via i d'augmentar l'autoritat de la monarquia, Lluís XIV va demanar a Vauban, llavors comissari general de fortificacions, que millorés la defensa de Blaye.

Quan Vauban va visitar el lloc s'adonà que calia recuperar una antiga proposta del duc de Saint-Simon consistent en bloquejar la ria amb més d'una fortificació. Aquest projecte defensiu de l'estuari de la Garona era part d'un programa més ampli dirigit per Vauban per establir un veritable "cinturó de ferro" a través de les fronteres del regne de França. Així fou com Vauban va intervenir en un total de prop de 160 fortificacions i les adaptà als avenços de l'artilleria.

Ciutadella de Blaye

Aquest complex militar fou construït entre el 1685 i el 1689 per l'arquitecte militar François Ferry sota la supervisió de Vauban.

Es va concebre com una veritable caserna, l'interior s'articula a l'entorn d'una plaça d'armes, d'un convent que havia estat ocupat per religiosos dels Mínims i de diverses edificacions destinades a allotjar la tropa.

Es va conservar un bon nombre d'elements de les fortificacions medievals en el nou conjunt, entre els quals cal destacar el château des Rudels (segle XII), la porta de Liverneuf (segle XIII) i la torre de l'Éguillette (segle XV).

La ciutadella presenta un traçat de semicercle format per un recinte amb quatre baluards i tres mitges llunes, envoltat per fossars i per un terraplè a contraescarpa, i on la paret del penya-segat que domina la Garona a l'oest reforça encara més la fortificació. Cada bastió fou dissenyat per si calia poder ser protegit contra el foc creuat procedent dels baluards late-

als, organització típica de les fortificacions dissenyades per Vauban. Com els parapets, cada bastió està disposat en files escalonades, dissenyats així per proporcionar una protecció en cas d'atac enemic

Les mitges llunes, de forma triangular, estan dissenyades per a protegir les entrades a la ciutadella. Aquestes entrades són dues: la porta Dauphine (1689) i la porta Reial (1699, precedides d'un pont de pedra sobre el fossar. Anteriorment les portes estaven equipades amb pots de fusta llevadís però aquest material es va considerar poc fiable per al cas d'un atac.

Fort Paté

En el 1690, Lluís XIV validà la construcció del fort. El banc de sorra no estabilitzada que s'havia format unes dotzenes d'anys abans de la construcció del fort ne era pas un terreny estable i va caldre fer una doble graella de trocs sobre tota la superfície del fort per assegurar el terra de l'edificació. La construcció s'acabà en el 1693.

De forma oval, el fort amida 12 metres d'alt, es va construir en pedra tallada en la part essencial i en maó a la resta, sobretot a la part exterior dels merlets (part no exposada als trets)

Les 32 espitlleres eren a les sales de la planta baixa que envoltaven el polvorí. Una escala de cargol permet accedir al pis. A la part alta del fort hi ha el cos de Guàrdia, on hi ha la cuina i dues sales de petites dimensions, protegit per canoneres. Dues garites de pedra, una situada al sud amb un balcó sobre l'entrada principal, servien d'observatoris

L'arquitectura és molt minimalista lluny del projecte més ambiciós comparat amb la idea d'un fort amb quatre bastions que no es realitzà a causa de l'estat del sòl. En el fons, el fort Paté era una fortificació més dissuasiva que no pas defensiva.

Amb l'evolució de l'artilleria et sobretot per la instal·lació de canons, el ferrell de l'estuari veurà com la seva situació geogràfica es desplaça en el segle XIX cap a més a munt de l'estuari.

Fort Médoc

Aquest complex militar està situat al municipi de Cussac-Fort-Médoc. Els treballs de construcció es van iniciar en el 1691 i les obres anaren a càrrec de l'arquitecte Desplessy i de l'enginyer Ferry sota la direcció de Vauban.

Ja que l'abast dels canons no podia cobrir els 3 km d'ample que l'estuari té davant de Blaye planificà la construcció d'una torre al mig de la Garona en una petita illa que s'anomenava illa de sant Simó i que passà a denominar-se illa Paté, i a l'altra riba un fort amb quatre bastions, que es denominaria fort Médoc. Vauban va

convèncer Lluís XIV i aquest ordenà la construcció de fort Médoc en el 1689.

El lloc elegit fou una zona d'unes 25 hectàrees, una gran prada prop de Cussac, prop del riu que s'inundava durant la marea alta

Enginyer del rei, François Ferry va fer separar una base estable que quedà com una illa separada de terra ferma per uns fossars. En la illa que s'havia format va fer construir el fort, que no podia tenir instal·lacions subterrànies perquè el terreny tenia una base molt feble.

De planta trapezoïdal, el fort es va situar perpendicularment a la riba del riu i està flanquejat per quatre angles amb bastions.

L'entrada principal, al nivell del cos de Guàrdia Reial, és una porta reial majestuosa, amb una decoració adequada per realçar el prestigi del rei Sol, que està protegida per una mitja lluna .

A la part oposada, al costat del riu, el cos de Guàrdia del Mar protegia l'accés al fort. Les seves bateries, orientades vers Blaye, eren el dispositiu essencial del fort.

Per evitar que el fort fos pres per un simple desembarcament fou necessari edificar un edifici capaç de resistir l'ofensiva. Aquest gran conjunt estava protegit per fossars inundable per encluses i alimentats per les aigües del riu amb un camí cobert abans i després dels fossars.

A l'interior del fort es van construir dues línies paral·leles de casernes cada una amb 40 habitacions, cada una amb 3 o 4 llits. Actualment són solament un vestigi del que eren.

A l'extrem de la caserna sud es va instal·lar la capella i els apartaments de l'Almoïner i a l'extrem de la caserna nord es construí un forn de pa amb dos forns i les instal·lacions del metge de la guarnició

En total, uns 300 soldats podien allotjar-se al fort, però mai la guarnició assolí aquest xifra

Travessia de l'estuari de la Garona

Farem la travessia de l'estuari de la Garona amb el ferri "Sébastien-Vauban", entre Blaye i Lamarque. Aquest mitjà permet, en certa forma, relligar les tres fortaleses en un viatge que dura uns 20 minuts.

El "Sébastien-Vauban" va ser construït a Saint-Malo i Boulogne-sur-Mer en el 2014. Té 60 m d'eslora i una mànega de 13 m. El seu pes brut és de 1024 tones

La Garona

En català i occità: Garona, en francès: Garonne, del llatí Garumna, és un riu d'Occitània que discorre per la Vall d'Aran i França. Amb una longitud de 647 km, la seva conca, de 55.000 km², permet un cabal mitjà a Bordeus de 700 m³/s. És l'únic riu que neix als Pirineus catalans i que desemboca a l'Atlàntic.

El nom «Garona» prové de Garumna, nom que segons sembla conté la paraula aquitana -unn, onna, 'font, riu'. En las fonts llatines apareix com Garunna (Garuna) (Juli Cèsar, per exemple, l'esmenta com Garumna).

Una altra hipòtesis suggereix que «Garona» procediria del proto eusquera "gar" i "ona". 'Gar' fa referència a l'aigua' (com a garbi o garoa) i ona significa "bo". Aquesta hipòtesis es veu reforçada pel lloc d'on tradicionalment s'ha marcat com el naixement del riu: La Bonaigua.

Això no obstant, s'han proposat tres indrets diferents com a naixement del riu Garona.

1) Garona - Beret.- Tradicionalment els aranesos han establert el naixement al Uelh deth Garona, al Pla de Beret, a uns 1.870 m d'altitud

2) Garona - Ruda. Una altra tesi és el circ Ratera-Saboredo, a uns 2.600 m d'altitud, on hi ha l'estany més alt de la capçalera del riu de Saboredo, tributari del riu de Ruda. Aquest punt és actualment considerat com a veritable origen de la Garona per múltiples experts

3) Garona del Joeu. Una altra tesi en situa el naixement al massís de la Maladeta, prop del pic d'Aneto, a més de 2.300 m d'altitud. Les aigües del massís es precipiten al Forau d'Aigualluts i posteriorment discorren 4 km sota la Tuca Blanca de Pomèro fins als Uelhs deth Joeu.

L'Enciclopèdia Catalana dona com a origen de la Garona l'aiguabarreig de la Garona de Ruda i de la Garona del Joeu, a Es Bòrdes.

El curs del riu es dirigeix cap a ponent i al nord tot travessant la Vall d'Aran. Després adopta un arc en direcció nord-oest, que el duu a desembocar a l'oceà Atlàntic a través de d'un estuari. En el seu recorregut passa per nombroses poblacions, entre elles:

Saint-Bertrand-de-Comminges, Montréjeau, Saint-Gaudens, Mauzac, Muret, Portet-sur-Garonne, Tolosa, Blagnac, Castelsarrasin, central nuclear de Golfech, Agen, Langon, Cadaujac, Villenave d'Ornon, Bègles i Bordeus.

L'estuari

Té 600 km de superfície, 75 km de longitud i 12 km d'amplada a la desembocadura, això fa que sigui el més gran de l'Europa occidental

És el producte de la confluència dels rius Dordonya i Garona. Acull una fauna molt rica i s'estén entre maresmes i prades humides, les prestigioses finques vinícoles de Médoc i els penya-segats calcaris de Meschers-Sur-Gironde.

Per afegir més espectacularitat al conjunt, cal esmentar les pintoresques "carrelets", les cabanes de pesca amb xarxa que fan destacar l'emblemàtica silueta de les ribes preservades de l'estuari

En aquest medi natural excepcional conviuen les aus salvatges amb els peixos migratoris. És l'únic estuari del món que els esturions europeus remunten per a reproduir-se.

Ones de marea (mascaret)

El mascaret és un fenomen natural molt espectacular que solament es produeix en una seixantena de llocs de tot el món. Els surfistes poden remuntar les onades de marea fins al poble de Cambes, a quasi 100 km de l'Atlàntic.

A la confluència de la Garona i el Dordonya una ona creada en els rius, primer flux de la marea que puja, avança amb un front de 3000 metres abans d'arribar a l'illa Cazaux; en aquest lloc el riu s'estreny i això fa que la força de la marea s'incrementi.

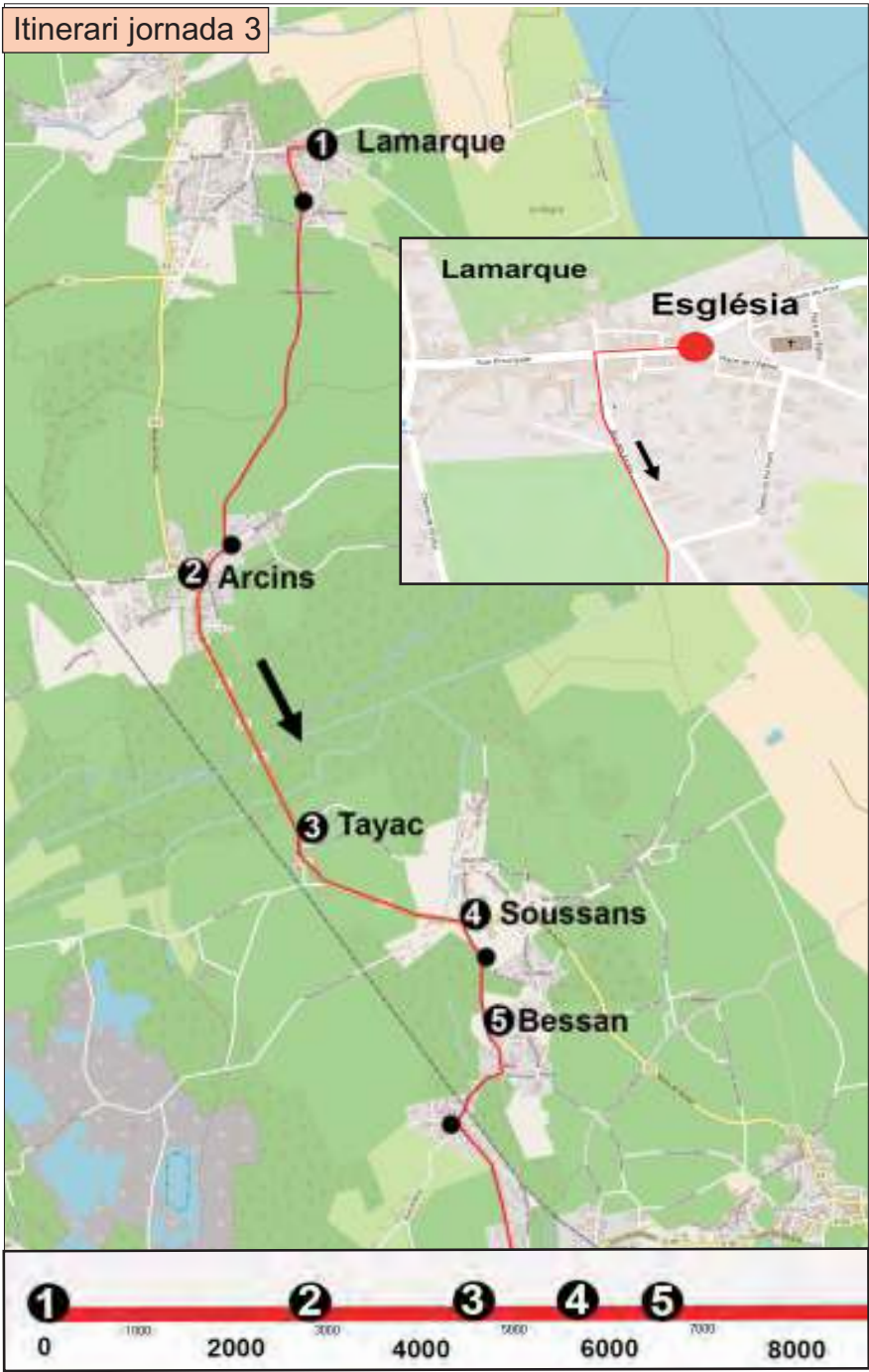
Hi ha dos mascarets cada dia, és a dir 730 per any dels quals una cinquantena són remarcables. El mascaret avança a una velocitat de 10 a 20 km/h (quan menys fondària té el riu més s'alenteix), l'ona pot arribar a tenir 1,35 metres d'alçada però no és constant. Segons els canvis que tingui el fons del riu la successió d'onades es desplaça segons l'amplada del Dordonya creix, s'aplana, s'eleva, es retrau, bombolleja, desapareix, ressorgeix, està constantment canviant.

Els "carrelets"

La pesca al "carrelet" és un mètode que utilitza una xarxa quadrada o rodona "carrelet" d'una superfície de diversos metres quadrats estesa sobre una armadura plana que es fica a l'aigua tot baixant-la horitzontalment per mitjà d'una politja des d'un pontó que avança sobre les aigües i sobre el qual generalment es cons-trueix una cabana per abríc del pescador. Després de diversos minuts d'esperar que es dissipí l'enrenou que causa la baixada de la xarxa, es puja la xarxa ràpidament per pescar els peixos que la xarxa troba en el seu camí a la superfície de l'aigua.

Jornada 3.- 14,000 km 3:35 h

15/05/2018

Lamarque (1), Arcins (2), Tayac (3), Soussans (4), Besan (5), le Pez, Les Ecartis (6) i Arsac (7).

Temps	Km	Coordenades UTM - WGS 84
0:00 0:00	0,000 00,000	38 T 510692 79141
LAMARQUE (1). - Des de la plaça de l'Església prendrem la rue Principal en direcció oest, passats uns 100 metres la deixarem per anar a l'esquerra, sud, per la rue des Écoles.		
0:05 0:05	0,400 00,400	38 T 510413 79164
Bifurcació. - Anem per la pista pavimentada de la dreta pel Chemin du Moulin Rose. Aviat deixem el molí (sense aspes) a l'esquerra i més endavant deixem al mateix costat el château Malescasses. Deixem diverses pistes a ambdós costats. Més endavant la pista passa a dir-se route de Lamarque.		
0:33 0:40	2,150 02,550	38 T 508360 79787
Bifurcació. - Arribem a la route du Port i la seguim a la dreta. En entrar a la població deixem a la dreta el rue de l'Église i després a l'esquerra la rue du Guumerat.		
0:04 0:44	0,250 02,800	38 T 508064 80045
ARCINS (2). - Rotonda. A la dreta queda el château d'Arcins, anem a l'esquerra per la carretera D 2.		
0:26 1:10	1,650 04,450	38 T 506578 79201
TAYAC (3). - Château Tayac.- Sense deixar la carretera entrem a la població i per ella en sortim. Sense deixar la carretera D 2, deixem pistes als dos costats.		
0:15 1:25	1,100 05,550	38 T 506153 77801
SOUSSANS (4). - Després de deixar a la dreta la route de l'Ancienne Gare prendre a la dreta le Chemin de Videau. La carretera segueix recte per entrar a la població.		
0:05 1:30	0,230 05,780	38 T 505988 77680
Cruïlla múltiple. - Prenem la pista pavimentada de la dreta que és la rue de la Tour de Bessan.		
0:10 1:40	0,570 06,250	38 T 505424 77552
BESSAN (5). - Bifurcació, anem a la dreta pel mateixa rue que seguíem. Passats uns 150 metres arribem a una rotonda amb una creu al mig i prenem la pista de la dreta, es tracta de la rue de Caboy. Passats uns 300 metres creuem les vies del tren per un pas a nivell.		
0:10 1:50	0,650 06,900	38 T 505006 77894
LE PEZ. - Place du Pez. Girem a l'esquerra i seguim per la route de Vire-fougasse, sud-sud-est. Passats uns 350 metres deixem una pista a l'esquerra i seguim entre cases i camps de conreu.		

0:15 2:05 0,950 07,850 38 T 504146 77420

Carretera D 105 route de Castelnaud.- La creuem i seguim gairebé recte per la rue de Fief. Abans d'arribar a la rotonda deixem dues pistes a la dreta.

0:10 2:15 0,650 08,500 38 T 503531 77332

Bifurcació.- Rotonda.- Prenem la pista pavimentada de la dreta, sud, és el Chemin de la Réserve. Passats uns 250 metres arribem a la route des **Eycards (6)** i la seguim a l'esquerra. Passats uns 50 metres la deixem per seguir a la dreta le chemin de la Lande,

0:07 2:22 0,600 09,100 38 T 503168 77116

Cruïlla.- Deixem una creu a l'esquerra i el chemin de la Tuilerie i tot seguit arribem a una bifurcació on prenem la pista de l'esquerra, sud, per dins el bosc. Deixem diverses pistes a ambdós costats.

0:38 3:00 2,450 11,550 38 T 500926 77377

Bifurcació.- Hi arribem poc després de creuar una pista important. Prenem la pista de l'esquerra, est, per vorejar el llac.

0:13 3:13 0,850 12,400 38 T 500775 76302

Bifurcació.- Arribem a l'allée du Luquet i la seguim a la dreta, sud, per una zona amb xalets.

0:12 3:25 0,800 13,200 38 T 500149 76574

Cruïlla.- A l'esquerra deixem la rue de Pénide i a la dreta la rue du Pys, seguim recte per la rue de Villeneuve. Passats uns 250 metres, després de creuar el rierol la Laurina, deixem a la dreta la rue Lariaud i seguim a l'esquerra. Al final de la rue Villeneuve seguim a l'esquerra la rue de l'Abbée Frémond.

0:10 3:35 0,800 14,000 38 T 611008 76197

ARSAC (7).- Plaça de Saint Germain. Hi ha l'església i l'ajuntament.

La tercera jornada, esperem, tindrà un "final feliç", ei, en el bon sentit de l'expressió, no penseu malament, o sí.

La idea és anar a visitar les bodegues del Château d'Arsac on, a més de fer algun tastet i/o de poder comprar alguns dels vins més selectes de la comarca podem gaudir d'una visita molt interessant als jardins del castell, tota una galeria d'escultures a l'aire lliure.

Pel que fa a l'itinerari, tornarem a alternar camps de conreu amb bosc i cels enormes, etc.

Le Château d'Arsac

Quan Philippe Raoux va adquirir la finca d'Arsac, en el 1986, la seva prioritat va ser la reconstrucció d'una vinya que actualment compta amb 112 hectàrees en una sola peça.

El vi, des d'un principi produït en AOC Haut Médoc, es beneficia des del 1995, per una part del vinyar, de la denominació Margaux. Un exemple únic a França de requalificació d'un territori per l'INAO, a sol·licitud del seu propietari.

Philippe Raoux tot seguit es dedicà a la rehabilitació dels edificis, en un concepte totalment contemporani: acer, fusta, sostres de vidre, estructures d'inoxidable i realçades d'un blau Klein... Aquesta audaç renovació impulsà Arsac vers la modernitat i convertí el castell en un dels més originals del Médoc.

A més d'un domini vitivinícola reconegut, el castell d'Arsac també és un lloc obert a la creació artística. Cada any, des del 1994, el domini adquireix una obra d'art signada per un artista contemporani de nivell; actualment reuneix una impressionant col·lecció d'obres d'art coneguda amb el nom de "Jardí de les Escultures".

El jardí d'escultures del Château d'Arsac.

A partir del 1994, quan la propietat va resultar rentable, després de molts anys dedicats a refer els edificis i les vinyes, el propietari va decidir que cada any compraria una escultura per situar-la a la propietat. Això requeria la previsió d'un pressupost a l'empresa, el qual es va fer a base de dedicar un franc per cada peu de vinya de la propietat.

Es considera que les escultures constitueixen una prolongació de l'arquitectura del castell, és com un retret al immobilitisme de la majoria de propietats dels château vitícola de la comarca del Médoc

Després de 30 anys d'aplicar aquesta filosofia s'ha creat un jardí d'unes 30 obres que forma part de l'ADN del castell, cada una té un lloc i un motiu en el parc del castell i a les vinyes. Tot i que tenen una situació que sembla desordenada, s'integren en l'entorn del castell del qual en formen part, hi ha un punt d'harmonia amb la natura, els edificis, les vinyes i la història de la propietat.

Entre les obres més significatives cal destacar la Diagonale d'Arsac de Bernar Venet, la trilogia formada per le Pot Rouge, de Jean-Pierre Raynaud, Skywatcher, de Rotraud Klein Moquay, i le Pouce de César, les Visionnaires, situades a les vinyes darrere del château

de Rotraud Klein Moquay, i le Pouce de César, les Visionnaires, situades a les vinyes darrere del château

Vinyars de Bordeus (Vignobles de Bordeaux)

Regió vinícola que s'estén per l'oest de França, a la regió d'Aquitània.

Els vins de Bordeus s'elaboren en unes 9.000 cellers usualment anomenats châteaux si estan associats a unes vinyes concretes, amb el raïm de prop de 14.000 productors de vi, 117.514 hectàrees de vinyes, 400 comerciants i un volum de negoci de 14.500 milions d'euros. Hi ha 57 denominacions d'origen controlades de vi de Bordeus.

Cada any es produeixen més de 700 milions de botelles de vi de Bordeus, amb una varietat de qualitats, des de vins de taula corrents, fins alguns dels vins més cars i prestigiosos del món. La major part dels vins de Bordeus són vi negre, però els vins blancs dolços d'elaboració noble també han contribuït a donar reputació a la regió i també es produeix vi blanc sec, rosat i espumosos (Crémant de Bordeaux).

La regió de Bordeus és la segona regió vinícola més gran de França (tan sols la regió vinícola del Llenguadoc és més gran) i està ubicada a mig camí entre el pol Nord i l'Equador, hi ha més superfície de vinyars plantada a Bordeus que en la totalitat d'Alemanya i és deu vegades més gran del total plantat a Nova Zelanda.

La principal raó per a l'èxit de la viticultura a la regió bordelesa és l'excel·lent ecosistema per al creixement de la vinya. La fundació geològica de la regió és calcària, per tant és un sòl ric en calci. L'estuari de la Garona domina les regions tot al llarg amb els seus afluents, els rius Garona i Dordonya, i junts irriuen la terra tot proporcionant un clima oceànic a la regió.

A Bordeus el concepte *terroir* (conegut arreu amb el nom francès *terroir*), és un terreny amb unes característiques geològiques i geogràfiques homogènies per al cultiu agrícola, especialment utilitzat per la vinya) té un paper transcendental en la producció, amb les finques destacades lluitant per fer vins marcats pel *terroir* que reflecteixi el lloc d'on provenen, sovint amb raïms veremats en una sol vinyar.

El sòl de Bordeus està compost per grava, pedra de gres i argila. Les millors vinyes de la regió estan ubicats en els sòls de grava ben drenats que sovint són prop de la Garona. Una vella dita en Bordeus és que les millors

finques poden «veure el riu» des de les seves vinyes i la major part de terres que enfoca la ribera del riu estan ocupades per finques classificades.

La història de la producció de vi sembla que es va iniciar poc després de l'any 48, durant l'ocupació de sant Emilià, quan els romans establiren vinyars per a cultivar vi per als soldats. Però no va ser fins l'any 71 quan Plini documentà la primera evidència real de vinyes a Bordeus. Els primers vinyars de França es van establir per Roma al voltant de l'any 122 aC. en el que avui és el Lenguadoc.

Tot i que era popular a l'àmbit domèstic, el vi francès rarament s'exportava i les regions vinateres i el volum de vi produït era baix. No obstant, en el segle XII la popularitat dels vins de Bordeus s'incrementà dramàticament amb el matrimoni entre Enric Plantagenet i Leonor d'Aquitània. El matrimoni feu que la província d'Aquitània passés a ser territori anglès, i per tant, la majoria de vins de Bordeus s'exportaren.

Conforme s'incrementava la popularitat dels vins de Bordeus, les vinyes s'expandiren per a acomodar les demandes de l'estranger. Com que era el beneficiari dels impostos de la terra, Enric II estava a favor d'aquesta indústria i, per a incrementar-la més, va abolir les taxes d'exportació a Anglaterra de la regió aquitana. En els segles XIII i XIV, un codi de pràctiques comercials anomenades "les pòlisses dels vins" es va crear per a donar al vi de Bordeus un comerç distintiu sobre las regions veïnes.

La guerra dels Cent Anys, entre França i Anglaterra entre 1337 i 1739, va aturar l'exportació de vins de Bordeus. Al final del conflicte, en el 1453, França va tornar a tenir la possessió de la província i n'assumí el control de la producció de vi a la regió.

En el 1725 l'expansió de vinyars per la regió Bordeus fou tan gran que es va dividir en àrees específiques per tal que el consumidor pogués saber exactament d'on era cada vi. La col·lecció de districtes fou coneguda com el Vignoble de Bordeaux i les botelles es van etiquetar tant amb el nom de la regió com amb el de l'àrea en que s'havien originat.

Entre el 1875 i el 1892 gairebé totes les vinyes de Bordeus van desaparèixer per la plaga de la fil·loxera. La indústria del vi fou rescatada per mitjà d'empelts de vinyes natives amb porta empelts dels Estats Units d'Amèrica resistents a la plaga. Tots els vins actuals són producte d'aquesta acció.

Els anys 1970 van ser un període difícil per a Bordeus però en els anys 1980 es produí un període de recuperació i una nova era en dos aspectes: La influència dels crítics del vi en la demanda i en els preus i el canvi gradual del vi negre de Bordeus cap a influència més pesada de roure nou, més accessibilitat quan són joves, lleuger més alts en alcohol.

Bordeus havia tingut una producció significativa de vi blanc, però en els anys 1960 i 70 bona part de les vinyes que es destinaven a vi blanc es van convertir en producció de vi negre i actualment la producció de vi blanc és solament la desena part del total de producció de vi a Bordeus

Varietats de raïm

Gairebé tot els vins negres i la majoria dels blancs de Bordeus es produeixen a partir de talls de diferents varietats.

Això no és una casualitat. El clima de Bordeus, amb les variacions dels patrons del temps durant cada estació en el creixement i la maduració del raïm fan que els resultats de cada collita siguin imprevisibles.

Les diferents varietat que es creen a la regió responen de forma diferent a les condicions del temps.

Tot barrejant les diferents varietats que es planten, els viticultors milloren les possibilitats d'elaborar un vi del mateix nivell de qualitat tots els anys, malgrat les variacions del temps i altres factors que es puguin presentar.

Aquestes pràctiques han estat perfeccionades a Bordeus al llarg de moltes generacions.

La reglamentació de les Denominacions d'Origen, permeten l'ús de catorze varietats de raïm diferents, però a la pràctica, solament se'n usen cinc de raïm negre i tres de blanc.

El concepte de "Château"

La major part dels vinyars de Bordeus, no són coneguts per nom relacionats amb terreny específic, com en el cas de Borgonya, sinó que es coneixen com a propietats d'un únic propietari (individual, familiar o una societat), en molts casos associats a una construcció de major o menor importància, les quals són conegudes de "château" (castell).

Això fa que el nom de "château" es converteixi més en una marca que no pas el nom per a designar una vinya específica. A Bordeus hi ha més de 3000 noms de "château"

Jornada 4.- 14,000 km 3:15 h

16/05/2018

Arsac (1), le Pian-Médoc (2), Linas (3) i Blanquefort (4) Bordeus (parc Majolan) (5).

Temps Km Coordenades UTM - WGS 84

0:00 0:00 0,000 00,000 38 T 611008 76197

ARSAC (1).- Plaça de Saint Germain. Hi ha l'església i l'ajuntament. Prenem la rue du Gravier, aviat deixem a l'esquerra la rue du Bois de Lagunate, més endavant deixem a la dreta la rue de Casau Vieil i en una petita rotonda anem a la dreta direcció Le Pian. Després d'una cruïlla el carrer passa a dir-se avenue de l'Esclause.

0:18 0:18 1,300 01,300 38 T 498746 75322

Bifurcació.- Deixem a l'esquerra l'Allée de Canot i seguim a la dreta per l'av. de l'Esclause, carretera C 7, que aviat pren direcció sud per dins el bosc. Passats uns 750 metres deixem a l'esquerra l'accés al Centre de Recyclage.

0:27 0:45 1,900 03,200 38 T 497055 74200

Bifurcació.- Deixem a l'esquerra le Chemain de la Lande i continuem per la carretera C 7, que a partir d'aquest punt es diu Allée Balzac. Abans d'arribar a la propera bifurcació deixem a l'esquerra un Skatepark i després una gran bassa.

0:15 1:00 0,975 04,175 38 T 496120 737020

Bifurcació.- Creuem l'Allée Saint Seurin i seguim recte per la C 7. Més endavant, pel pont de la carretera, creuem el rierol Jalle de Ludon.

0:14 1:14 1,000 05,175 38 T 495262 73705

Carretera D 211.- A l'esquerra hi ha una creu. Anem a l'esquerra, sud-oest, per la carretera que té el nom de rue Châteaubriand. Passats uns 160 metres anem a l'esquerra per la rue Victor Hugo.

0;05 1:19 0,700 05,875 38 T 495049 74081

LE PIAN-MÉDOC (2).- Ajuntament. Prenem la rue Pasteur a l'esquerra, sud-est, deixem carrers als dos costats.

0:09 1:28 0,725 06,600 38 T 494721 73506

Cruïlla.- Seguim recte per l'Allée Brémontier, que aviat gira vers el sud per dins el bosc.

0:14 1:42 0,950 07,550 38 T 493912 72954

Rotonda.- La carretera de l'esquerra va a Le Pougeau i Pauillac i la de la dreta a Louens i Bordeus. La creuem i seguim recte per l'Allée des Fougères amb el bosc a la dreta i cases a l'esquerra.

0:12 1:54 0,900 08,450 38 T 493438 72261

Bifurcació.- La pista que seguim fa un marcat gir a l'esquerra, seguim la pista pavimentada de la dreta, sud-est, per dins el bosc, es

tracta de la rue Paul Verlaine. Passats uns 450 metres per aquesta pista completament recta arribem a una bifurcació on seguim la pista de l'esquerra, és la rue Nicolas Boileau, que després d'uns 450 metres més, totalment rectes, ens portarà a un stop.

0:14 2:08 0,950 09,400 38 T 493173 71455

Bifurcació.- Arribem a la rue des Marnières i la seguim a la dreta, sud-est entre xalets. Deixem carrers i pistes a ambdós costats.

0:12 2:20 0,900 10,300 38 T 492492 70966

Bifurcació.- Anem a la dreta per la rue Queyron, seguim entre xalets. Passats uns 300 metres creuem una carretera i la que seguim passa a dir-se rue Michel de Montaigne.

0:12 2:32 0,950 11,250 38 T 491692 71277

LINAS (3).- Arribem a la rue de Linas i la seguim a l'esquerra, entre camps de conreu.

0:13 2:45 0,950 12,200 38 T 491173 70271

Carretera D2.- Av. du Général Degaulle. La seguim a la dreta, sud. Passats uns 400 metres creuem una rotonda.

0:15 3:00 0,900 13,100 38 T 490363 70248

BLANQUEFORT (4).- Rotonda, la creuem una altra i 1250 metres després creuem la tercera.

0:15 3:15 0,900 14,000 38 T 488764 70734

BORDEUS (5).- Parc Majolan.

La quarta jornada ens permetrà anar a dinar a "casa", és a dir, a Bordeus.

El punt d'arribada dels caminadors serà el parc Majolan, un indret molt interessant i amb condicions per acollir la nostra xerinola de l'arribada (cava, pica-pica, etc.). Després, pujarem a l'autocar i anirem cap a l'hotel i a partir d'aquell moment cadascú farà el que cregui convenient per dinar. És el que acostumem a fer quan l'etapa finalitza a la població on tenim l'hotel.

Pel que fa a l'itinerari, tornarem a alternar camps de conreu amb bosc i cels enormes, etc. Ei, em deixava l'asfalt.

La propera etapa, la de demà, la iniciarem a l'altre extrem de Bordeus, a Gradignan, per tant, el tram que comprèn exclusivament la ciutat de Bordeus el farà cadascú pel seu compte.

LA INFORMACIÓ CORRESPONENT A LA CIUTAT DE BORDEUS LA TROBAREU A LA PÀG. 98.

LE PIAN-MÉDOC

La comuna està situada al cor de la denominació d'origen anomenada "Haut Médoc", al costat de la denominació "Margaux" mundialment coneguda.

Cal destacar que a la comuna hi ha un enorme massís forestal i que relliga el conjunt de la comuna ja que representa el 65% de la seva superfície i té una presència contínua

d'un entramat verd dens fet d'arbres, landes i de terres conreades. Aquest entramat segueix cap a la zona litoral i turística de les platges del Médoc.

El nom de Pian està documentat des del segle XII sota la forma Daupian (1168, cartulari de Sainte-Croix de Bordeaux). Es tracta d'un nom de domini construït amb el sufix llatí -anus i basat en el nom del propietari que molt versemblantment podria ser Alpius. El nom del domini seria "Alpianus donne" "Aupian" en romà. La comuna du Pian passà a ser Le Pian-Médoc en el 1956.

Els orígens de la comuna indiquen que la parròquia de Le Pian Médoc formava part en el 1525 del Fief d'Agassac, el senyor del qual era Jean de Sault. En 1601.

La llegenda diu que el nom de la comuna està relacionat amb el d'una malaltia. Realment existeix una malaltia infecciosa crònica de les regions tropicals amb una simptomatologia comparable a la de la sífilis: la malaltia de "Pian". Però les diferents recerques efectuades i segons els arxius departamentals de Bordeus i del Port autònom, mostren que realment que el nom de la població no tenen res a veure amb la malaltia.

La riquesa artística i cultura de la comuna se centra en els tres château que posseeix (château Geneste, château de Malleret i château de Sénéjac), en l'ermita de Lamoroux i en l'església parroquial.

L'església

Fou construïda en el segle XII. Durant molts segles va estar sense càrregues particulars fins que va ser integrada al capítol de Saint André et de Saint Seurin. Ha tingut diverses restauracions, sobretot en els segles XIX i XX i la seva capçalera i el campanar rectangular han estat classificats com a monuments històrics.

PARC DE MAJOLAN

És un lloc carregat d'història on cohabiten passat i present. Està situat al límit de la comuna de Blanquefort amb la de Bordeus.

En aquest ampli espai natural, la fauna i la flora s'han sublimat per mitjà de coves i de falses runes que donen un aspecte màgic, com de compte de fades. És el tercer parc més visitat de la regió i reconegut com a "Jardin remarquable", és el lloc de trobada ideal per als amants de la natura.

Tan si es fa un passeig d'una hora, en una tarda de calma com si es dedica tota una jornada a l'aire lliure, el parc de Majolan s'adapta a totes les conveniències. Les 300 hectàrees que el defineixen permeten tot tipus d'activitat. Hi ha nombrosos bancs instal·lats prop dels corrents d'aigua per tal de poder aprofitar i gaudir plenament dels cants de la natura.

Fruit del treball del paisatgista Le Breton, que també va concebre el parc de Bourran a Mérignac, el parc és una obra d'art en si mateix; els antics ponts perllonguen l'univers màgic tant present a les coves sembla portar les marques d'una antiga civilització.

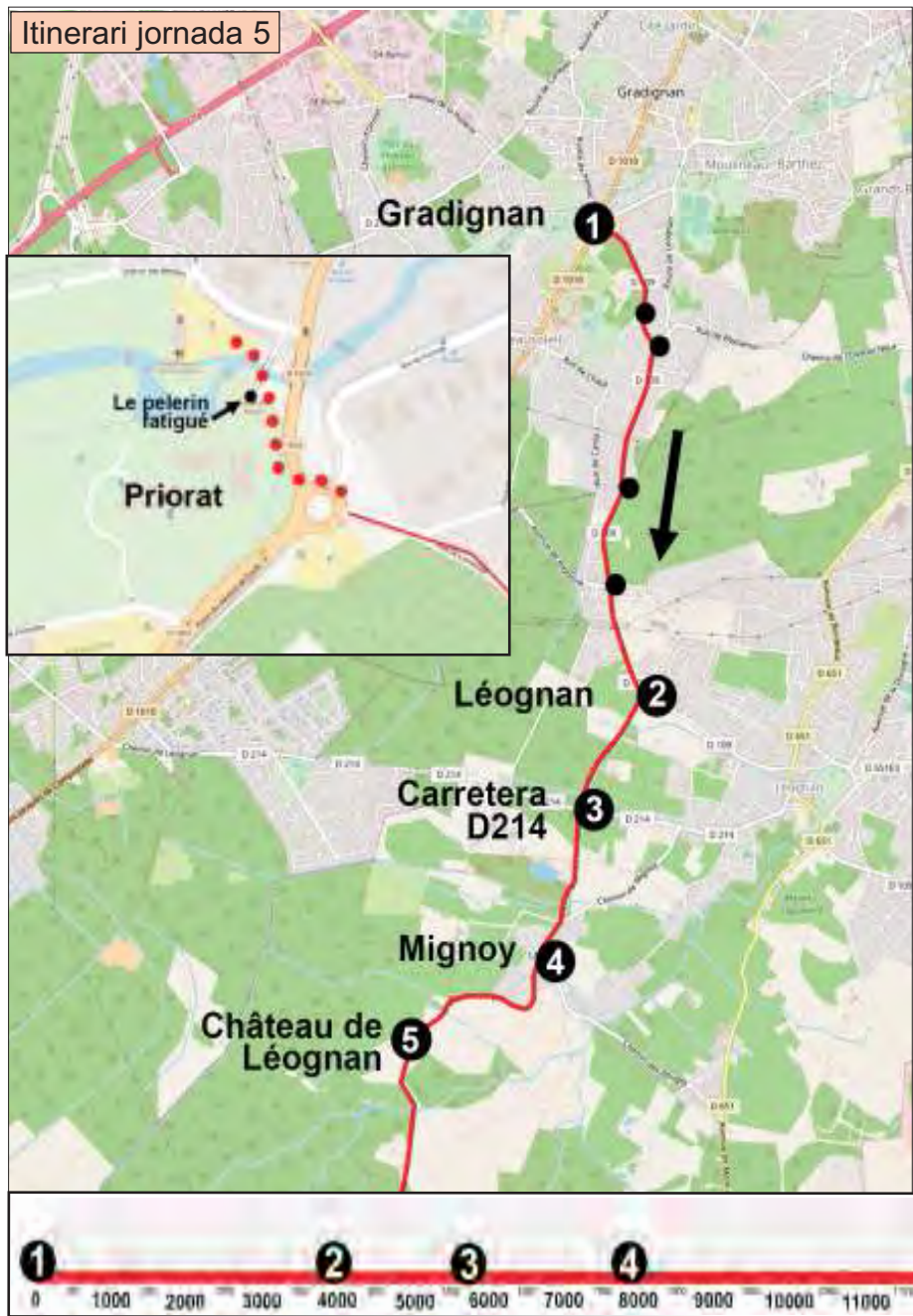
Edificat sobre un conjunt de caveres prehistòriques, com una mansió encantada, sembla que s'insinua a la riba del llac, intrigant i amenaçador. El balcó anomenat "la Marguerite" ofereix una visió panoràmica del conjunt del parc.

El recorregut s'adapta als desitjos de cada persona; alguns senders són "salvatges", mentre que el camí principal se'n separa i permet una visió impressionant sobre el llac.

Hi ha àrees de joc per als infants. Les coves del parc són molt fascinants i nombrosos racons us capbussaran en aquest somni infantil de trobar el tresor.

Al si del parc, la fauna i la flora cohabiten harmoniosament; els ànecs i les llúdrigues aprofiten conjuntament l'espai que tenen al llac per crear els ecosistemes respectius.

Si teniu una mica de sort gaudireu de la visita d'un o diversos esquirols pel camí. Aquí es mima la natura i això es nota; els colors són vius, l'herba és molt verda. La prada central representa un bast espai de calma per aprofitar de la fresca natural que se us proposa.

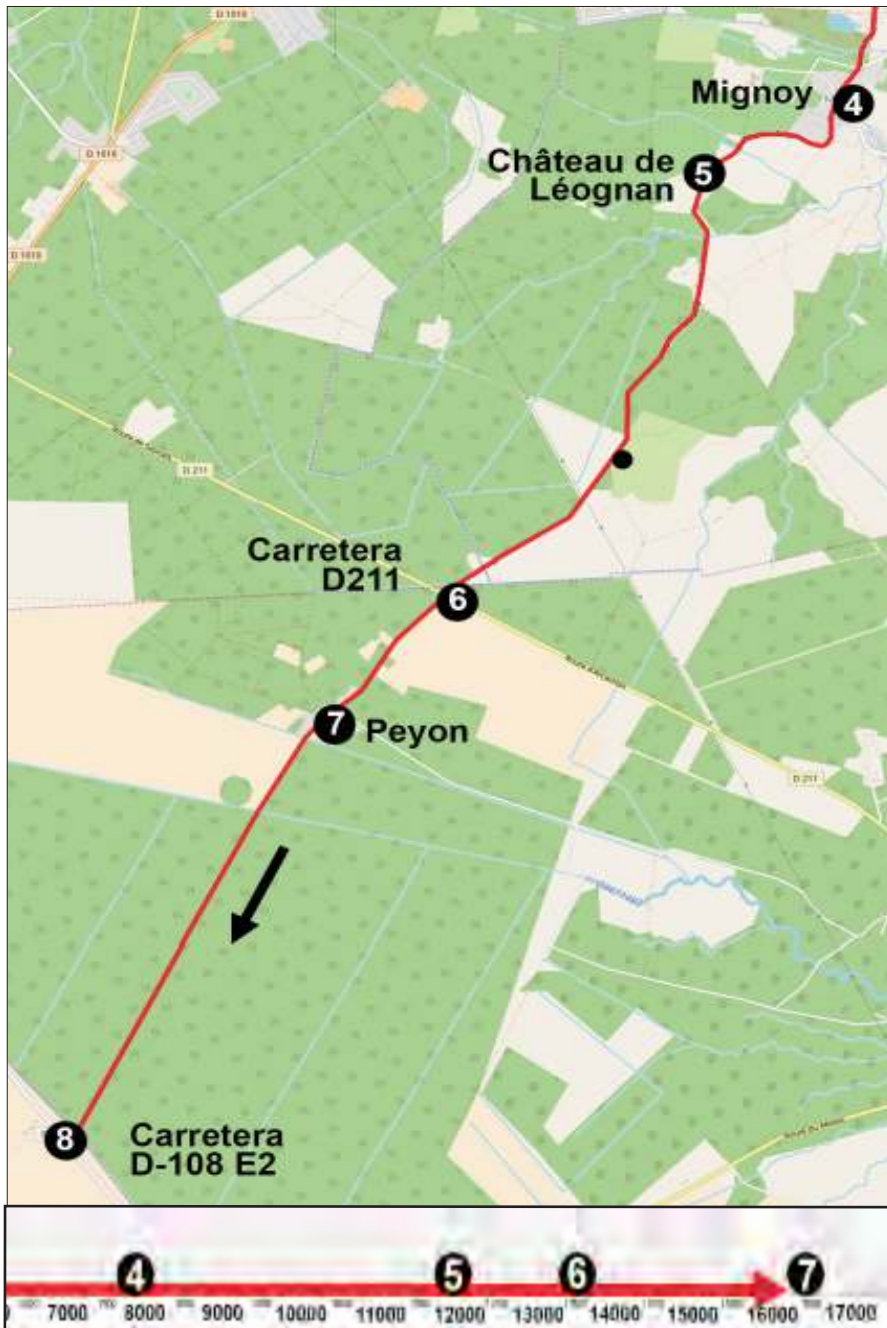

Jornada 5.- 16,560 km 4:05 h

17/05/2018

Gradignan/Bordeus (1), Léognan (2), carretera D214 (3), parc Forestier du Lac Bleu, Mignoy (4), Château de Léognan (5), carretera D211 (6), Peyon (7) i carretera D-108 E2 (8).

Temps	Km	Coordenades UTM - WGS 84
0:00 0:00	0,000 00,000	44 T 765033 618238
GRADIGNAN (1). - Prieuré de Cayak. Rotonda. Prenem la rue de Canteloup, que és la carretera D109, en direcció sud-est. A la dreta tindrem la part posterior del parc del château de Tauziac i deixarem quatre carrers a l'esquerra.		
0:12 0:12	0,725 00,725	44 T 759663 614883
Bifurcació. - Deixem a la dreta del Chemin de Fouquet i seguim per la rue de Canteloup.		
0:03 0:15	0,250 00,975	44 T 757743 613539
Cruïlla. - Anem a la dreta, sud, per la Route de Léogan, que continua essent la carretera D109. Més endavant creuem dos carrers.		
0:15 0:30	1,050 02,035	44 T 748699 616844
Rotonda. - Seguim recte, sud, per la carretera D109, que passa a dir-se av. de Gradignan.		
0:12 0:42	0,750 02,785	44 T 742237 617959
Rotonda. - Al mig hi ha unes dues columnes que ja llegirem el rètol per saber què són; seguim recte, sud, per la carretera D109. Deixem a l'esquerra un local de la Citroën.		
0:13 0:55	0,820 03,605	44 T 735287 614719
LÉOGNAN (2). - Rotonda.- Deixem la carretera D109 i anem a la dreta, sud-est, per la carretera C 11 que és el Chemin de Gazin, en direcció al parc Forestier, entre camps de conreu. Deixem pistes als dos costats i a l'esquerra l'accés a una finca vitivinícola.		
0:15 1:10	0,965 04,570	44 T 727962 620813
Carretera D214 (3). - Rotonda amb un cobert i una tina al centre. La creuem i seguim per la carretera C11 en direcció sud. Passats 550 metres deixem a la dreta l'accés al parc Forestier du Lac Bleu. Més endavant seguim recte pel Chemin de Mignoy, que a l'esquerra va a Léognan i deixem una instal·lació vitivinícola a la dreta.		
0:15 1:25	1,050 05,620	44 T 719021 624096
MIGNOY (4). - Bifurcació (palet). Anem a la dreta, sud, pel Chemin des Bücherons.		

0:13 1:38 0,790 06,410 44 T 715133 625663
Cruïlla.- Seguim per la pista pavimentada de la dreta, oest, que és el Chemin du Barp.

0:22 2:00 1,450 07,860 44 T 713409 636435
CHÂTEAU LÉOGNAN (5).- Hi ha una bifurcació, continuem per la pista pavimentada que seguïem, a l'esquerra, l'accés al château queda a la dreta. Passats uns 1000 metres es deixa a la dreta un altre accés al château. Aviat es deixa una pista a l'esquerra i es fa un llarg tram entre camps de conreu.

0:40 2:40 2,600 10,460 44 T 692149 645468
Bifurcació.- Després d'unes cases es deixa una pista a l'esquerra i es continua per la que se seguia.

0:20 3:00 1,650 12,110 44 T 682721 660639
Carretera D211 (6) (palet).- La creuem i continuem recte per la pista pavimentada que seguïem amb camps de conreu a l'esquerra i bosc a la dreta.

0,20 3:20 1,250 13,460 44 T 674329 670810
PEYON (7).- La Maison d'Olivia – Les Jardins de Callune (gîte d'etape).- L'accés queda a l'esquerra, continuem per la pista pavimentada que seguïem, primer entre cases i després en un llarg tram quasi tot ell recte entre camps de conreu.

0:45 4:05 3,100 16,560 44 T 642643 695229
Carretera D-108 E2 (8).- Final de l'etapa.

De la mateixa manera que no vam entrar a peu a Bordeus tampoc en sortirem a peu. El punt d'inici de la caminada serà a Gradignan i més concretament al priorat de Cayac i precisament en aquest lloc trobarem l'estàtua de la imatge que hi ha a la portada d'aquesta guia, al peu de la qual hi ha inscripció següent, en francès, és clar:

"El pelegrí: el descans

Ha estat caminant molta estona... les seves venes inflades ho testimonien. En el camí de retorn, s'ha aturat al priorat de Cayac, ell sap que des del segle XIII els pelegrins cap a Compostel·la hi troben acolliment...

La imatge ofereix la serenitat interior que ha adquirit després de vèncer totes les experiències del seu llarg periple..."

Després de dinar anirem a visitar l'impressionant castell de la Brède.

Me'n descuidava, pel que fa a l'itinerari, tornarem a alternar camps de conreu amb bosc i cels enormes, etc. i, és clar, l'asfalt.

A paritr de Gradignan, la porta de sortida de la vila, s'inicia un llarg tram amb unes característiques especials que ens acompanyarà fins al llac de Soustons.

Un mar de boscos i ombres que és l'equivalent a un desert, com passa a la Meseta espanyola. Són les Landes. A la pàg. 47, en parlarem.

Hospital-priorat de Cayac

La història del priorat és indisociable de la del pelegrinatge a Santiago de Compostel·la. La descoberta de la possible sepultura del deixeble de Crist, sant Jaume el Major a Galícia i la gran pietat de la població a l'edat Mitjana explica la popularitat d'aquest pelegrinatge. Als pelegrins no els aturava ni la llargada ni les dificultats del viatge, ni la por de trobar bandits o la hostilitat de certes regions com les Landes.

Cayac es va construir al peu d'una via romana, el conjunt inicialment estava compost d'una església, d'un hospital al seu costat i d'un cementiri on tant s'enterraven els religiosos com els pelegrins. A l'altre costat de la via hi havia els allotjaments dels frares i les seves dependències (corts, molí, granja, etc.)

L'església es va construir en dues etapes. Les parts baixes daten del 1210 al 1230 i les elevacions es van realitzar entre 1310 i 1320. Té una llargada de 20 m i es compon d'una nau central i de 2 colaterals; podia acollir unes 200 persones, que en aquell temps era una capacitat considerable. A la Revolució l'església fou amputada del cor i de la meitat de la tercera travessa.

En el 1304, l'hospital fou transformat en priorat que al llarg del temps i de nombroses donacions, va esdevenir una important propietat en la qual treballaven els servents. L'actual château amb torrelles no existia pas a l'edat Mitjana, es va construir en el segle XV amb posteriors restauracions.

En el 1618 el conjunt passa a mans dels Chartreux. El pelegrinatge esdevé més escàs i el priorat cau en el declivi, cosa que es confirma a principis del segle XVIII quan deixà de fer serveis religiosos.

Després de la Revolució va acollir una fàbrica de vidre, posteriorment fou el local dels Testimonis de Jehovà.

En el 1791 el priorat va ser venut com a bé d'Estat i l'església va ser desafectada. A partir del 1806 va pertànyer a diferents propietaris, s'hi va instal·lar de nou una fàbrica de vidre i a la segona Guerra Mundial fou un taller mecànic.

En el 1979 la municipalitat de Gradignan va adquirir l'església i després, en el 1988 el priorat, d'aquesta manera se salvà el monument d'una lenta degradació.

En el 1997 s'instal·là a l'exterior una estàtua de bronze del Pelegrí, de Danielle Bigata.

El lloc de Cayac encara està viu. Actualment ha retrobar la seva funció primitiva ja que de nou acull els pelegrins que fan el camí de Sant Jaume de Compostel·la.

LA REGIÓ DE LES LANDES

Cal no confondre la regió de les Landes, o Landes de Gascogne, amb el parc Natural Regional del mateix nom.

Les Landes en francès, Lanas en gascó, és un departament francès situat a la regió Nova Aquitània. Limita a l'oest amb l'oceà Atlàntic. A la seva creació el 1789, del 60 al 70% del departament estava cobert de landes humides que van donar-li el seu nom.

El 1850 comptava entre 900.000 i un milió de xais que mantenien la vegetació típica. La franja meridional de les Landes té un sòl més ric, amb boscs i terres de conreu.

Landes

És una vocable gal, que significa "terra" es tracta d'una formació vegetal integrada bàsicament per brucs, bruguerola, gatoses, etc. típica de substrats àcids i de climes atlàntics.

La major part de la regió ara ocupada pel bosc de les Landes era terra pantanosa que va estar escassament habitada fins al segle XIX. En aquest període, el poble de les Landes utilitzava xanques per anar d'un lloc a un altre pel terreny humit. El bosc va ser plantat per rehabilitar el paisatge i per al desenvolupament econòmic regional. Des de la dècada de 1970, certes parts del bosc han donat pas a l'agricultura intensiva (en particular, el cultiu de grans.)

L'intransitable maresme que es convertí en un bosc productiu

Les Landes és una gran plana que constitueix el segon departament en extensió de França. El riu Adur el divideix en dues regions i ecosistemes totalment diferents. Al sud una zona de conreu, al nord un bosc extens... que no sempre era en aquest lloc.

Des de temps immemorials aquest territori eren unes grans dunes de sorra humida en moviment, que formaven una vasta extensió de terreny estèril. Fins i tot els moros a l'edat mitjana el denominaren "la lande".

Els pelegrins que durant l'edat mitjana creuaven les Landes de camí a Santiago en moltes ocasions van manifestar que el pas per les Landes havia estat un dels més durs de tot el camí, donada l'absència de camins, la dificultat de trobar aigua potable o menjar, així com pel fet que durant una gran quantitat de quilòmetres les cames se'ls enfoncessin fins als genolls per poder avançar. Les herbes i els matolls formaven un ecosistema pantanós o de

maresme, que en la temporada de pluja s'inundaven, la qual cosa va provocar que entre els pastors de la zona es va popularitzar l'ús de les xanques per poder-se desplaçar en aquest terreny tant difícil.

En moltes ocasions diferents experiments agraris van intentar aprofitar l'ecosistema per intentar regular l'entrada d'aigua per tal de fer el terreny més habitable, però pràcticament tots van resultar infructuosos.

A principis del segle XVIII la creació d'una comissió de Dunes portà a terme la fixació de les dunes entre els anys 1817 i 1825, van aconseguir que en el 1862 la línia costanera es mantingués ferma i estable. Per tal d'aconseguir aquesta fixació es van establir uns assentaments elevats a alguns metres de la costa, es va esperar a que la sorra ocupés el terreny entre l'assentament i la costa i finalment es va forestar per fixar la línia costanera definitivament.

Després d'aquesta fita van caldre diverses dècades més per aconseguir assecar les Landas, amb la qual cosa s'aconseguí erradicar de la zona malalties com la malària.

En el 1857 Napoleó III va començar amb una plantació massiva de pins a la regió amb l'objectiu de fixar el terreny i d'aquesta manera protegir les poblacions existents dels perillosos moviments de terreny alhora que es creava una gran zona de terra rica i útil.

Un cop els terrenys van quedar fixats es van construir camins agraris per facilitar el trànsit a la regió. D'aquesta manera va aparèixer el bosc més extens de França i un dels més extensos d'Europa: Les Landes.

A les costes de les Landes encara es poden trobar les dunes que segles enrere ocuparen gran part del territori, entre les quals la duna de Pilat és el vestigi més notable a més de ser la duna més gran d'Europa. En finalitzar la jornada de demà visitarem aquesta zona dunar.

L'àrea del bosc s'estima en 10.000 km², més o menys, de les quals nou desenes parts es dediquen exclusivament al monocultiu de pi marítim (*Pinus pinaster*), però, al centre d'aquesta pinhada (pineda en el dialecte gascó de l'occità), hi ha un bosc natural. Allà, els pins coexisteixen amb altres espècies, principalment roures, verns, bedolls, salzes i grèvols. Aquest bosc temperat mixt és més freqüent al llarg dels cursos d'aigua, on el drenatge és particularment bo.

Les xanques

Una xanca és un pal amb un banyó situat a certa altura per a posar-hi el peu. Com les sabates, les xanques formen parell una amb l'altre.

Les xanques tradicionals utilitzades fins al segle XIX pels pastors a

les Landes són més llargues de peu amunt.

Degut a que una part important de la regió estava coberta de maresmes, extensions de marjal, zones sorrenques i de matoll espinós, els pastors de la regió van desenvolupar una forma de desplaçament força original. Utilitzaven les "échasses" en català xanques. Uns bastons de fusta d'1,5 metres d'alçada aprox. fixats a les cames per una anella de cuir. També anaven proveïts d'un bastó suplementari per assegurar l'equilibri, per reposar i per dirigir el ramat.

Aquest sistema els permetia tenir una àmplia visió sobre el ramat i vigilar si venia el llop sense embrossar-se als maresmes o sorrencs.

Actualment hi ha grups de xanquers que animen festes i espectacles folklòrics

Parc Natural Regional de les Landes de Gascunya

Té més de 315 000 hectàrees i s'estén des de les ribes del riu Adour a la conca d'Arcachonse, la seva història es remunta al segle XIX i tenia com objectiu el sanejar les maresmes.

Per posar un fre a les sorres de les dunes del litoral es van plantar molts pins i és per això que constitueix el major massís forestal d'Europa. L'ecomuseu de la Gran Landa consta de tres punts de visita:

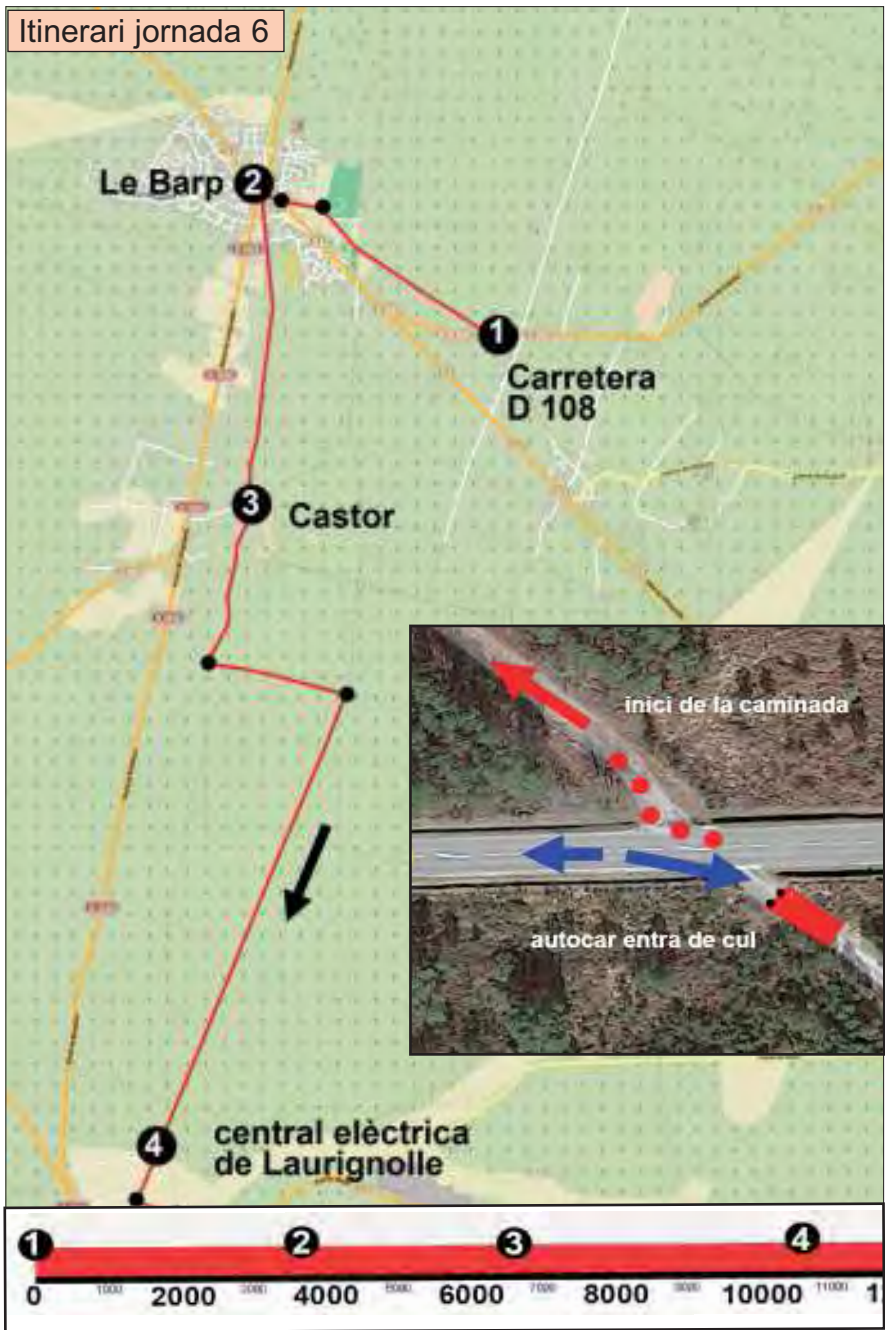

1) El Barri de Marquèze, a Sabres, que és una reproducció d'un barri de la Gran Landa tal como era en el segle XIX, reuneix en torn a l'airial (enorme zona verda amb roures) cases pairals, parceries, corrals, forns de pa i un molí d'aigua, que donen testimoni del sistema de vida rural landesa en el segle XIX.

Si accedeix en tren (els vagons del qual han estat catalogats monument històric) des de l'estació de Sabres, triga uns 10 minuts per fer un trajecte de 4 km. El pavelló Marquèze, davant de l'estació de ferrocarril de Sabres, acull les exposicions temporals i permanents i l'auditori.

2) El taller de productes resinosos de Luxey, un antic taller de destil·lació de reïna de pi.

3) El museu del patrimoni religiós i de les creences populars, situat a l'església de Nostra Senyora de Moustey, a Sabres.

Jornada 6.- 16,625 km 4:10 h

18/05/2018

Carretera D108 (1), le Barp (2), Castor (3), central elèctrica de Laurignolle (4) i Belin-Béliet (5)

Temps	Km	Coordenades UTM - WGS 84
0:00 0:00	0,000 00,000	44 T 593355 740225
Carretera D108 (1). - Prenem una pista de terra a la dreta de la carretera en direcció nord-oest. Deixem pistes als dos costats i seguim sempre recte. Cosa d'un quilòmetre i mig més endavant deixarem un camp de futbol a l'esquerra.		
0:30 0:30	2,100 02,100	44 T 604425 761971
Bifurcació. - Deixem una pista a la dreta, la pista que seguim passa a ser la rue de la Fôret, que continua en la mateixa direcció que seguïem. Aviat deixem a la dreta l'accés a unes quadres.		
0:10 0:40	0,520 02,620	44 T 605746 767144
Carretera D 5. - És l'avinguda de Gascogne. La seguim a la dreta oest.		
0:05 0:45	0,200 02,820	44 T 606357 769215
LE BARP (2). - Església de Sant Jaume. Creuem la carretera i prenem en direcció sud la rue de Castor.		
0:50 1:35	3,200 06,020	44T 577935 770781
CASTOR (3). - Cruïlla. La rue de Castor, pista pavimentada, gira a la dreta i va a la carretera D 1010, deixem una pista a l'esquerra i seguim recte per una pista de terra que és el denominat Chemin rural de Roumieu. Creuem diverses pistes, entre camps de conreu.		
0:25 2:00	1,750 07,770	44 T 563077 775738
Bifurcació. - Deixem la pista que seguïem i prenem la de l'esquerra, est, entre camps de conreu pràcticament una recta.		
0:20 2:20	1,430 09,200	44 T 560325 757713
Bifurcació en forma de T. - Arribem a una pista i la seguim a la dreta, sud. Per ella, en línia recta, farem un llarg recorregut entre camps de conreu.		
1:15 3:35	5,000 14,200	44 T 514693 784696
CENTRAL ELÈCTRICA DE LAURIGNOLLE (4). - Quedarà a l'esquerra, passats uns 75 metres arribarem a una cruïlla on deixarem una pista de terra i una de pavimentada a la dreta i seguirem recte per una pista de terra (rue Paul Perrain ?)		
0:10 3:45	0,575 14,775	44 T 514678 784729
Bifurcació en forma de T. - Arribem a la route de Garrot i la seguim a l'esquerra, sud-oest.		

0:06 3:51 0,425 15,250 44 T 513152 779906

Cruïlla.- Anem per la pista de la dreta, sud, que és el Chemin de la Tuilerie. Passats uns cent metres davallarem a l'esquerra per una pista per creuar el ruisseau de Paillasse per un pont i tornar a guanyar alçada.

0:10 4:01 0,615 16,165 44 T 509567 778517

Carretera D 3 (rue de l'Stade).- La seguim a la dreta, sud-sud-oest.

0:09 4,10 0,460 16,625 44 T 508427 783978

BELIN-BÉLIET (5).- Rotonda de l'estadi Pierre Mano.

Tram de principi de l'etapa neutralitzat

Per tal d'ajustar l'itinerari a una mida "adequada" i per poder gaudir dels millors paisatges, tot intentant evitar al màxim l'asfalt, l'inici de la caminada no serà concretament al punt on la vam deixar el dia anterior sinó que serà a peu de la carretera D 108, la qual cosa ens permetrà estalviar-nos 7 km de pista pavimentada, llarga, monòtona, recta i pesada, entre camps de conreu.

A le Barp podrem visitar l'església parroquial, que està dedicada a l'apòstol Santiago.

Els cels amplíssim, la línia recta i l'asfalt continuaran essent la tònica predominant de la jornada.

Després de dinar (o abans) anirem a la costa a visitar una bellesa natural: la Duna de Pilat. Un formació de sorra situada molt a prop de la badia d'Arcachon que té unes particularitats que la converteixen en un dels paisatges més singulars del continent.

LE BARP

Comuna situada al bosc de les Landes, dins el perímetre del Parc naturel régional des Landes de Gascogne.

El topònim està documentat en el segle XIII en les formes llatines Barbo (ablatiu de Barbus), del Llenguadoc Barbe i Barp (que passà a lo Barp en el 1220). La transformació de Barbo a Barp és comú en el gascò

En gascò el nom de la comuna és Lo Barp.

La vila es va fundar a l'entorn de l'hospital que hi existia des del segle XIII a l'actual plaça de l'Església. La seva vocació de servei al peregrí no ha pas desaparegut com ho testimonien diversos documents.

També va ser un important punt de parada a la carretera d'Espanya, que creuava la parròquia de nord a sud; era la quarta estació de la posta de cavalls després de Gradignan, Les Taules i Le Puch de Lagubath.

Els vaquers i els carboners de les Landes quan anaven a vendre els seus productes a Bordeus acostumaven a fer-hi parada.

En l'època de la Revolució la parròquia de Saint-Jacques du Barp formà la comuna de Barp.

Era i és una vila eminentment agrícola i ramadera. La major part de l'activitat primària se centra en la explotació del bosc, que cobreix les tres quartes parts del terrari comunal.

En un altre aspecte, hi ha una plantació de fruits vermells i la comuna és cèlebre per la seva producció d'espàrrecs.

Una empresa explota d'un jaciment d'argila de qualitat i des de fa més d'un segle s'adapta regularment a l'evolució de la demanda i del mercat internacional.

L'església de Saint-Jacques ha estat totalment reconstruïda durant la segona meitat del segle XVII. Acull una campana del segle XVIII.

BELIN-BÈLIT

Com a tota la regió, a principis del segle XIX la principal activitat era l'agricultura i la ramaderia però els recursos naturals també eren explotats i generaven un teixit industrial relativament important, tot i que les dimensions de les fàbriques eren modestes, les d'Ets Cazenave n'eren l'excepció.

Un quart de la superfície estava ocupada per boscos, bàsicament de pins, la resta es dividia entre camps de conreu, prades i jardins. La vinya també hi era present. Però en el segle XX l'agricultura tradicional ha desaparegut amb la creació de grans camps dedicats a l'agricultura massiva

L'argila, una de les riqueses del subsòl, va permetre durant molt de temps el funcionament de bòviles que fabricaven teules, maons i ceràmica, actualment ja no n'hi ha cap, tants sols algunes referències toponímiques en porten un record, com és el cas del Chemin de la Tuilerie pel qual passa la via Turonensis.

Les forges també van tenir la seva presència al municipi degut a la presència de ferro a poca profunditat i gràcies a la producció de carbó amb la fusta de la zona.

El nom de "Belin", del qual "Beliet" n'és un diminutiu, provindria del déu gal Belenos. Un altra interpretació seria que el nom potser provindria del nom romà Belendi, tribu citada per Plini el Vell.

Ja a l'edat Mitjana les dues parròquies que van constituir més tard la comuna de Belin-Belin-Béliet estaven situades en un important eix en sentit nord/sud: el Camí de Saint Jacques, en aquest cas la via Turonensis, és per això que el pas per aquest indret del pelegrins en camí vers Santiago és un punt important en la història de la població. Per organitzar l'acolliment als pelegrins hi havia dos priorsats que en tenien cura

En sortir de Beliet el pelegrins creuaven la Leyre i seguien el camí per l'església de Mons.

COTE D'ARGENT

Aquest és el nom turístic que rep la costa atlàntica en el golf de Biscaia o de Gascunya des de l'estuari de la Garona fins a la de-semocadura del riu Adour a Baiona.

En aquesta zona del litoral hi ha els gran llacs de les Landes

Amb el naixement, a partir de la segona meitat del segle XIX, de la cultura del turisme a les estacions balneàries franceses, que estava solament a l'abast de les classes socials més acomodades d'Euro-pa, van sorgir iniciatives per a distingir amb denominacions atractives cada un dels principals destins.

Així, des del 1887 la costa provençal oriental, que fins llavors era referida com la Riviera de Niza o Riviera de Génova, poc a poc va anar sent coneguda amb el nombre de Costa Blava, nom proposat per l'escriptor Stéphane Liégeard, qui el va utilitzar per al títol de la seva obra "Côte d'Azur"

Poc després, en el 1894, la costa de Bretanya compresa entre Cancale i el cap Fréhel, prop de Saint-Malo, s'agrupà sota la denominació de "Côte d'Émeraude" (Costa Esmeralda) per iniciativa de l'advocat Eugène Herpin.

En el 1905 el periodista i poeta Maurice Martin en un article sobre les platges del Pays de Born batejà la zona amb el nom de "Côte d'Argent" (Costa de Plata), expressió inspirada en els reflexos platejats que presenta la superfície de l'Atlàntic durant l'eixida i la posta del sol; poc a poc fou utilitzada per a denominar la major part del litoral aquità. La seva proposta fou anunciada públicament el 20 de març de 1905 a Mimizan davant d'altres periodistes i personalitats locals.

Cal tenir en compte que pel fet de ser a l'oceà Atlàntic les mareas són un factor important a l'hora de voler-se banyar.

Si durant tot l'any la temperatura de l'aigua és força baixa, a la primavera la temperatura encara no ha arribat al seu nivell més alt i, per tant, sobretot comparat amb les aigües del Mediterrani, caldrà tenir en compte aquest factor.

DUNA DE PILAT

Es tracta d'una formació de sorra situada molt a prop de la badia d'Arcachon que té unes particularitats que la converteixen en un dels paisatges més singulars del continent.

Fa uns 115 metres d'alt, 2,7 km de llarg i uns 500 metres d'ample, és la més alta d'Europa. Aquesta massa de sorra no té una configuració i unes mides fixes. Com les dunes dels desert sistemàticament es modifica, fins i tot cada any creix uns 5 metres i va envaint tot el que té a l'entorn.

Està situada entre un magnífic bosc a la part interior i l'oceà Atlàntic a l'altre, això fa que des del seu cim les vistes siguin espectaculars i excepcionals.

Des de l'interior, al bosc, hi ha una zona d'aparcament i de serveis, es pot pujar al cim de la duna per una escala amb baranes. Un cop al cim es pot fer un recorregut al llarg de la duna i/o baixar pel vessant oposat de la pujada (no hi ha escala) per anar a parar a la fantàstica platja amb illes al davant i una vista sensacional de la pròpia duna.

La duna existeix des de no fa molt, es va formar entre els segles XVII i XIX amb la sorra d'altres dunes que els forts vents de l'Atlàntic va dipositar en aquest lloc. La duna es formà amb la sorra de la badia d'Arcachon i per un canal que es construï el qual va produir una severa erosió de la costa.

L a manca de plantes que donessin fermesa al sòl produí que la sorra fos desplaçada pels vents cap a la duna de Pilat i que s'emmagatzemés al voltant dels pins que l'envolten

A principis del segle XVIII es va crear la Comissió de Dunes i es van emprendre diverses accions per assegurar la fixació de la línia costanera. L'operació no fou senzilla, de primer es van edificar uns murs prop de la costa i quan la sorra s'acumulà entre el mar i els murs es va procedir a forestar la zona.

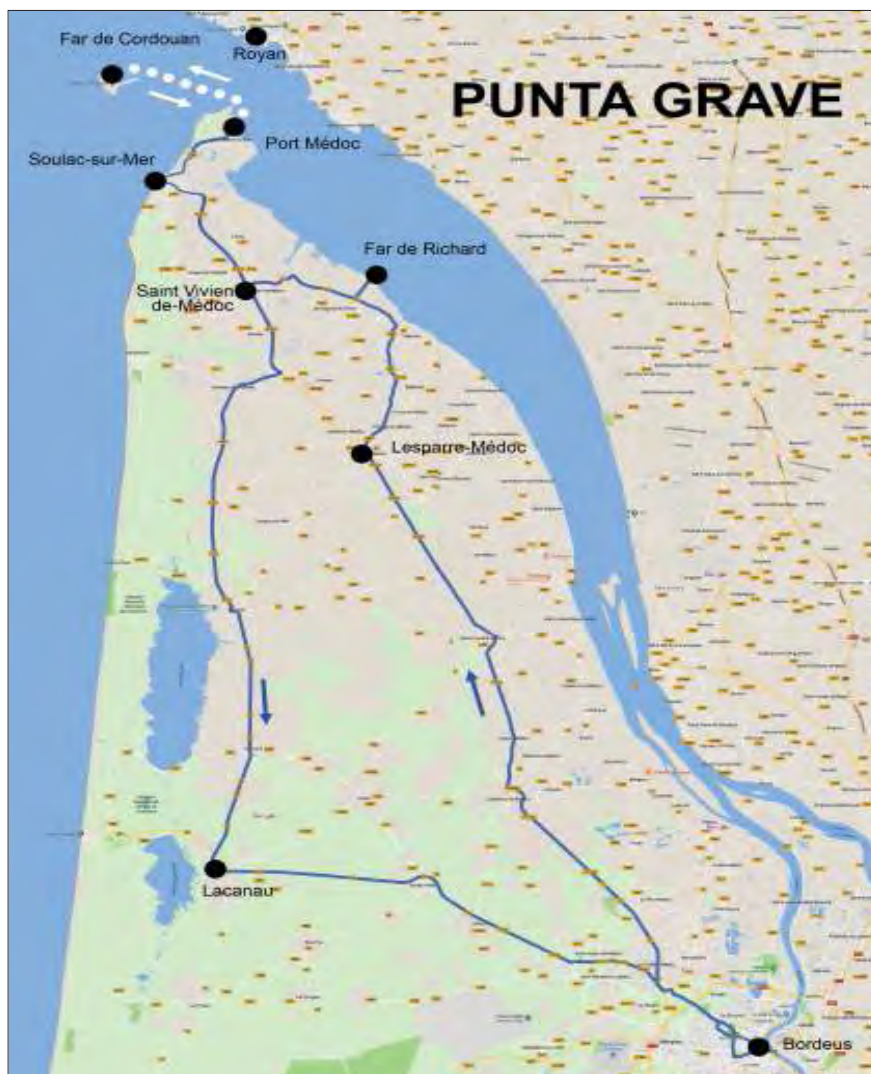
Després de diverses dècades s'aconseguí dessecar el terreny, que inicial era una maresma, fins que en el 1857 Napoleó III va decidir fer una plantació massiva de pins que permetés de forma definitiva estabilitzar el terreny. Això fou com es va crear el bosc situat a la part interior de la duna, que és més extens de França i un dels més grans d'Europa amb una superfície superior al milió d'hectàrees.

JORNADA DE DESCANS (19/5/2018)

Sortirem de l'hotel de Bordeus sobre les 8 del matí, o abans, després d'esmorzar, per fer una ruta per la punta de Grave i visita al far de Courduan amb vaixell.

Itinerari: Bordeus, Lesparre-Mèdoc, far de Richard, Soulac-sur-Mer (basílica Notre-Dame-de-la-fin-des-Terres), Port Médoc (dinar), Creuer al far de Cordouan (sortida a les xx h durada x hores), retorn al port Médoc, Saint Vivien de Médoc, Hourtin, Carcans, Lacanau i Bordeus (arribada a les 18 hores aprox.).

Punta Grave

És un cap que marca l'extrem septentrional del Médoc i del departament de la Gironde. També és el límit nord de les Landes de Gascunya, de la Gascunya, del bosc de les Landes i de la costa d'Argent.

És una de les "portes" de l'estuari de la Garona, que banya la seva costa oriental, mentre que la seva riba occidental està bordejada per l'oceà Atlàntic.

Aquesta zona comprèn espais naturals preservats (cordó de dunes, bosc que domina zona, marais du Logis – també parc natural marí de l'estuari de la Garona i de la mar dels Pertuis) monuments (far de Grave, far de Saint-Nicolas i far de Cordouan), diferents memorials (monument als Americans, als membres de l'operació Frankton) i infraestructures turístiques (Port-Médoc).

La forma de triangle de l'extrem de la punta del Médoc ha estat creada pel vent i per l'oceà durant segles abans que la mà de l'home no tingués èxit per frenar l'erosió, quan Brémontier hi plantà les seves primeres a partir del 1801. Va ser a mitjans del segle XIX que aquesta punta prengué la configuració actual.

Durant molt de temps era difícil de viure-hi. L'avenç de les sorres, la infertilitat dels sòls, els forts embats de les mareas, etc. devien refusar la vida humana.

Malgrat totes aquestes dificultats una petita colònia s'hi implantà per practicar la pesca, el cabotatge, la cultura de la sal i el contraban.

Des de la punta Grave a la desembocadura del riu Adour, prop de Baiona, s'estén un cordó de dunes dunar quasi rectilini de prop de 250 km que solament està tallat per la badia d'Arcachon, és la costa d'Argent.

Far de Richard

A la comuna de Jau-Dignac-et-Loirac, a la riba esquerra dels “polders d’Hollande” creats en el segle XVII, un arbre guiava la navegació a l’estuari de la Garona, el ample d’Europe, era l’arbre de Richard.

A principis del segle XIX l’arbre resultà abatut per una tempesta i en el 1843 es va construir un far de maó, cilíndric de 18 metres d’alçada amb una escala de cargol de 63 graons de pedra que porta a la cornisa. Va entrar en servei el 15 mars del 1845 i va ser desactivat en el 1871

En el 1870 es va edificar un segon far proper a l’anterior, totalment metàl·lic amb una alçada de 31 metres. Els fars es van apagar en el 1953 i el lloc es va vendre a un particular en el 1956.

El lloc va quedar abandonat i una part de l’obra es va destruir per recuperar la ferralla fins que en el 1982 un grup d’adolescents de Jau-Dignac-et-Loirac, amb l’ajut de l’ajuntament va decidir restaurar el lloc. L’any 1992 marca l’inici d’una reconversió de la zona vers un objectiu turístic i cultural.

Des del far de Richard es domina una panorama superb sobre l’estuari de la Garona, les costes de la Charente i dels “polders d’Hollande”. Actualment acull el museu de l’Ostreicultura i de la pesca i un petit museu de fars i de balises.

Des del setembre del 2008 s’hi ha instal·lat un **carrelet** que ha representat un enriquiment del lloc. S’hi pot accedir segons les mareas i des d’ell es pot gaudir d’un panorama sumptuós sobre la Garona i és una altra manera de descobrir la seva riquesa. També s’hi pot “descobrir” un vaixell pilot renovat.

El 23 d’abril del 2009 es va treure l’antiga vidriera de la part alta de la torre i va ser reemplaçada per una cúpula de fibra idèntica a la que el far tenia en el seu origen.

Far de Grave

Està situat a uns centenars de metres de Port-Bloc i de la duna del Sémaphore. Emergeix del bosc, és un dels fars de la comuna du Verdon-sur-Mer, l’altre és el far Saint-Nicolas, situat més al sud.

La inestabilitat del sòl i el treball da sapa de l’oceà i de l’estuari han fet que a partir del 1823 se succeïssin diversos fars. La torre actual s’edificà en el 1860 en tan sols 9 mesos. Té quasi 30 metres d’alt i es construï en

maó pintat de blanc amb els perfils dels costats de pedra fosca. La llanterna, accessible per un escala de 107 graons acull un llum fix blanc que s’oculta cada 5 segons. Es va electrificar en el 1937 i en el 1955 es va fer totalment automàtic. Delimita l’entrada a l’estuari juntament amb el fer de Cordouan i el far de la Coubre (al nord de Royan).

Basílica de Notre-Dame-de-la-fin-des-Terres Soulac-sur-Mer

Diverses tradicions atribueixen l'evangelització de la península del Médoc a santa Verònica i al seu espòs Zachée (sant Amador) i al seu company sant Marcial.

Segons les recitacions que es daten a meitat de l'edat mitjana aquests darrers haurien fundat el primer oratori a prop de la basílica actual amb l'objectiu de conservar-hi una relíquia portada de Terra Santa considerada com un gota de llet de la verge Maria. Però no hi ha cap prova arqueològica que corroborei aquests

recitacions i la citació més antiga d'un establiment religiós a Soulac no són pas anteriors a principis del segle XI, període en el qual un monestir benedictí és esmentat a les cartes del cartulari de l'abadia Sainte-Croix de Bordeaux.

Aquest monestir no era més que una modesta dependència amb no més d'onze persones dels quals solament quatre eren monjos en el 1166.

El priorat va aprofitar l'èxit del pelegrinatge a Santiago per organitzar un punt d'aturada en el camí per alguns "jacquets" poc proclius a afrontar els perills que poguessin trobar al golf de la Gascunya.

De vaixells provinents del nord d'Europa desembarcaven els pelegrins que seguien una ruta al llarg del litoral atlàntic, que es va denominar "le chemin de Soulac". Altres, després de prendre una via secundària des de Saintes gosaven creuar l'estuari de la Garona e la petita ciutat fortificada de Talmont-sur-Gironde .

Un cop arribats al Médoc els "jacquets" més febles eren acollits a l'hospital fundat pels Hospitalers de San Joan de Jerusalem (Hospitalet de la Grayannes, antigament situat a l'actual comuna de Grayan-et-l'Hôpital) on podien reposar i preparar-se per reprendre el seu camí.

A la segona meitat del segle XII es va edificar el santuari actual, que des del principi fou concebut com una gran església de pelegrinatge amb una distribució destinada a permetre la circulació de forma fàcil dels fidels a l'entorn de les relíquies.

Les relíquies són d'origen indeterminat (el comerç de relíquies era molt important a l'edat mitjana), la qual cosa no impedia pas una forta devoció de part dels fidels

La façana va ser remodelada i se li afegí un campanar a la primera meitat del segle XVI

Les obres efectuades no van resoldre el problema causat per l'avanç de les dues, les quals recobrien periòdicament parts senceres de l'edifici i li causaven destruccions importants i afeblien l'estructura.

En el 1741 el combat contra els elements esdevé massa desigual i els habitants de la població prenen la decisió d'evacuar-la. Una nova població es va edificar uns quilòmetres més a l'est, el Jeune-Soulac'. Algunes cases es reagrupen a l'entorn d'una modesta església consagrada en el 1745, actualment convertida en museu. La basílica, sense ningú que la protegís en uns decen-

nis va quedar coberta de sorra, tan sols la part alta del campanar en quedà fora i servia de punt d'orientació als navegants

En el segle XIX el santuari era una ruïna que les sorres cobrien i descobrien segons les tempestes. Finalment en el 1846 es va prendre la decisió de desenterrar i de restaurar la basílica. En el 1860 si tornà a celebrar missa

La basílica fou fundada en el segle XII, és un edifici d'estil romànic tardà amb profundes influències saintongeses i poitevines.

Originalment es construí en planta de creu llatina, però el creuer es va abatre durant els treballs de restauració del segle XIX i des de llavors es va estructurar en pla basilical. Es compon d'una nau central flanquejada amb dues de laterals de la mateixa alçada

El cor està format per un absis amb volta de cul de forn. La rotonda acull llargs espais oberts guarnits amb vitralls moderns del 1954.

L'absis i les absidioles de la basílica no es van poder separar en la restauració del segle XIX. A l'exterior l'absis està dividit en tres registres horitzontals per una sèrie de bandes, però solament les parts superiors han pogut separar-se en les restauracions. Al dos costat de l'absis dues absidioles perllonguen les colaterals.

Entre els elements del mobiliari presents a la basílica figuren un cor monumental de pedra i diversos quadres. Diverses estàtues es veneren al santuari, especialment una estàtua de fusta policromada del segle XIX que representa la Verge i una estàtua de sant Jaume oferta per pelegrins.

Camí de Soulac

Soulac-sur-Mer va ser un punt de confluència del pelegrinatge procedent del nord d'Europa, després de creuar l'estuari de la Garona des de Royan a Le-Verdon-sur-Mer es dirigien a la basílica Notre-Dame-de-la-fin-des-Terres a Soulac on es concentraven en grups per sentir-se més protegits i reprenien el camí tot seguint vers el sud la costa atlàntica francesa.

Aquesta basílica feia una funció semblant a la de Sant Jaume de París, eren punts de concentració, de trobada per als pelegrins la qual cosa els permetia afrontar el camí amb més seguretat.

Poc abans d'arribar a Baiona, a Capbreton, aquest camí s'uneix a la via Turonensis i continuen junts vers el sud per entrar a la península Ibèrica i seguir cap a Santiago.

Des de la via Turonensis, a Saintes o a Pons, es pot accedir fàcilment a Royan, creuar amb vaixell l'estuari i anar a Soulac-sur-Mer per continuar el camí. Seguint el camí de Soulac hi ha la possibilitat de fer una marrada i anar a passar per Bordeus, però això representa allargar dues jornades el camí costaner.

FAR DE CORDOUAN

En el port de Médoc embarcarem en una motora que després d'un recorregut per mar obert ens portarà a la plataforma on hi ha el far de Corduan.

En arribar a la plataforma està previst que canviem de transport i passarem a un vehicle amfibi que ens portarà a peu del far sense haver-nos de mullar. Això no obstant, hi ha la possibilitat, tot i que la naviliera faci tot el possible per evitar-ho, que segons el nivell de les mareas, s'hagi de caminar per zones amb bassals, per tant, caldrà prendre la precaució de portar un calçat adient.

En arribar al far els farers ens donaran la benvinguda i tot seguit ens acompanyaran en la nostra visita al far. El retorn al port de Médoc serà amb el mateix recorregut que a l'anada.

El far està situat a 4,7 nusos (uns 8 km) del port d'embarcament. Això vol dir que entre anar, fer la visita i tornar el viatge durarà entre 3:30 i 4,00h.

El summum dels fars

Està situat en pla rocós a la desembocadura de l'estuari de la Garona. Dóna seguretat a la circulació en els dos passos que permeten l'accés a l'estuari: El Gran pas de l'oest que segueix la riba nord després del banc de Coubre, i el pas sud, més estret.

És el darrer far situat dins el mar obert al públic. Les condicions d'accés i la normativa de visita són molt estrictes.

L'accés al lloc està supeditat al ritme i a l'amplitud de les mareas. Solament està autoritzat d'anar-hi de dia i durant un temps limitat i variable en funció dels coeficients de les mareas i de les condicions meteorològiques.

Es imprescindible anar equipat amb calçat (sandàlies de plàstic o sabatilles velles) i amb vestimenta adaptada al cas.

L'entorn del far és un pla rocós que és un espai fràgil des de l'aspecte ecològic. Per tal de preservar l'ecosistema de l'estran (interval de costa que queda entre la baixamar i la plenamar) i de les 200 espècies qui hi viuen no es permet agafar cap pedra o altra cosa de la naturalesa.

Tingueu present en tot moment que entreu en un indret únic al món, el qual a cada moment us ofereix una experiència diferent.

Jornada 7.- 15,700 km 4:00 h

20/05/2018

Belin-Béliet (1), Mons (2), Loc Bieilh (3), Castelnau (4), Menroux (5) i Pissos (6).

Temps Km Coordenades UTM - WGS 84

00:00 0:00 0,000 00,000 44 T 490903 811658

BELIN-BÉLIET /Carretera D 110 (1).- Prenem una pista pavimentada en direcció sud, per una zona boscosa. Aviat deixem a la dreta un grup de cases. Més endavant deixem una pista a la dreta i després una altra a l'esquerra. Més endavant deixem a l'esquerra un grup de cases envoltat d'herbei.

0:17 0:17 1,120 01,120 44 T 481075 809212

Bifurcació.- Deixem una pista a la dreta i seguim recte per la pavimentada per dins el bosc.

0:05 0:21 0,280 01,400 44 T 479406 808353

Ruisseau du Syndic.- Creuem aquest riuet per un pont i passem entre unes cases. Passats uns 400 metres deixem una pista a la dreta.

0:15 0:36 0,970 02,370 44 T 471383 8044 27

MONS (2).- Després de creuar el ruisseau de Mille-Hommes arribem a una gran explanada amb herbei, a la dreta hi ha l'església romànica de Saint Pierre de Mons. Continuem per la pista que seguïem.

0:04 0:40 0,200 02,570 44 T 469837 804341

Carretera D 110e1.- La seguim a l'esquerra, oest, per dins el bosc.

0:07 0:47 0,430 03,000 44 T 470541 799277

Carretera D 1010.- Punt d'inici del tram neutralitzat. L'autocar ens recollirà i ens portarà a Loc Bieilh.

Tram neutralitzat

0:07 0:47 0,430 03,000 44 T 395278 816625

LOC BIEILH (3).- Prenem la carretera D 834 en direcció sud-oest. Més endavant deixarem a l'esquerra la carretera D 348 i després, també a l'esquerra, una torre d'aigua. Després d'un grup de cases deixarem a la dreta un viver de plantes i llegum.

0:30 1:17 2,000 05,000 44 T 379461 805156

Bifurcació.- Deixem la carretera D 834 i anem a la dreta per la carretera D 20 en direcció sud-sud-est.

0:08 1:25 0,450 05,450 44 T 375772 803386

CASTELNAU (4).- Cruïlla amb la carretera D 410, continuem recte per la carretera que seguïem.

0:05 1:30 0,320 05,770 44 T 373303 801530

Cruïlla.- Deixem la carretera D 20, que gira a l'esquerra, dei-

xem un pista pavimentada a la dreta i seguim recte, sud, per una pista pavimentada. Passats uns 800 metres deixem una pista pavimenta a l'esquerra i després una altra de terra a l'esquerra.

0:40 2:10 2,450 08,220 44 T 352992 796187

Bifurcació.- Per l'esquerra se'ns incorpora una pista que ve de Moustey, deixem una pista de terra a la dreta i continuem recte per la que seguïem, primer per zona arbustiva i bosc, després entre camps de conreu, ja clarament en direcció sud.

0:50 3:00 3,600 11,820 44 T 322866 810606

Bifurcació.- Deixem la pista pavimentada i anem a l'esquerra, entre camps de conreu i bosc per uns pista de terra.

0:25 3:25 1,550 13,370 44 T 319657 793290

Bifurcació.- Davant d'una instal·lació agrícola, arribem a una pista i la seguim a l'esquerra. Es tracta de la route de Menroux.

0:03 3:28 0,150 13,520 44 T 320333 790694

MENROUX (5).- Passem entre les cases disperses del poblet tot continuant per la pista que seguïem. Deixem pistes als dos costats. La pista fa dos girs a la dreta.

0:14 3:42 0,930 14,650 44 T 318245 786166

Bifurcació.- Deixem a la dreta le Chemin de Regach i continuem per la pista que seguïem, que va girant a l'esquerra. Aviat la pista va entre xalets, pràcticament urbana.

0:15 3:57 0,960 15,510 44 T 309309 780029

Carretera D 43 o route des Lacs.- La seguim a l'esquerra cap al centre de la població.

0:03 4:00 0,190 15,700 44 T 308403 777905

PISSOS (6).- Cruïlla de carreteres a tocar de l'església.

Si féssim aquest tram, segons les guies, els mapes i els tracks seria un malson. El 99% és per asfalt, no solament es fa per pista pavimentada, la major part és per carretera pura i dura. Fins i tot hi ha un tram molt llarg de carretera nacional sense vorals ni protecció per als vianants que s'alterna amb accessos a l'autopista.

La longitud total de l'itinerari, tal com ens el presenten, seria de més de 24 km per tant, tota una botifarra.

Per aquest motiu a l'itinerari "oficial" li hem tret 9 km de carretera, que els farem de forma neutralitzada amb l'autocar. El resultat serà que en total farem un recorregut de 15,7 km aprox., que ja està bé. Podeu veure aquesta proposta al mapa d'aquesta etapa

Després de dinar farem una visita al château de Roquefort – Belhade, tot un monument històric que ens compensarà de l'empatx d'asfalt.

La morfologia del terreny que hem descrit és la pròpia de la zona denominada les Landes, en una part de la qual s'ha constituït el Parc Natural Regional de les Landes de Gascunya l'ecomuseu que s'hi ha instal·lat el visitarem demà.

PISSOS

L'any 56 aC., Crassus, lloctinent de César, conquerí l'Aquitània. Al sud del riu Eyre vivia l'antic poble dels Boiates, i al nord els Vasates, veïns de la potent tribu dels Tarbelli, tots de llengua aquitana.

En el 273 les baralles que pertorbaven la Gàl·lia no impediren a tots aquests pobles d'enviar a Roma una ambaixada, conduïda per un magistrat d'Aquae (Dax),

per demanar a l'emperador de formar per a ells sols una nova província ben distant de la resta de l'imperi. Van tenir èxit i això demostra que aquestes terres han desitjat de forma ancestral la seva diferenciació de la resta de veïns.

Però la història de Pissos i de la seva regió es defineix durant l'alta edat mitjana, a l'època merovíngia i carolíngia, quan es definiren els límits dels "països" que constituïen aquest territori.

Des de finals del segle VI es troben mencions als vascons. Vinguts del nord-oest de la península ibèrica, estan emparentats amb els aquitans instal·lats en aquest costat dels Pirineus des de temps immemorials i que parlaven dialectes semblant procedents del proto-basc.

La Gran-Landa es retroba sota la seva dominació efectiva fins al final del ducat de Gascunya, creat en el 602 pels merovingis per intentar sotmetre'ls. Però aquesta fou una via que quasi els portà a la independència.

Els ducs de Gascunya sovint eren d'ascendència vascona i el darrer d'ells, Sancho V Guillaume, elevat a la cort de Navarra, va reconèixer el seu oncle, el rei de Pamplona Pampelune Sancho III Garcés, dit el Gran, com a protector.

Però el comte de Poitiers Guillaume VI, o Guillaume VIII duc d'Aquitània, s'apoderà de la Bascònia citerior o Gascunya en el 1063 i resultà nul·la la possibilitat de perennisar una Gran Bascònia que reunís tots els països amb una mateixa cultura entre l'Ebre i la Garona a l'entorn del regne de Navarra.

A partir d'aquesta època, bascos i gascons es va retrobar a l'òrbita del regne de França. Aquest període del ducat de Gascunya va ser en el que els basco-aquitans abandonaren progressivament la seva llengua per adoptar el romà gascó, llengua neo llatina parlada pels que actualment es definirien com a bascos esdevinguts gascons.

Els romans van diferenciar clarament els aquitans o proto-bascos dels gal·lesos. Ells parlaven una altra llengua, tenien uns altres costums i una aparença física diferent de la dels celtes.

La llengua parlada a Pissos des del principi del primer mil·lenni fou el gascó i més concretament el gascó "negre", la característica principal del qual és la pensió a pronunciar certes vocals d'una forma més arrodonida.

Directament derivada del llatí, però amb l'empremta d'un fort substrat

aquità, la parla de Pissos pertany al vast conjunt occità que cobreix 32 departaments francesos, algunes valls dels Alps italians i la vall d'Aran, en els Pirineus on el gascó (aranès) actualment és la llengua oficial conjuntament amb el català i el castellà.

És en el segle XII que ja es comencen a trobar traces tangibles d'un habitat a Pissos. De primer l'església, dedicada a sant Pere, envoltada del seu cementiri i d'un grup de cases centrades en un creuament de camins.

La història de la població forma part de la història d'Aquitània, unida des del 1154 a la d'Anglaterra pel casament de la duquesa d'Aquitània amb Henri Plantagenêt, futur hereu de la corona d'Anglaterra. Fins al 1453, Pissos i tota la Gascunya foren administrats pels reis-ducs.

Va ser en un dels documents dels "Rôles gascons" (Els registres gascons, documents d'arxiu de l'administració anglesa a Aquitània) del 24 d'abril del 1289, que el nom de Pissos apareix per primer cop amb la forma Pissous.

Els esdeveniments que van trasbalsar i ensangonar la nació entre 1789 i 1793 no sembla pas que haguessin pertorbat gaire la vida quotidiana dels habitants de Pissos i de la contrada. Res fa pensar que la transició entre "l'Ancien Régime" i la primera República no va pas estar marcada per la violència a les ribes de l'Eyre...

Església parroquial de Sant Joan Baptista (Saint-Jean-Baptiste)

Es va construir en el segle XII en estil romànic, ha tingut diverses modificacions i en el segle XV va ser ampliada amb la construcció d'una capella lateral.

La capçalera actual és original romànica amb tres finestres, la central està situada en línia amb la sortida de sol.

La nau presenta un sostre de fusta per atenuar l'elevació de l'absis com passa a la majoria dels edificis religiosos de la zona. Té pintures murals remarcables, contemporànies a les obres del segle XV. El campanar es va construir en el 1970 i acull una campana que es va fondre en el 1689.

El porxo és del 1681 i s'integra perfectament al conjunt de la façana. La porta principal que ha tingut un tractament particular, és l'obra d'un artesà de la fusteria segurament de Jean Lalande o de la seva escola, ja que una vintena d'esglésies landeses conserven portes del mateix estil.

A la capella edificada en el segle XV hi ha escuts, blasons i vitralls d'estil gòtic flamíger. El cor, típicament romànic té una volta de canó i ofereix una acústica magnífica. Els frescos que hi ha podrien ser els originals de l'edifici del segle XII.

BALHADE

L'etimologia de Belhade prové del gascó vath lada (val llarga), defineix la vall dominada pel castell de Belhade edificat en el segle XIII o d'una bella fada (del gascó "bel hade) que habitava aquests indrets? Cadascú pot triar la versió que més li agradi. El que donà renom a aquesta parròquia són la font coneguda a tota la vall del Leyre i el seu arbre amb poders curatius.

Église Saint-Vincent de Belhade

Fou construïda en el segle XII en estil romànic i sens dubte formava part del conjunt constituït pel château i la seva influència feudal.

A l'interior del porxo té un portal decorat amb capitells ornamentats amb escenes narratives i d'un crismó, símbol cristià format per dues lletres X i P al timpà.

Com altres esglésies de la regió, té un alt absis seguit d'una nau baixa el mur de la qual és de gres. El capçal de l'església està construït amb pedretes irregulars barrejades en una forma allargada.

La presència d'una antiga pintura a la volta amb un escut del castell permet suposar que era l'antiga capella del castell.

En el segle XV s'hi van fer importants reformes: una capella rectangular perllongada per una nau lateral de la mateixa llargada.

Posteriorment es construï un campanar i un porxo.

L'interès de l'església bàsicament està en el portal i els seus capitells.

Château de Belhade

El castell actual ocupa l'emplaçament d'un château més antic edificat en el segle XIII, un castell de mota i pati o castell de mota (era una forma primitiva de castell de fusta envoltat d'una palissada, sobre una mota o pujol artificial), com a seu d'una senyoria que estenia el seu control sobre la parròquia de Belhade i altres de l'entorn.

El domini de la casa d'Albret, Belhade va ser la baronia més antiga de les Landes abans de convertir-se en comtat.

Durant diversos segles el château va ser de la família de Pontacq, la qual el cedí als Lavie en el 1759. En el decurs del segle XVIII es van efectuar diverses reformes, d'aquesta època es conserva el palau sobre elevat i flanquejat per dues torres quadrades situades al davant de la façana

Els altres edificis estan situats a l'entorn d'un pati en forma de recinte. La decoració interior fou l'objecte d'una restauració em el decurs del segle XIX.

EL PAÍS BASC

Actualment el País Basc o Euskal Herria està situat a la part sud-occidental d'Europa, a les costes de la mar Cantàbrica, a les estès entre l'inici dels Pirineus Centrals i el de la serralada Cantàbrica, i entre el baix Ador i l'alt Ebre.

Està dividit entre els estats francès i espanyol; al primer pertany Iparralde (Euskadi del Nord), que comprèn les comarques de Lapurdi, la Baixa Navarra i Zuberoa, i al segon, les comunitats autònomes de Navarra i Euskadi.

És l'únic poble preromà de la península ibèrica que va sobreviure a la conquesta romana (segles III- I aC.) i també a l'expansió dels indoeuropeus a Europa (a partir del 2500 aC.) dels que descendeixen la major part dels actuals europeus.

La cultura basca, segons la majoria dels antropòlegs i historiadors, seria descendent directa de la civilització prehistòrica franc càntabra, una cultura que va comprendre tot el terç nord de la península ibèrica i meitat sud de França, sent d'aquesta manera el basc, el poble, amb continuïtat al continent, més antic d'Europa.

La història recent dels bascos dona els seus primers passos al que avui en dia coneixem amb el nom de Navarra. La terra dels navarresos va ser anomenada pels geògrafs greco-romans amb el nom de Vasconia, denominant als seus habitants amb el terme vascones del que deriva l'actual paraula basc.

Navarra o "terra dels quals són de la plana entre muntanyes", ja que aquest és el significat del topònim basc Navarra, va ser el bressol de la "lingua navarrorum" (llengua dels navarresos) o llengua basca actual i de la cultura que sorgeix al voltant d'ella.

A la caiguda de l'Imperi Romà, durant l'època franc visigòtica (segles V-VIII dC.), els vascons de Navarra lideraran a la resta de tribus basques en contra dels invasors germànics, conformant un únic poble basc que s'ha mantingut fins a l'actualitat. A partir d'aquesta època, per tant, fruit de l'assimilació vascona desapareixeran les tribus basques dels textos i es parlarà únicament dels vascons.

Mentre la Bascònia de l'època imperial romana s'estenia exclusivament per Navarra, La Rioja i el nord-oest d'Aragó. Després de la unió de totes les tribus basques sota el lideratge dels vascons durant les invasions germàniques, passarà a estendre's a àmplies zones dels Pirineus i del sud-oest de França.

La forma basca per denominar el topònim llatí Bascònia va ser Euskal Herria (éuskal errí-á), utilitzant els bascos la forma euskaldunak (euskaldúnák) per auto

denominar-se. Ambdues paraules continuen sent utilitzades pels bascos per designar en basc tant a la seva terra com a ells mateixos respectivament. En altres llengües, al contrari, aquests noms han variat al llarg de la història.

Avui en dia, un dels principals criteris per “ser” basc (euskaldun) és la capacitat de parlar la seva llengua. Actualment tan sols hi ha uns 715.000 parlants nadius de l'eusquera els quals, com és lògic, estan molt orgullosos del seu idioma.

Iparralde

Juntament amb Euskadi i Navarra conformen una realitat històrica i cultural denominada País Basc i que en l'antiguitat va rebre el nom de Bascònia, una realitat que en llengua basca sempre va rebre el nom d'Euskal Herria, sent les seves representacions polítiques el ducat de Bascònia i el regne de Pamplona-Nàjera.

El territori conegut com a Iparralde és el País Basc Continental, també anomenat en català País Basco-francès; **està**

integrat per tres territoris històrics: Lapurdi, Nafarroa Beherea i Zuberoa.

Ja en el segle XVIII, la revolució Francesa va acabar amb les institucions forals de les regions basques continentals i avui és el dia que encara no posseeixen una entitat política pròpia.

El País Basc Nord, o les antigues regions basques que el conformen, no existeixen al mapa de França, pertany, juntament amb el Béarn, al departament de Pirineus Atlàntics i aquest, al mateix temps, a la regió d'Aquitània. El basc no és cooficial junt amb el francès, legalment no existeix.

Encara que la població basco francesa majoritàriament està a favor d'un departament basc les autoritats gal·les encara que han realitzat diverses vegades la promesa d'un departament basc, aquest finalment no s'ha concretat.

Iparralde econòmicament es troba dividida en dos àmbits: la costa i l'interior. Les localitats de la costa es dediquen principalment a la pesca i sobretot al turisme; mentre que les de l'interior es dediquen principalment a l'agricultura i a la ramaderia. La zona costanera és la més poblada; mentre que a l'interior la població és molt reduïda.

A finals del segle XIX, el 65% de la població basco-francesa parlava en basc. Ara la situació és crítica (dades de 1996) només ho fa el 26,4% (70.000 h.), en general, gent gran i a zones rurals; un 9,3% (25.000 h.) l'entén, encara que no el parla, i la resta (64,2%) parla gascó o és monolingüe francès (169.000 h.). Si no s'aconsegueix la cooficialitat junt amb el francès i no es recolza la llengua en l'ensenyament s'estima que, en un termini de 40-50 anys, el basc haurà desaparegut completament d'Iparralde.

Lapurdi

Labort (en català) té 859 Km² d'extensió i la seva població és d'uns 219.000 habitants, concentrada majoritàriament a la zona turística costanera. Era terra d'aquitans, en ella es trobava la ciutat romana de Lapurdum (Baiona) que va donar nom a la regió. És el territori continental més occidental i dona a la costa atlàntica. Són labortanes, Biarritz, capital turística d'Iparralde, Hendaia, Donibane Lohizune Saint Jean Lohizune). És zona turística d'importància a nivell francès.

En l'època franco-visigòtica, després del sorgiment del basc comú, les regions de Labort i la Baixa Navarra posseïen un basc molt semblant al dels navarresos peninsulars. Aquest basc va ser influenciat durant segles pel gascó donant lloc a un nou dialecte, el navarrès-labortà. El 19,4% de la població és basco parlant (dades de 1996), el 9% l'entén però no el parla i el 71% parla gascó o és monolingüe francès. La capital de Labort és Baiona.

Nafarroa Beherea

Baixa Navarra (en català). Està entre les regions de Labort (a l'oest) i Zuberoa (a l'est). Té una extensió de 1.348 Km² i uns 30.000 habitants, la seva població és majoritàriament rural.

En l'època romana era terra d'aquitans. La invasió del regne de Navarra per part dels castellans va causar la divisió definitiva dels navarresos en entitats polítiques diferenciades. Encara que els navarresos d'ambdues bandes del Pirineu han viscut separats durant quasi cinc segles, els baix-navarresos continuen conservant la mateixa bandera de l'antic regne de Navarra.

Igual que a Labort, es parla el dialecte navarrès-labortà. És el territori basc, en proporció a la seva població, més basco parlant. El 69% de la població parla basc, l'11% l'entén però no el parla i el 19% parla gascó o és monolingüe francès. La capital de la Baixa Navarra és: Donibane Garaz, Sant Joan de Peu de Port (forma catalana)

Zuberoa

Sola (en català) és la regió més oriental d'Iparalde i potser la que posseeix una identitat pròpia més marcada. Té uns 15.000 habitants i la seva extensió és de 771 Km², la població és majoritàriament rural.

Va ser terra d'aquitans i actualment es parla el dialecte soletí. En l'antiguitat posseïa un basc molt semblant al dels navarresos peninsulars. Aquest basc, a més de ser influenciat pel gascó, com els anteriors, també va ser influenciat en el seu desenvolupament dialectal per la llengua aragonesa parlada actualment a Osca. El soletí posseeix arcaïsmes gramaticals que s'acosten en les seves formes al biscaí o dialecte occidental.

És el dialecte més diferenciat fonèticament a la resta dels dialectes bascos pel seu fort component germànic (el so ü i en alguns casos el so ö), introduït en ell a través del gascó. Possiblement les cançons més belles fetes en basc es troben en aquest dialecte.

El 51,6% de la població és basco-parlant, el 15% l'entén però no el parla i el 34% parla gascó o és monolingüe francès. La capital és Maule (Mauleon en català).

Jornada 8.- 15,050 km 4:10 h

21/05/2018

Pissos (1), Escoursolles (2), carretera (3), bifurcació (4) i Labouheyre (5)

Temps Km Coordenades UTM - WGS 84

00:00 0:00 0,000 00,000 44 T 300464 785694

PISSOS (1).- Escola pública a la carretera D 34, a la sortida de la població. Darrere de les escoles prenem una pista de terra en direcció oest que tot seguit gira al sud-oest per dins el bosc, més endavant els camps de conreu substitueixen el bosc. Passats uns 500 metres creuem una pista i uns 500 metres després en creuem una altra. Passats uns 700 metres es deixa una pista a la dreta i uns 450 metres després es creua una nova pista.

0:40 0:40 2,200 02,200 44 T 289606 807710

Risseau de Mortouat.- Es creua el riuet i es continua per la pista que se seguia que passa a dir-se Chemin du Bourg.

0:16 0:45 1,050 03,250 44 T 282954 816185

ESCOURSOLLES (2).- Població de cases disseminades. Arribem al Chemin de Meunier i el seguim a la dreta. Passats uns 100 metres arribem a una bifurcació en T on arribem a la route d'Escoursolles i la seguim a la dreta, sud-oest.

0:25 1:10 1,500 04,750 44 T 275304 829897

Doble cruïlla.- Estan separades per uns 150 metres, en les dues creuem una pista i continuem per la que seguïem entre camps de conreu. Passats uns 1000 metres creuem una pista.

0:30 1:40 2,000 06,750 44 T 262843 847964

Carretera (3).- Deixem una pista de terra a l'esquerra i seguim per la carretera a l'esquerra, sud-oest. Amb trams entre conreus i altres per dins el bosc, aquesta carretera és, pràcticament, en una línia recta llevat del seu tram final.

1:30 3:10 5,900 12,650 44 T 225589 899624

Bifurcació.- Deixem a l'esquerra la carretera que seguïem i continuem per la pista pavimentada de la dreta, sud-oest, entre camps de conreu. Quan deixem enrere el rètol de la població ja comencem a trobar cases perquè es tracta de la route de Lindor.

0:27 3:57 1,650 14,300 44 T 217593 916221

Bifurcació (4).- Deixem la route de Lindor i anem a la dreta per la rue des Ombreyres. Passats uns 270 metres arribem a la rue Pierre et Marie Curie i la seguim a l'esquerra.

0:13 4:10 0,750 15,050 44 T 213479 920362

LABOUHEYRE (5).- Església parroquial.

Aquest tram, és la monotonia feta realitat. Caldrà carregar-se de paciència i tenir en compte que pràcticament en cap lloc del recorregut trobarem possibilitats d'accés a l'autocar i a possibles serveis, amb tot el que això representa.

Altre cop hem de dir que els cels dilatats, els camps de conreu alternats amb bosc i les rectes seran els nostres companys de camí.

Després o abans de dinar anirem a visitar l'ecomuseu del Parc Natural Regional de les Landes de Gascunya on tindrem una especial visió de la història de la zona.

Aquest dia és el de canvi d'hotel, per tant, després de la visita prendrem l'autocar i anirem a Baiona, la nostra nova base, on podrem dinar i començar a visitar la ciutat.

LABOUHEYRE

La comuna està situada al departament francès de les Landes. Des de l'edat mitjana és una etapa del camí de Santiago denominat via Turonensis.

Església de Saint-Jacques

L'església parroquial originàriament es construí en estil romànic. Va ser reconstruïda a finals del segle XV o a primers del segle XVI es estil gòtic.

Està dedicada a l'apòstol tal com ho mostren al llinda la petita porta sud on es poden veure vieires i un cap de pelegrí esculpits a la pedra.

El campanar és una de les antigues portes que travessaven les muralles (destruïdes) del burg primitiu.

L'església va tenir una ampliació i diverses transformacions en el 1863, se li van afegir dues capelles laterals de la mateixa alçada que la nau, es van obrir més finestres a la nau i al cor i una nova porta a la cara oest del campanar i altres.

L'edifici té una sola nau de tres travesses, perllongada per un campanar desplaçat a la dreta i un absis de 3 pans. La nau està flanquejada per dues capelles laterals i està precedida a l'oest per un campanar barlong (antiga torre de la vila). A l'interior del porxo hi ha un portal amb volta en forma d'ansa de cabàs que dona directament a la nau; Al flanc sud de la nau hi ha una porta amb llindar acollat. Voltes d'ogiva amb nervis de pedra i voltes de maó; finestres en arc d'ogiva. murs en moellons d'alisos ou garluche, contraforts talats de pedra tallada.

Jornada 9.- 15,215 km 3:50 h

22/05/2018

Labouheyre/Laden(1), Grué (2), Cantaure (3) La Cherré (4), Quartier Angoulin (5), Escource (6) i carreteres D 63/ D 140/Onesse-et-Laharie (7).

Temps	Km	Coordenades UTM - WGS 84
0:00 0:00	0,000 00,000	44 T 213033 929224
LABOUHEYRE/LADEN (1). - Carretera A 63. Prenem la route de Grué en direcció oest.		
0:35 0:35	2,350 02,350	44 T 211711 958622
GRUÉ (2). - Deixem la carretera i prenem una pista pavimentada, que gira a l'esquerra per dins el bosc. Passats uns 200 metres deixem una pista a la dreta i uns 80 metres després arribem a una bifurcació on prenem la pista pavimentada de la dreta, oest.		
0:10 0:45	0,600 02,950	44 T 209526 964544
CANTAURE (3). - Anem a l'esquerra tot deixant les cases a la dreta i bosc a l'esquerra. Després de la darrera casa la pista passa a ser de terra i la seguim en direcció oest entre camps de conreu. Deixem pistes a ambdós costats.		
0:30 1:15	2,000 04,950	44 T 203712 986398
LA CHERRÉ (4). - Creuem una pista, deixem unes cases a l'esquerra i tot seguit girem a l'esquerra. Aviat arribem a una pista i la seguim a la dreta.		
0:13 1:28	0,815 05,765	44 T 203774 995175
Carretera D 140 (route du Marensin). - Anem a l'esquerra, sud-sud-oest, per la carretera entre camps de conreu.		
0:52 2:20	3,350 09,115	44 T 186328 027479
QUARTIER ANGOULIN (5). - Queda a la dreta, seguim per la carretera.		
0:25 2:45	1,700 10,815	44 T 175079 041448
Carretera D 46. - La seguim a l'esquerra, sud, per dins el bosc.		
0:20 3:05	1,400 12,415	44 T 163859 034603
ESCOURSE (6). - Església parroquial. Anem a la dreta, est, per la carretera D 44. Passats uns 150 metres anem a l'esquerra, sud-oest, per la carretera D 63, per la qual sortim de la població.		
0:45 3:50	2,800 15,215	44 T 143583 052520
Bifurcació de la carretera D 64 amb la carretera D 140 (7). - Inici del tram neutralitzat de 9,5 km amb l'autocar per la carretera F 64 fins a Onesse-et-Laharie.		

Un altre tram que podria ser d'allò més pesat, especialment la segona part, després d'Escourse, és per això que el recorregut fins a Onesse-et-Laharies (9,5 km) s'ha previst de fer-lo neutralitzat, que és un eufemisme per dir que el farem amb l'autocar.

Aquest tram neutralitzat és un pla, immens, de camps de conreu i bosc, amb unes rectes llarguíssimes d'aquelles que no s'acaben mai, tot això que ens estalviarem.

Després de dinar anirem al château de Castillon, un altre monument històric francès.

ONESSE - LAHARIE

Continua essent una parada obligada a l'itinerari del camí de Santiago

Les dues poblacions, que es van unir en el 1833.pràcticament, s'estiragassen en els seus pendents de les valls amb nombroses riuets que conflueixen per formar l'Onesse, La població té el mateix nom del riu que el creua.

La primera citació de la vila es remunta al 1254, quan pren possessió del castell el prevere ducal, d'aquell castell solament en queden unes runes.

El 14 de desembre del 1496 sire d'Albret dona la senyoria a Félix de Baume, això fa que Laharie passi a ser una baronia, i rep nombrosos atacs durant les guerres de Religió del segle XVI.

Les citacions d'Onesse són molt més rares. L'origen del lloc és sens dubte molt més recent i la seva ocupació és limita als pastors que feien pastar els xais a la landa.

Estan situades a la gran ruta de l'edat mitjana on hi havia un castell, el Castrum de Farina. Aquest nom sembla que indiqui la presència d'un "farreum", nom llatí que significa "granja, graner de blat", la qual cosa té sentit perquè el lloc era una parada d'aprovisionament.

Auger de Mauléon fou senyor de Farine (La Harie) en el 1261. Però al mapa de Belleyme de finals del segle XVII el castell està indicat en ruïnes a la carretera Baina a Bordeus.

L'economia de la població es basa en l'explotació del bosc i dels seus derivats així com en l'agricultura intensiva cerealista.

L'església d'Onesse originàriament era d'estil gòtic i estava fortificada. Tenia una torre quadrada. Adossada a la nova construcció hi ha una torrella-escala hexagonal de cargol del segle XV, de pedra amb tres espitlleres.

LE CHÂTEAU DE CASTILLON o D'ARENGOSSE

Els seus orígens es remunten al segle XVII quan ja tenia la mateixa aparença actual. El castell amb el seus terrenys, que tenen 22 hectàrees, conformen un dels llocs més remarcables de la comarca.

Va ser de propietat privada fins que en el 1952 el va adquirir el departament de l'Ariège per fer-ne un centre de vacances fins al 1980. Posteriorment es va abandonar i durant quinze anys fou niu d'incendis i destruccions

En el 2006 l'ajuntament de Tarnos adquirí la propietat i hi va fer obres importants de rehabilitació. Actualment la propietat és un lloc remarcable de passejos i de descoberta de la natura obert al públic.

El château Castillon o d'Arengosse és d'estil Lluís XIII. Es va edificar en el segle XVII, la seva part occidental, dita "ala nova", las va construir en el segle XIX pel baró Gérard.

Està considerat un dels més bonics del departament, tant per la majestuositat com per la noblesa del seu aspecte. L'edifici està dotat d'elegants mansardes, teulades, façana i jardins a la francesa.

Les primeres citacions de Castillon es remunten al segle XVII. La família Batbedat, rics negociants baionesos, van comprar la propietat de diverses hectàrees.

En el 1829 la propietat fou adquirida per François Faurie, el qual apreciava poc que els jardins fossin a la francesa i es dedicà a refer el parc a la mode anglesa.

En el 1869 Félix Labrouche heretà la propietat. En el 1900 el seu fill Jean-Ernest Labrouche, feu construir el château actual. Gran amant dels cavalls, va fer construir una pista d'entrenament i unes corts a pocs metres del castell.

A principis del segle XX la família va fer remodelar el parc i s'hi van plantar molts arbres de fusta preciosa. És va formar un llac i es van efectuar diverses construccions de pedra, entre elles una font, els miradors i l'embarcador.

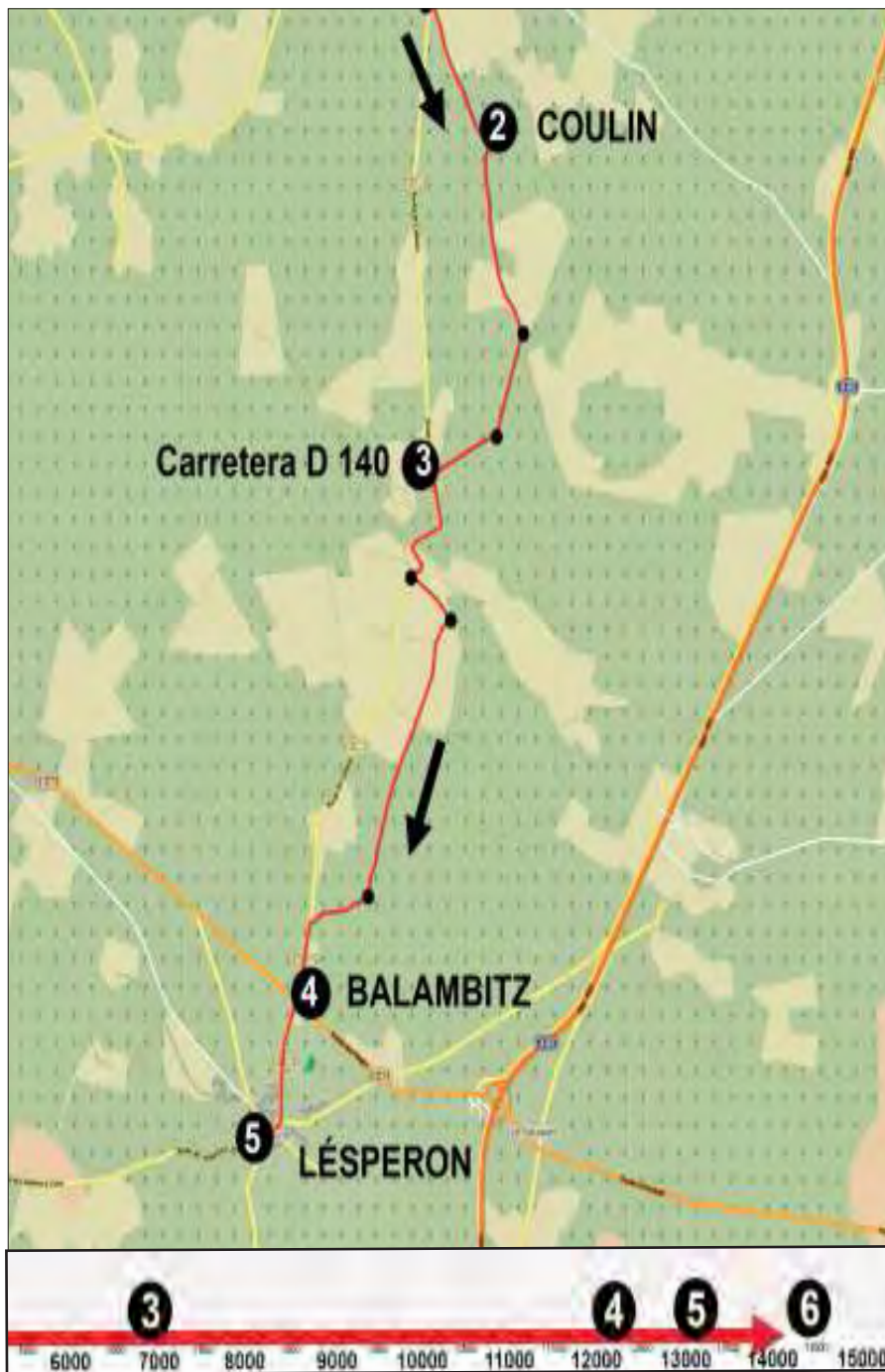

Jornada 10.- 14,300 km 4:20 h

23/05/2018

Onesse-et-Laharie (1), Coulin (2), carretera D 140 (3), Carretera D 140 (4), Balambitz (5) i Lespéron (6)

Temps	Km	Coordenades UTM - WGS 84
0:00 0:00	0,000 00,000	44 T 062226 069279
ONESSE -ET- LAHARIE (1). - Place des Platanes.- Prenem la route de Caillau, carretera D 140, en direcció sud. Per ella sortim de la població.		
0:35 0:35	1,400 01,400	44 T 050429 071854
Bifurcació. - Deixem la carretera i prenem una pista a l'esquerra, sud-est, per zona boscosa.		
0:35 1:10	1,450 02,850	44 T 039586 063850
COULIN (2). - Passem entre les cases disseminades, deixem dues pistes a la dreta i una a l'esquerra. Continuem recte per la pista que seguïem direcció sud, enter zona boscosa i camps de conreu. Una 150 metres més endavant deixem una pista a l'esquerra i uns 750 metres després creuem una pista.		
0:45 1:55	1,750 04,600	44 T 027523 059322
Bifurcació. - Deixem la pista que seguïem i en prenem una altra a la dreta, sud-sud-oest, per dins el bosc. Passats uns 70 metres creuem una pista.		
0:17 2:12	1,150 05,750	44 T 019731 062541
Bifurcació en T. - Arribem a una pista i la seguim a la dreta.		
0:13 2:25	0,950 06,700	44 T 016892 071274
Carretera D 140 (3). - La seguim a l'esquerra, sud. La carretera fa diversos girs.		
0:25 2:50	1,450 08,150	44 T 009801 074139
Bifurcació. - Deixem la carretera i prenem una pista a l'esquerra per dins el bosc.		
0:10 3:00	0,650 08,800	43 T 006421 068914
Bifurcació. - Deixem la pista que seguïem i anem a la dreta, sud-oest, per dins el bosc. Creuarem diverses pistes.		
0:40 3:40	2,800 11,600	43 T 984763 087904
Cases disperses. - La pista va més cap a l'oest entre camps de conreu.		

0:12 3:52 0,800 12,400 43 T 979089 089513
Carretera D 140.- La seguim a l'esquerra, sud, i ja no la deixarem fins a l'interior de la població.

0:11 4:03 0,750 13,150 43 T 969762 093311
BALAMBITZ (4).- Seguim per la carretera.

0:17 4:20 1,150 14,300 43 T 979136 089578
LESPÉRON (5).- Plaça de l'Ajuntament, l'església és al costat.

Imatge de Santiago al mural de l'Ajuntament de Lesperon

Un altre tram que serà força pesat degut a la manca de contactes amb poblacions que permetin trencar la monotonia d'un terreny pla, sense gairebé al·licients a la vista que aportin diversitat al paisatge.

Això sí, cels enormes, vistes dilatades i molta naturalesa, potser massa i tot. En aquesta jornada no hi ha tram neutralitzat, el camí juga al gat i la rata amb la carretera D 140, això fa que els trams pròpiament de carretera no siguin excessivament llargs.

Després de dinar anirem a la població de Dax, coneguda per les seves aigües i fangs curatius des de l'antiguitat, és la primera ciutat termal de França pel que fa a la freqüentació.

VISITA A DAX

És una estació termal molt freqüentada i que va tenir una activitat portuària fluvial molt activa fins al segle XIX.

Els romans n'havien fet la capital del pagus dels Tarbelli, per aquest motiu el primer nom de la vila fou "Aquæ Tarbellicæ", que significa "les aigües dels Tarbelles". El nom va evolucionar a "Acqs" derivat del baix llatí: "Civitas de Aquis", després a d'Acqs i finalment a Dax. En gascó, el nom de la vila s'escriu Dacs.

Dax és una vila reputada des de l'antiguitat per les aigües caldes, per la tauromàquia de les landes i espanyola i, més recentment, pel rugbi.

Al lloc on se situa actualment Dax s'estenia una zona lacustre i de maresmes. Poc a poc, les aportacions de l'Adour van omplir la zona humida i la ciutat, construïda sobre pilars, es va poder estendre per la terra ferma.

La primera menció de Dax és en el 297 en ser mencionada a la Liste de Vérone i més tard, en el 400, a la Notice des Provinces et Cités des Gaules. També se cita Dax al Novempopulanie, Province dels Neuf Peuples. La vila és anomenada "Civitas Aquensium" i els seus habitants "Cives Aquenses", aquesta fórmula va estar en ús durant tota l'antiguitat.

A partir de mitjans del segle X la vila va ser administrada pels bescomtes de Dax, posteriorment pels bescomtes de Tartas, pels reis de Navarra, pels reis de França, pels reis d'Anglaterra i després retornà als reis de França.

El sector terciari, els serveis, és el que està més ben representat a Dax. El turisme ha estat dinamitzat pel termalisme, per la seva situació geogràfica i per les festes estivals.

L'economia de la vila es basa essencialment en el termalisme (les aigües termals i els llots permeten aplicacions terapèutiques particularment eficaces contra els reumatismes), que li proporciona una gran part dels llocs de treball i de la seva riquesa i la convertit en la primera estació termal de França, davant de Balaruc, Vichy i Vittel.

(1) Muralles

Seria molt versemblant fixar la construcció de les seves muralles cap a la meitat del segle IV; tenien un perímetre de 1465 metres, un gruix de 4 metres i una alçada d'uns 12 metres. Tenien tres portes i 46 torres i tancaven un cercle d'entre 12 i 13 hectàrees i tenien com a edifici principal un temple romà que dataria de la primera meitat del segle II, situat sobre un pòdium rectangular i del qual solament en queda la cripta.

Els arqueòlegs del segle XIX la consideren com "la versió més bella i

més completa de les muralles gal·lo romanes que queden a França.

La major part fou destruïda per la municipalitat en el segle XIX, actualment encara en queden parts importants a la plaça des Salines i al parc Théodore-Denis.

(2) Catedral de Santa Maria.

A finals del segle XIII, en ple període de prosperitat de la vila, el bisbe va fer construir una sèrie d'edificis eclesiàstics entre els quals hi ha la nova catedral edificada sobre un santuari romà.

L'edifici gòtic fou fundat en el 1646, del qual solament hi ha a l'actualitat l'esplèndid portal dels Apòstols al braç del creuer nord; té 12 metres d'alt i 8 d'ample, té un conjunt d'escultures de gran bellesa, cosa força rara al sud de la França, tot i malgrat les grolleres mutilacions que en sofert al llarg dels anys.

(8) Saint Vincent de Xaintes

El seu nom correspon al del primer bisbe que va tenir la vila, sembla ser que aquest bisbe fou martiritzat a l'indret on es va construir l'església que també era el lloc on va existir una basílica en el segle XI, que s'havia edificat sobre un temple gal·lo romà.

L'església actual, d'estil neo-romànic, data del 1893 i conserva de la seva precedent el Crist que està situat sota de la porta d'entrada.

La vida del sant està reproduïda en els bells vitralls centrals del santuari. Al mig de la nau s'ha situat i restaurat un superb mosaic del segle II, vestigi del temple romànic. Saint-Vincent fou una comuna fins al 1861.

(3) Font Calenta o Font de Nehe

Amb el nom d'una deessa nòrdica de les aigües, la Nehe, la font constitueix el veritable símbol de l'estació.

Construïda en el segle XIX a l'emplaçament suposat de les antigues termes romanes, la Font Calenta proporciona cada dia 2,400.000 litres d'aigua, preciós líquid calent a la temperatura de 64°. L'àrea d'emergència de les fonts de Dax és el resultat d'una falla produïda a l'època d'erecció dels Pirineus.

Es tracta d'un circuit soterrani d'una llargada molt important el qual la temperatura elevada i la mineralització de l'aigua s'adquireixen a una gran profunditat, de l'ordre dels 2 000 m. A la bassa de la Font Calenta, es pot percebre, sobretot en períodes assolellats, una floració d'algues. Aquestes algues són anàlogues a les que participen amb el llim de l'Adour i l'aigua termal a l'elaboració del medicament natural anomenat el "Péloïde de Dax" (llocs de Dax).

Antigament a l'entorn de la Font Calenta hi havia els budellers i els carnisers que empraven aquestes aigües en les seves tasques, els pollaires se servien de l'aigua calenta de la font per coure ous o plomar les aus.

(4) Segons la llegenda, un legionari romà de la guarnició de Dax tenia un gos tolit degut a les afeccions reumàtiques i abans de partir en campanya va decidir llençar l'animal a les agües llotoses de la llacuna. Quan va retornar va comprovar amb molta sorpresa, que no solament que l'animal era viu, sinó que havia millorat molt de la seva malaltia. Amb aquesta llegenda s'intenta explicar la vocació a la hidroteràpia de la ciutat, que fou lloc de repòs de les legions

Romà a la pl. de la Catedral romanes i un acreditat centre termal al que van acudir August i la seva filla Júlia, la qual cosa va contribuir a donar fama a aquest lloc.

Art Déco

Moviment artístic que s'inicià en els anys vint del segle XX com reacció a l'Art Nouveau (Modernisme a casa nostra) i que es va aplicar especialment a les arts decoratives i al disseny industrial; els objectes creats pretenien inspirar elegància i sofisticació, per a la qual cosa s'utilitzaven línies definides, contorns nítids i formes elegants i simètriques, colors primaris brillants, cromats, esmalts i pedres molt polides i dissenys d'inspiració egípcia i grega.

L'Art Déco es va emprar principalment en mobiliari, joieria, vestimenta, ceràmica i disseny d'interiors; Aquest art estava sota la influència del fauvisme, del cubisme i del "art negre".

Art Déco a Dax

El 5 de novembre de 1926, Jean Eugène Milliès Lacroix, conseller municipal, home de negocis, creà una societat familiar: la société immobilière et fermière des eaux de Dax, l'objectiu de la qual era l'explotació de les riqueses termals de la vila.

El seu idea era promocionar la construcció de nous hotels i d'establiments apropiats a cada categoria de sanadors amb la fi de fer de Dax "une ville thermale moderne et modèle".

En el 1925 encomanà a André Granet uns projectes d'arquitectura. Dos es van fer realitat: l'Atrium Casino i l'Splendid Hôtel.

L'alçada dels plafons i l'amplada de les peces recorden que l'Art Déco va néixer a l'època que hi havia "folie des grandeurs" la dèria per la grandesa. El contrast entre el volum de les peces i el mobiliari massacot dona una impressió d'altura encara més important.

(5) Hôtel Splendid.

Es va construir sobre les runes del castell medieval, construït en el segle XI. Fou inaugurat el 26 d'octubre del 1929.

Els dissenyadors del nou edifici van optar pel ciment armat, i per tota la llibertat que aquest nou material oferia a la seva imaginació. L'edifici té una planta en forma d'H, amb les sales de so al soterrani, 184 cambres a la primera planta i a la planta baixa els bells espais públics: hall, fumador, menjador i les seves prolongacions, terrasses i jardins.

L'Splendid Hôtel proposava “le confort complet, l'agrément, le repos, associés au traitement le plus performant” en un entorn d'un luxe inaudit. L'accent es va posar en la decoració confiada als mosaïstes, vidriers, estucadors, etc. més hàbils de l'època. Dos elements caracteritzen l'estil d'Art Déco de Granet: la llum i la línia vertical.

La llum és preponderant a l'escenografia orquestrada per aquest arquitecte, que se serveix de la que entra pels gran espais oberts a les façanes, o la de l'admirable mur de llum del gran hall, de les columnes lluminoses del fumador, dels pilars incrustats de miralls del menjador o de la de les fonts-far de la terrassa.

La línia vertical es repeteix a les façanes, els canals dels pilars, tant a l'interior com a l'exterior, reforcen l'aspecte monumental de l'edifici; el fet de triar columnes sense capitells i mobles molt massissos, accentua la impressió d'alçada dels plafons i la impressió d'espai dels volums.

(6) Atrium Casino.

En el 1925 l'alcalde de Dax proposa la construcció d'un casino amb la finalitat de donar un nou aire a l'estació termal.

L'1 juliol del 1928 es va inaugurar el primer espai d'animació d'aquest tipus a les Landes. En aquesta ocasió un miler de persones van assistir a l'òpera Mireille de Charles Gounod.

Realitzat en ciment armat induït, l'edifici comporta un amfiteatre a cel obert, d'on ve el seu nom d'Atrium i el bar que està decorat amb vitralls.

L'edifici formava part d'un conjunt amb veï Hôtel Splendid. Va passar a ser propietat de la vila en el 1968. Amb el temps la seva arquitectura demostra que està mal adaptada al clima oceànic de la regió i la construcció en pateix els efectes. Les diferents temptatives de salvament ne tenen èxit per retornar a l'Atrium Casino la fastuositat d'antany; així és com seixanta anys després, l'edifici s'ha de tancar per motius del seu mal estat.

Els treballs de restauració es van iniciar a la gran sala d'espectacles de 800 places. La decoració sumptuosa del plafó, de les parets i de l'escenari, gravats sobre panells d'estucs daurats i argentats presenta personatges i animals sobre un fons floral, qualificat per un historiador d'art de “jardin extraordinaire”.

(7) Arènes de Dax.

Com en el cas de moltes altres poblacions del sud de França a Dax també hi ha una gran afició a les “corridas” de toros.

Per aquest motiu en el 1913 es va construir una “plaza”, les Arenes de Dax que en el 1932 fou ampliada. La municipalitat organitza “corridas” en ocasió de les festes de la població (6 dies sobre el 15 d'agost) i el festival de Toros i de Salsa el setembre.

(10) Pont Vieux.

El riu Adour fou durant molt de temps el primer eix de comunicació del departament. Unia Dax amb el conjunt de viles importants de la regió : Baiona, Port-de-Lanne, Aire-sur-l'Adour, Grenade... Un Els romans van construir un pont de pedra, però se'l va endur una crescuda del riu en el 1770. Durant un temps fou reemplaçat per un pont de fusta que en el 1857 fou substituït per l'actual pont de pedra, principal via de pas entre el Sablar i la resta de la vila.

- 1 Muralles**
- 2 Catedral**
- 3 Font Calenta**
- 4 Romà amb gos**
- 5 Hotel Splendid**
- 6 Atrium casino**
- 7 Arènes de Dax**
- 8 Saint Vincent de Xaintes**
- 9 Ajuntament**
- 10 Pont Vieux**

Jornada 11.- 13,555 km 3:40 h

24/05/2018

Lesperon (1), Paysan (2), les Criéré (3), Lalanne (4), Le Fores (5) Pascouaou (6), Carretera D 5 (7) i Castets (8)

Temps Km Coordenades UTM - WGS 84

00:00 0:00 0,000 00,000 43 T 979136 089578

LESPERON (1).- Plaça de l'Ajuntament, l'església és al costat. Anem al sud per al rue de l'Église que és la carretera D 140 i per ella sortim de la població. Deixem a l'esquerra les instal·lacions de l'Institut Medico Educatif "Caminante" i després les instal·lacions d'Aviada.

0:15 0:15 0,950 00,950 43 T 962025 095114

Bifurcació.- En aquest punt hi ha la bifurcació de la via Turonensis amb els dos ramals, el que segueix per la carretera i va cap a Dax i Saint-Jean-Pie-de-Port i el que va per la pista de la dreta i pren direcció a Baiona.

Per tant, deixem la carretera i prenem la pista de la dreta, sud, direcció a Pécoume i Paysan. Passats uns 150 metres deixem a la dreta l'accés a Paysan i seguim per la mateixa pista.

0:10 0:25 0,800 01,750 43 T 957549 096272

PÉCOUME (2).- Bifurcació. Abans d'arribar la granja anem per la pista de la dreta, poc marcada que es fica a la pineda. Passats uns 200 metres arribem a una bifurcació i anem a l'esquerra per una pista amb el rètol de "accès pompiers n° 10". La pista va en direcció sud-sud-oest. Creuarem diverses pistes i seguim per una zona amb vegetació amb les evidències d'un incendi.

0:30 0:55 2,400 04,150 43 T 947867 116791

LA CRIÉRE (3).- Bifurcació en forma de peu d'oca.- Prenem la pista de l'esquerra, a la dreta veiem la masia de la Crière. Passats uns 300 metres, en una bifurcació deixem la pista, que gira a l'esquerra i continuem recte per una pista herbosa.

0:20 1:15 1,250 05,400 43 T 937523 122322

Bifurcació.- Deixem una pista a la dreta i seguim recte per dins el bosc. Creuem diverses pistes.

0:13 1:28 0,950 06,350 43 T 930261 124039

Cruïlla.- Creuem una pista i continuem recte per la que seguïem entre camps de conreu. Passats uns 500 metres creuem una pista que és un límit municipal.

0:22 1:50 1,600 08,950 43 T 917588 127214

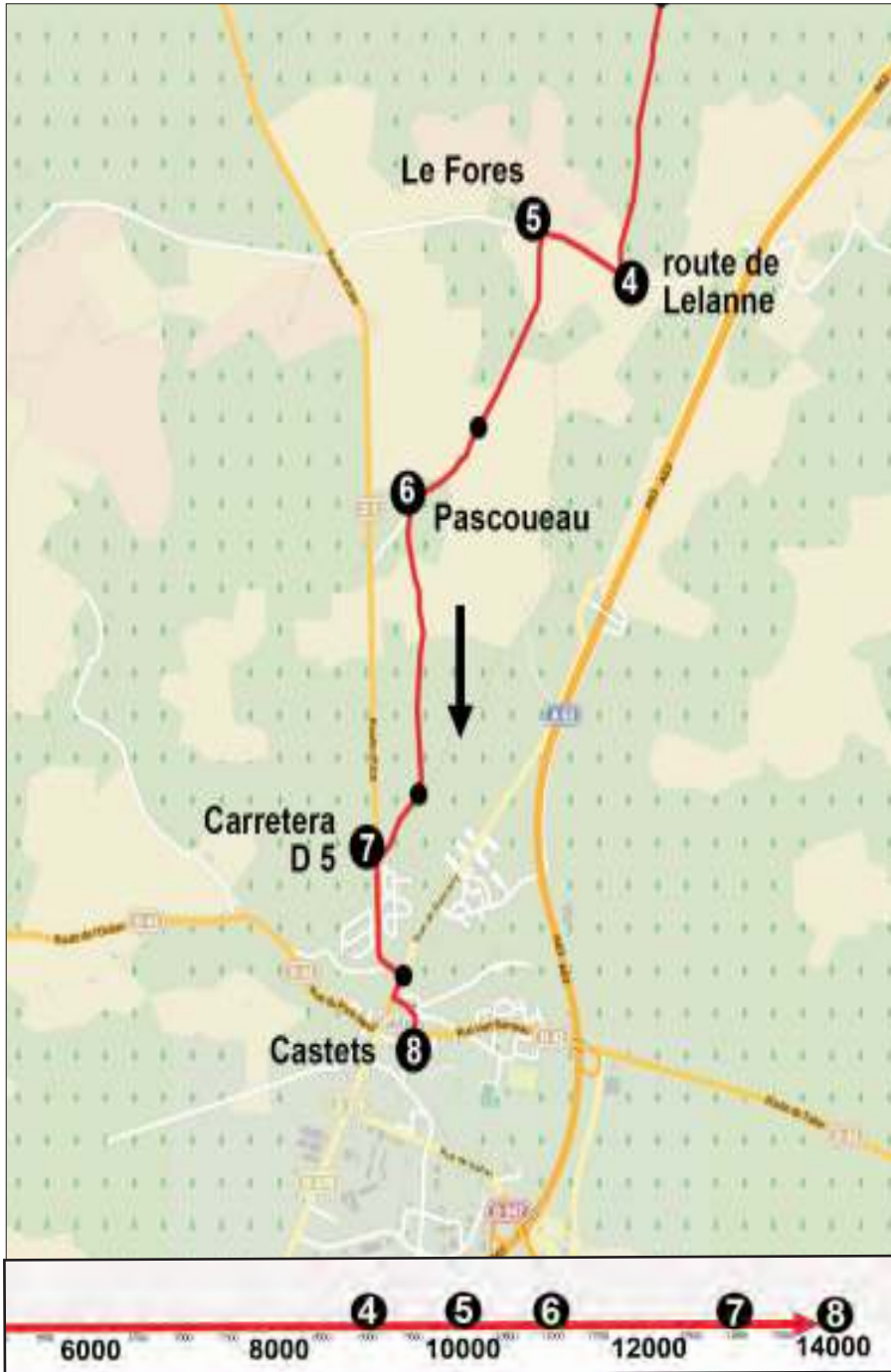
Route de Lalanne (4).- Seguim la carretera a la dreta, oest.

0:10 2:00 0,850 09,900 43 T 919427 133888

LA FORÉS (5).- Deixem la carretera i prenem una pista a l'esquerra, sud-sud-oest per dins el bosc. Creuem una pista i en deixem una altra a l'esquerra.

0:12 2:12 0,850 09,750 43 T 913314 136645

Bifurcació.- Una pista s'uneix a la que seguim, continuem recte sud-sud-oest.

- 0:18 2:30 1,200 10,950 43 T 906434 144831**
PASCOUAOU (6).- Conjunt de cases disperses que queda a l'esquerra. Deixem una pista a la dreta que va a la carretera D 5 i prenem una pista a l'esquerra, sud. Deixem diverses pistes.
- 0:25 2:55 1,450 12,400 43 T 890308 147760**
Bifurcació.- Una pista se'ns uneix per la dreta. Continuem recte per la que seguïem direcció sud-sud-oest.
- 0:07 3:02 0,450 12,850 43 T 890292 147739**
Carretera D 5 (route d'Uza) (7).- La seguim a l'esquerra, sud, amb una recta que ens portarà directament a Castets.
- 0:13 3:15 0,700 13,550 43 T 884957 145582**
Roue de Marensin.- La seguim a l'esquerra. Passats uns 130 metres anem a la dreta per la rue de l'Église. Deixem l'església a l'esquerra i seguim recte. Creuem la rotonda de l'av. Joan Noël Serret.
- 0:10 3:25 0,450 14,000 34 T 882154 144783**
CASTETS (8).- Ajuntament. Al costat hi ha l'aparcament.

Un altre tram que serà força pesat degut a la manca de contactes amb poblacions que permetin trencar la monotonia d'un terreny pla, sense gairebé al·licients a la vista que aportin diversitat al paisatge.

Això sí, cels enormes, vistes dilatades i molta naturalesa, potser massa i tot. En aquesta jornada no hi ha tram neutralitzat, el camí juga al gat i la rata amb la carretera D 140, això fa que els trams pròpiament de carretera no siguin excessivament llargs.

Després de dinar anirem a la població de Dax, coneguda per les seves aigües i fangs curatius des de l'antiguitat, és la primera ciutat termal de França pel que fa a la freqüentació.

VISITA A SOUSTONS

Comuna situada a la riba del llac del mateix nom.

El nom de la localitat és mencionat *Sanctus Petrus de Sostono* en el cartulari de Dax Note. Després s'anomenà *Soston* i Soustons a partir del segle XVII.

El topònim té com a base el terme gascó "sosta" (pasturatge), seguit del sufix diminutiu "on".

utilitzat a Béarn i Bigorra i podria ser que l'haguessin transportat els antics transhumants

De cara al turisme disposa d'un bon nombre de serveis.

A la part central de la població hi ha l'ajuntament i l'església parroquial, també disposa de "plaza" de toros, però sens dubte l'atractiu més important d'aquesta població és el llac.

Memorial Francois Mitterrand

Els llacs a la costa de les Landes

Al llarg de la costa de les Landes hi ha tot un rosari de llacs de nord a sud situats situat relativament prop de la costa de l'Atlàntic.

Els que hi ha més al nord són els llacs de Cazaux i de Sanguinet, el primer és un dels més importants de les Landes, a continuació bé el llac de Biscarosse, al sud del llac, el segueix, tot baixant el llac d'Aureilhan a Mimizan, a continuació el llac de León amb uns paisatges verds formidables, després ve el llac de Soustons i per acabar el llac marí d'Hossegor.

El llac de Soustons

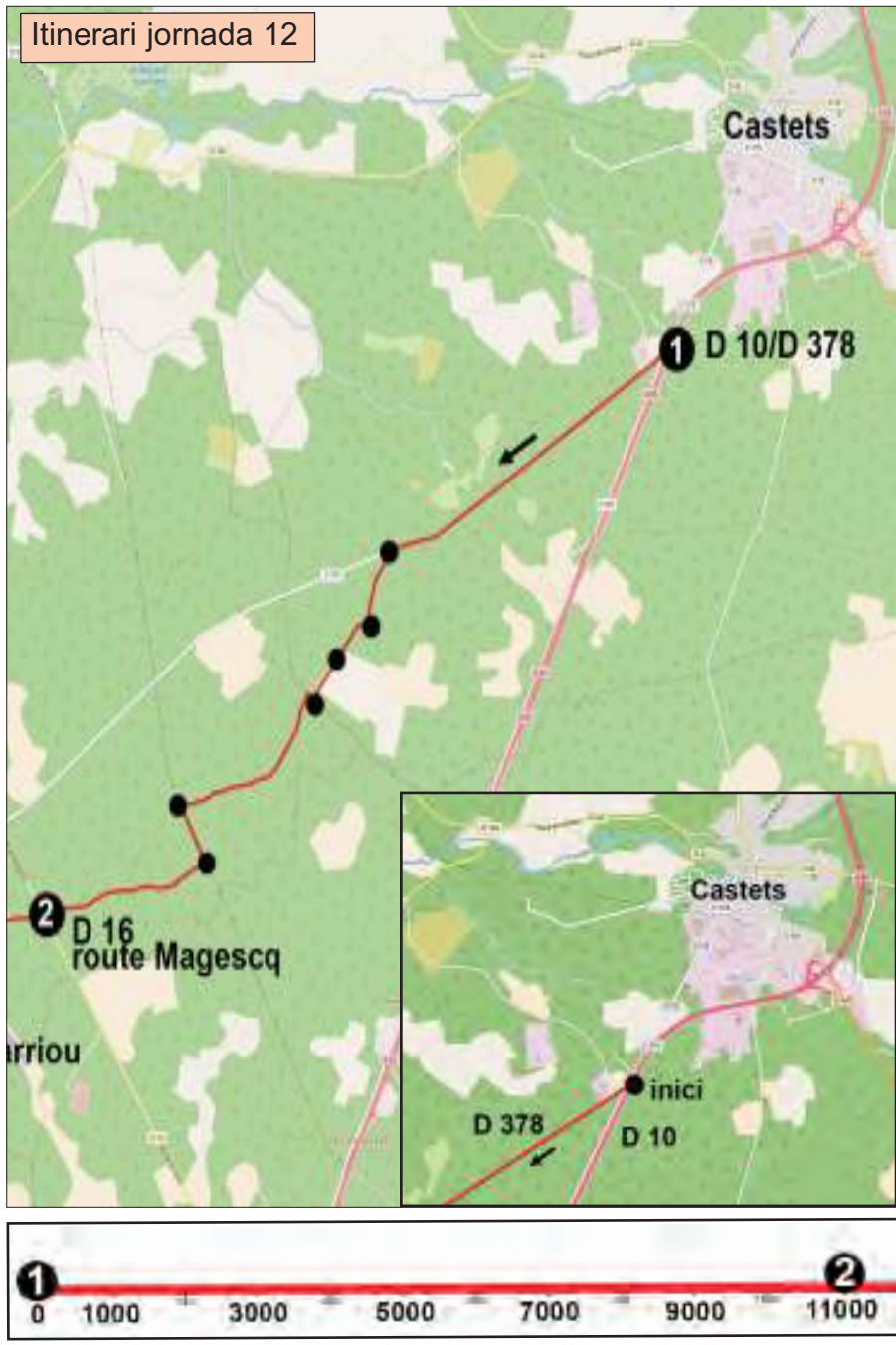
Té una superfície de 380 ha, una profunditat màxima d'1,9 m i un volum mitjà de 2,5 milions de m³. Es tracta d'un lloc tranquil ideal per passejar per les seves ribes, pescar, banyar-se, practicar la vela, el rem o el piragüisme...

El 10% de l'estany pertany a la comuna d'Azur, el 90% restant a Soustons. En bona part està rodejat de vegetació salvatge, especialment a la riba oest.

S'hi practiquen totes les activitats pròpies d'aquest medi

Tota la riba nord-nord-oest (des de la sortida d'aigües a la comuna d'Azur) encara està en estat salvatge, amb maresmes importants. Hi ha un gran nombre d'espècies vegetals i animals.

Jornada 12.- 16,300 km 4:40 h

25/05/2018

Castets D 10/D 378 (1), D 16 (2), Le Carriou (3), Nougaro (4), Azur (5) i Ilac de Soustons (6)

Temps Km Coordenades UTM - WGS 84

0:00	0:00	0,000	00,000	43 T 861612	162904
CASTETS (1). - Carretera D 10 bifurcació amb la carretera D 378. Prenem la carretera D 378 en direcció sud-oest. Passats uns 150 metres deixem el que queda de unes naus industrials i seguim per la carretera. S'alternen zona de camps de conreu amb zona boscosa.					
0:55	0:55	3,250	03,250	43 T 845755	201640
Bifurcació. - Deixem la carretera i prenem una pista a l'esquerra, sud-sud-oest, per dins el bosc.					
0:13	1:08	0,650	03,900	43 T 839425	204709
Bifurcació en forma de T. - Arribem a una pista i la seguim a la dreta, oest. Passats uns 125 metres deixem la pista que seguïem i en prenem una altra a l'esquerra, sud-oest.					
0:07	1:15	0,400	04,300	43 T 837707	208131
Cruïlla. - Creuem una pista i continuem recte per la que seguïem entre camps e conreu.					
0:10	1:25	0,600	04,900	43 T 833459	212831
Bifurcació en forma de T. - Arribem a una pista i la seguim a la dreta, passats uns 70 metres la deixem per prendre'n una altra a l'esquerra, sud-oest. A la dreta hi ha una pista que va a la carretera D 378. Més endavant deixem una pista a la dreta.					
0:15	1:40	1,000	05,900	43 T 837793	208217
Cruïlla. - Arribem a una pista i la seguim a la dreta, sud-oest. Aviat deixem una pista a la dreta i seguim entre camps de conreu i zona boscosa.					
0:15	2:05	1,000	06,900	43 T 833428	212831
Bifurcació en forma de T. - Arribem a una pista i la seguim a l'esquerra, sud-sud-est, entre camps de conreu.					
0:10	2:15	0,550	07,450	43 T 827004	218817
Bifurcació. - Deixem la pista que seguïem i en prenem una altra a la dreta, sud-oest, entre camps de conreu. Deixem diverses pistes a ambdós costats.					
0:13	2:28	1,000	08,450	43 T 824527	231713
Bifurcació en forma de T. - Arribem a una pista i la seguim a l'esquerra, sud-sud-est.					
0:10	2:38	0,600	09,050	43 T 820199	228323
Bifurcació. - Deixem la pista que seguïem i en prenem una altra a la dreta.					

- 0:30 3:08 1,900 10,950 43 T 815578 251476**
Carretera D 16 (route de Magescq) (2).- La creuem i continuem recte per la pista que seguïem. Passats uns 100 metres creuem una pista i uns 100 metres després en deixem una altra a l'esquerra. Més endavant la pista fa un gir a l'esquerra.
- 0:17 3:25 1,200 12,150 43 T 811278 263186**
Caseriu.- Passem entre les edificacions i seguim per la mateixa pista.
- 0:06 3:31 0,400 12,550 43 T 809044 266925**
LA CARRIOU (3).- Conjunt de cases disperses que queden a la dreta, continuem per la pista que seguïem. Aviat la pista passa a estar pavimentada. Es deixen diverses pistes a ambdós costats.
- 0:19 3:50 1,000 13,550 43 T 803051 285422**
NOUGARO (4).- Abans d'entrar a la població (de cases disperses) es cruza una pista pavimentada. L'Airlal de Nougaro queda a l'esquerra, continuem per la pista pavimentada que seguïem. En arribar a la rue Jules Ferry la seguim a l'esquerra.
- 0:25 4:15 1,250 14,800 43 T 799102 302642**
AZUR (5).- Rotonda, l'església queda a la dreta, tot seguit arribem a una altra rotonda on prenem a la dreta la route du Lac.
- 0:25 4:40 1,500 16,300 43 T 787394 312646**
LLAC DE SOUSTONS (6).- Route des Càmpings.

Si aquest tram el féssim seguint les indicacions de les guies, webs, etc. seria una pallissa de carretera fenomenal, ja que en aquestes documentacions es preveu fer des de Castets fins al llac de Soustons tot per carretera i, a més, amb unes rectes impressionants i avorridíssimes.

Per evitar aquests inconvenients hem cercat un itinerari alternatiu, encara que inevitablement força paral·lel a la carretera D 378 que ens permetrà evitar un bon grapat de quilòmetres de carretera, encara que en alguns trams la carretera és inevitable.

Quan arribem al llac de Soustons també haurà arribat el final d'aquesta etapa de la via Turonensis, cercarem un lloc on ens auto felicitem, farem el pica-pica de comiat i tot allò que correspon en aquesta situació.

Després de dinar no hi ha visita prevista, retornarem a l'hotel a fer les maletes, etc.

BORDEUS

Capital de la regió de Nova Aquitània i de la prefectura del departament de Gironda. Té una població d'uns 250.000 habitants i d'uns 720.000 a la Comunitat urbana de Bordeus. És la cinquena ciutat més gran de França, després de París, Marsella, Lió i Tolosa. Té una àrea d'1.115.000 habitants en la conurbació entre Bor-deaux-Libourne-Arcachon.

La ciutat està travessada pel riu Garona. Té un port accessible als vaixells i el darrer pont sobre la Garona, el pont d'Aquitània, més enllà el riu solament és franquejable per mitjança de transbordadors.

Després d'haver abandonat un projecte de metro lleuger automàtic, la ciutat es va dotar d'una xarxa de tramvia, inaugurada el 21 de desembre de 2003. Una de les seves particularitats és l'absència de catenària en les zones turístiques, ja que els tramvies reben el subministrament elèctric des del sòl.

El primer nom de Bordeus fou Burdigala en l'època preromana. Etimològicament Burdigala fou potser un nom basc-aquità: Burdi (ferro) i Gala (fosa), per tant podria significar fosa de ferro, designant així el lloc on es forjaven les armes i els objectes de la vida quotidiana. El nom va evolucionar en Bordigala, després en Bordale en basc, fins a Bordèu en gascó que es va afrancesar en Bordeaux en francès i per mimetisme Bordeus en català, encara que seria preferible la forma Bordeu puix que en occità no hi ha cap altra forma, a més, així és com es troba en català medieval.

Va ser fundada en el segle III aC pels Bituriges Visques, un poble gal de la regió de Bourges, dels que fou la capital. El primer emplaçament va estar situat en la desembocadura del Devèze, un afluent del Garona. El naixement de la ciutat no està associat a les qualitats del lloc, ja que en la desembocadura estava sobre un pla amb aiguamolls pestilents. Durant la Guerra Cimbria (113 aC-101 aC) que es va lliurar entre els romans i les tribus proto germàniques de cimbres i teutons, els tigurins, una de les diverses tribus, comandats per Divicó van derrotar a Burdigala un exèrcit romà el 107 aC, i en la batalla van morir el cònsol Luci Cassi Longí i el general Luci Calpurni Pisó.

Sota els romans, fou un centre comercial. Fou la capital de la província Aquitània Secunda (Metropòlis Civitas Burdegalensium). Fou ocupada pels visigots i inclosa al regne visigot de Tolosa i fou després possessió dels francs amb els quals va sorgir el ducat d'Aquitània. D'aquesta època es conserva l'amfiteatre (conegut com les Arènes o Palais Gallien).

Va ser saquejada per les tropes d'Abd-ar-Rahman ibn Abd-Al-lah al-Ghafiqí en 732, després d'haver derrotat a la Batalla de la Garona al duc Eudes I d'Aquitània.

El 1152 va tenir lloc a la catedral de Bordeus el casament d'Elionor d'Aquitània amb Enric II d'Anglaterra a resultes del qual el ducat d'Aquitània va esdevenir un feu del rei d'Anglaterra, situació que es va prolongar durant tres segles, del segle XII al XV, inclòs després de l'ofensiva francesa de

1369-1375, en la que els francesos reprenen als anglesos la quasi totalitat de les concessions fetes i de les terres posseïdes, excepcions fetes de Calais, Cherbourg, Brest, Bordeus, Baiona, i d'algunes fortaleses al Massís central.

Finalment caigué en mans franceses el 19 d'octubre d'1453, pocs mesos després de la derrota anglesa a la Batalla de Castillon, que donà per acabada

la guerra dels cent anys, i s'edificaren el fort du Hâ (del qual encara en queden unes restes) i el Château-Trompette (desaparegut) per dominar la ciutat.

El segle XVIII va ser l'època daurada de la ciutat, a causa del comerç amb les Índies orientals. Els hotels dels molls procedeixen d'aquest període, durant el qual la ciutat va canviar completament la seva fesomia i es realitzaren grans obres com la plaça de la Borsa o el Gran Teatre.

A començaments del segle XIX Bordeus va acollir nombrosos afrancesats espanyols que s'hi refugiaren, com Francisco de Goya o Leandro Fernández de Moratín.

L'any 1822 es va construir el primer pont sobre el riu Garona, l'anomenat Pont de Pedra.

Durant la Primera Guerra Mundial el govern francès es va retirar a aquesta ciutat el últims mesos de l'any 1914. Durant la Segona Guerra Mundial va ser ocupada pels alemanys el 1941 i alliberada el 1944.

Bordeus també va ser ciutat d'acollida per a nombrosos exiliats republicans espanyols i catalans.

La segona meitat del segle XX va estar molt marcada per la llarga l'alcaldia de Jacques Chaban Delmas (que fou primer ministre de França 1969-1972), durant la qual es va crear (1967) la Comunitat Urbana de Bordeus que agrupà la ciutat amb els municipis de l'entorn.

Al centre històric de la ciutat cal esmentar:

- 01) La catedral de San Andreu (Saint-André)
Campanar de la catedral (torre Pey-Berland)
- 02) Basílica de Sant Severí (Saint Seurin)
- 03) La basílica de Sant Miquel (Saint Michel)
- 04) Església de Sant Lluís des Charrons
- 05) Església de la Santa Creu (Église Sainte-Croix)
- 06) Església de Sant Pere (Saint Pierre)
- 07) Església de Sant Pau (Église Saint-Paul)
- 08) La plaça de la Borsa (plaça Reial)
- 09) Plaça del Parlament (place du Parlement)
- 10) Gran Teatre de Bordeus
- 11) L'esplanada Quinconces – monument dels Girondins
- 12) La casa Frugès (Art Déco)
- 13) La Maison Cantonale (Cantón de La Bastide)
- 14) Goya a Bordeus

La Muralla i les sis portes monumentals

Els ponts

Església de la Santa Creu

Catedral

Esplanada Quincoces

Plaça de la Borsa

La ciutat del vi (La Cité du Vin)

Parc temàtic dedicat als vins de Bordeus, situat a la riba de la Garona, a la població de Bordeus

L'edifici té 12.927 metres quadrats i inclou un recorregut per l'exposició, una sala de lectura, espais per a tastar vins, botigues i restaurants, un d'ells situat a la torre panoràmica. Inspirades en la naturalesa fluïda del vi, les formes sinuoses s'estenen i en el seu moviment estableixen un diàleg amb l'entorn. Amb panells de vidre serigrafat i superfícies d'alumini perforades i iridescents, les façanes mostren diferents reflexos con és el cas dels canvis de la llum del sol en el decurs del dia. Cal fer menció especial del sostre d'aquest edifici, compost per milers de botelles buides sobre un mostrador de 10 metres de llarg, que aporten singularitat a l'indret.

Més de tres anys de treball han donat com a resultat, entre altres coses, els 19 mòduls temàtics, les més de 10 hores de continguts de visita gràcies a 120 produccions audiovisuals, exposicions temporals, una sala de degustació panoràmica ubicada a 35 metres de altura, saló de lectura, tres espais de restauració, botigues... Molts atractius per a una visita recomanada de 2 hores però que, per poc que t'interessi el món de vi, s'allarga força més.

L'objectiu de la Cité du Vin és que l'emoció i les sensacions a l'entorn del món de l'enologia prevalgui i que arribi als visitants de forma interactiva, per tal que puguin experimentar la màgia del vi al seu propi ritme.

El primer que crida l'atenció en arribar a La Cité du Vin és l'arquitectura de l'edifici. Té la forma d'un decantador de vi, però es tracta d'un viatge en si mateix, ja que recull diferents símbols d'identitat: el cep retorçat de la vinya, però també el vi que es decanta sobre la copa i els remolins de les aigües de la Garona.

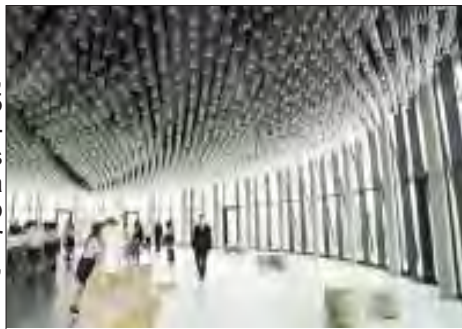
Cada detall arquitectònic evoca l'ànima del vi. Es curiós com canvien els colors de l'exterior en funció de les estacions, dels dies i de les hores de llum.

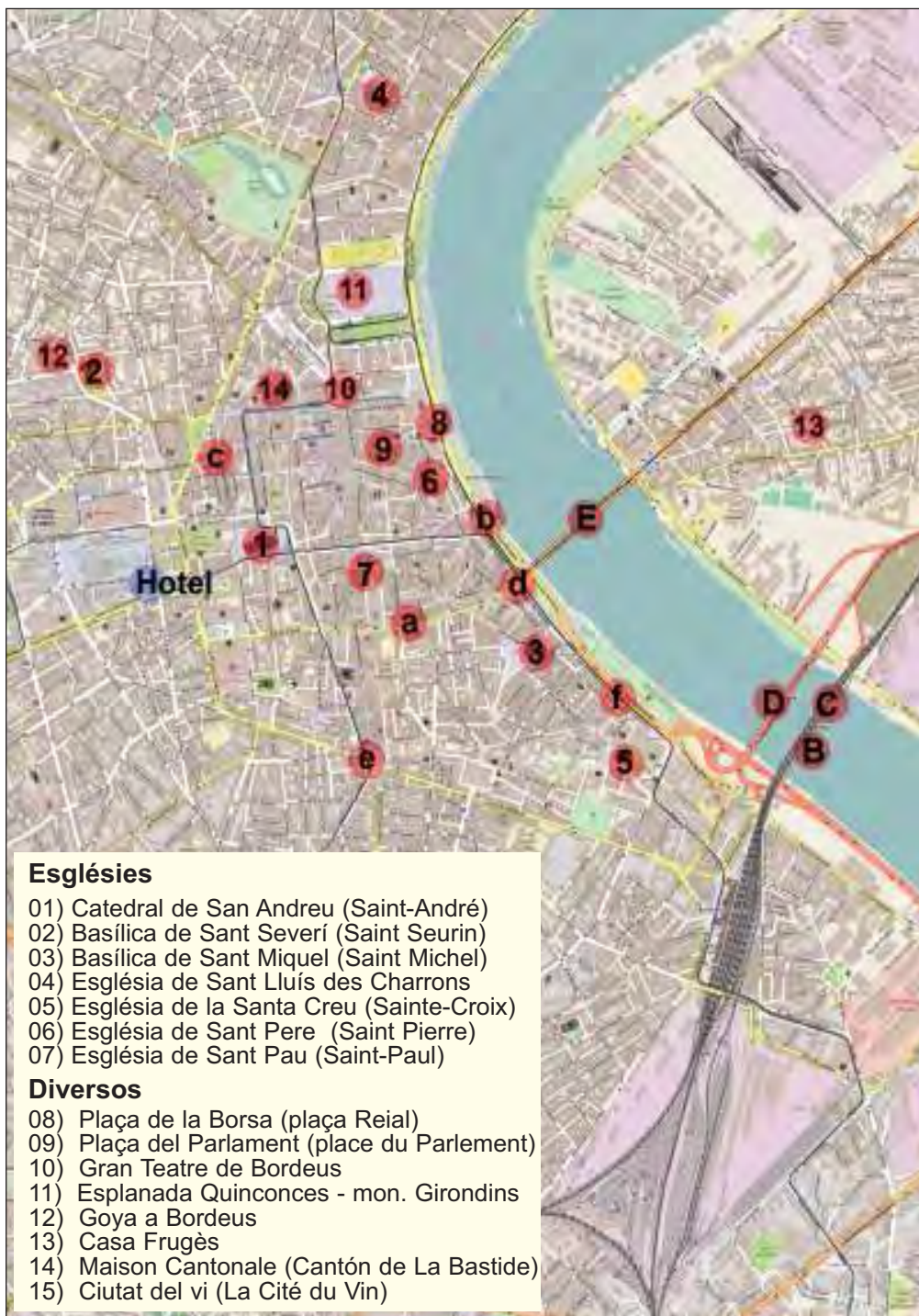
Les rodalies de la Cité du Vin també representen un espai de vida molt acollidor, es tracta d'un "jardí salvatge", els arquitectes han volgut representar el paisatge que envolta a las vinyes i que es la transició perfecta al que ens espera a l'interior de l'edifici.

L'exposició permanent està dividida en 19 àrees temàtiques interactives i diverses exposicions temporals.

El Belvedere

A l'octava planta s'ubica el Belvedere, un mirador sensacional situa a 35 metres d'alçada i punt crucial de la visita, ja que s'hi poden tastar els diferents vins del món mentre es contempla la ciutat des de la seva terrassa amb visió d 360°. Els visitants poden triar entre una selecció de 20 vins del món, que es renova periòdicament.

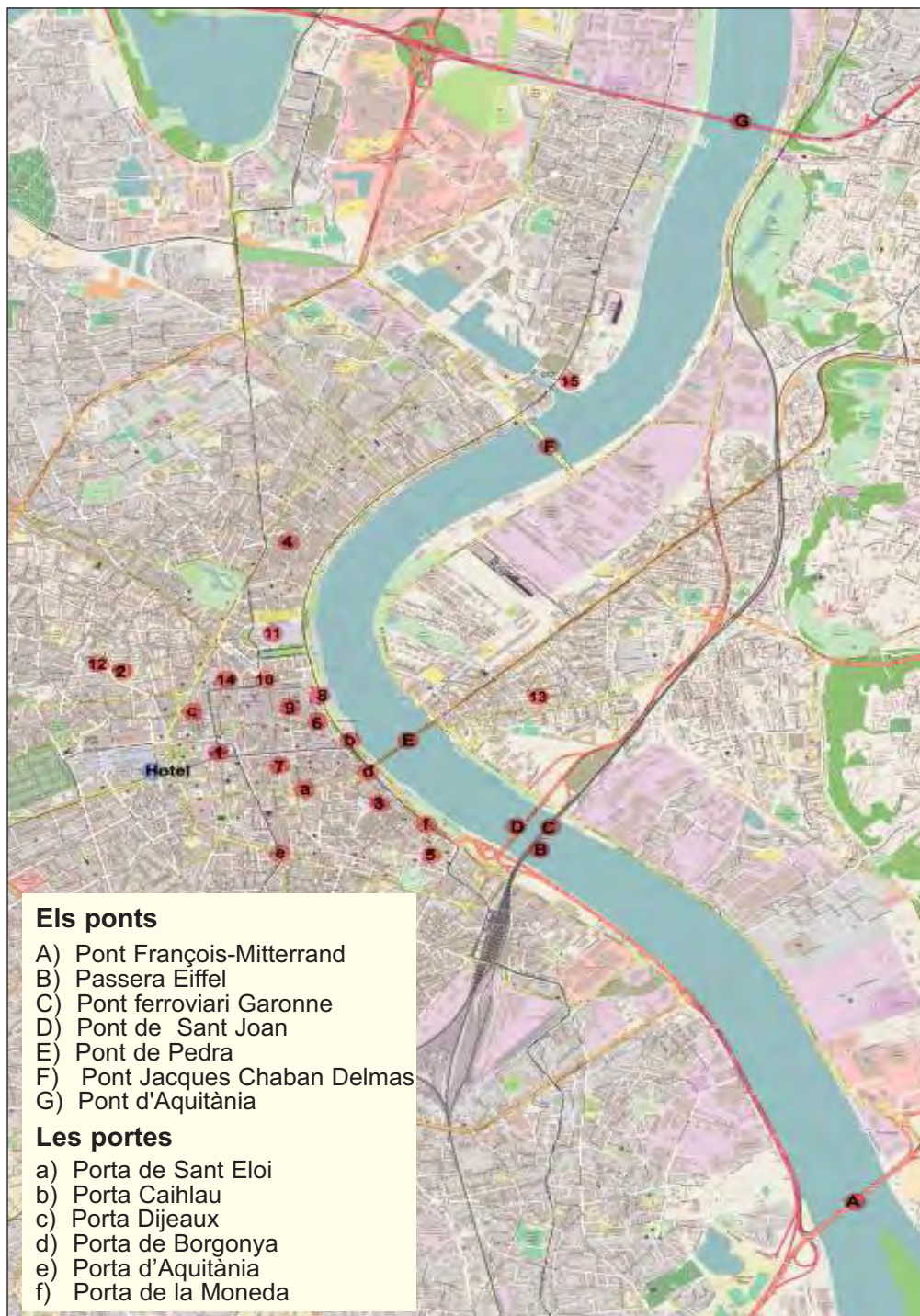

Esglésies

- 01) Catedral de San Andreu (Saint-André)
- 02) Basílica de Sant Severí (Saint Seurin)
- 03) Basílica de Sant Miquel (Saint Michel)
- 04) Església de Sant Lluís des Charrons
- 05) Església de la Santa Creu (Sainte-Croix)
- 06) Església de Sant Pere (Saint Pierre)
- 07) Església de Sant Pau (Saint-Paul)

Diversos

- 08) Plaça de la Borsa (plaça Reial)
- 09) Plaça del Parlament (place du Parlement)
- 10) Gran Teatre de Bordeus
- 11) Esplanada Quinconces - mon. Girondins
- 12) Goya a Bordeus
- 13) Casa Frugès
- 14) Maison Cantonale (Cantón de La Bastide)
- 15) Ciutat del vi (La Cité du Vin)

Els ponts

- A) Pont François-Mitterrand
- B) Passera Eiffel
- C) Pont ferroviari Garonne
- D) Pont de Sant Joan
- E) Pont de Pedra
- F) Pont Jacques Chaban Delmas
- G) Pont d'Aquitània

Les portes

- a) Porta de Sant Eloi
- b) Porta Caihlau
- c) Porta Dijeaux
- d) Porta de Borgonya
- e) Porta d'Aquitània
- f) Porta de la Moneda

BAIONA

Ciutat del País Basc (en basc: *Euskal Herria*, "país de llengua basca"), al País Basc del Nord, situada a la confluència dels rius Niva i Ador.

En gascò i en basc *Baiona*, en francès i oficialment *Bayonne*.

El nom de baiona podria provenir de baia - badia en llatí - amb l'addició del sufix augmentatiu «-on». S'ha proposat també una etimologia basca però sembla ser que no té una base sòlida. A l'edat antiga, el nom basc de Ba-ionia era Lapurdi (La-purdum pels Romans), que ha sobreviscut com nom de la província.

Baiona s'ha trobat his-tòricament a la frontera lingüística entre el gascò i el basc. Al principi de l'edat antiga formava part del domini de llengües del grup del basc com bona part de la Gascunya, però amb la romanització van passar al domini del llatí que va acabar transformant-se en el gascò, que és precisament el dialecte occità més influït pel basc. A partir de finals del segle XVIII la ciutat va créixer i es va convertir en un centre industrial i portuari, capital econòmica del territori de Lapurdi i de bona part del País Basc del Nord, atraient prou immigració basca perquè la llengua basca hi predominés des d'aleshores sobre el gascò (no sobre el francès, que ha acabat imposant-se a tota la República).

La llengua tradicional de la conurbació formada per Biàrritz, Baiona i Anglet (que formen la comarca del Baix Ador) és l'occità (gascó), segons les enquestes filològiques dels segles XIX i XX, però hi ha una forta presència del basc deguda a una immigració rural recent del rerepaís bascòfon. En tot cas la llengua dominant és el francès des del segle XX. Els moviments culturals locals reivindiquen el gascò i el basc i han obtingut una retolació trilingüe en francès, en basc i en gascò.

Baiona es va construir al mesclament dels rius Niva i Ador, poc abans de la desembocadura en el mar. Hi ha indicis d'ocupació romana des dels inicis del segle IV. Actualment encara hi ha dues torres romanes, la torre dels Agustins i la de les Dues Germanes. A part de les invasions normandes, hi ha molt poques notícies fins al segle X.

Cap al 1023, el rei de Navarra Sancho III el Major creà el bescomtat de Labour, d'acord amb els seus aliats i parentes els ducs de Gascunya i en el seu regnat es detecten iniciatives gascones per donar importància a la seva diòcesis. En aquesta època la ciutat s'estén per la riba esquerra del Niva i es construeixen dos ponts. Apareix per primer cop el nom de Baiona.

A partir del compromís de casament de la infanta Berengueta amb el rei d'Anglaterra i duc d'Aquitània, Ricard Cor de Lleó a finals del segle XII, i especialment durant el regnat de Sancho VII el Fort, nombrosos senyors de la regió, des del mar fins a Bearn, rendeixen vassallatge al rei de Navarra. La qual cosa tenia por objectiu l'accés al mar per Baiona - a través de rius afluents de l' Ador - ja que Sant Sebastià havia caigut en domini castellà l'any 1200.

Des del segle XII va ser feu del rei anglès, i el juny de 1374, a petició de Lluís

I de Provença, un exèrcit castellà i francès va posar setge a Baiona, punt clau de comunicació entre el Regne de Navarra i el Regne d'Anglaterra. Els castellans van posar setge per mar i per terra, però la resistència de la ciutat i la manca de col·laboració francesa va obligar a aixecar el setge.

Les negociacions portades entre 1375 i 1377 no porten a res i finalment caigué en mans franceses el 1451, poc abans de la derrota anglesa a la batalla de Castillon i la caiguda de Bordeus que donava per acabada la guerra dels cent anys, i s'aixeca el Château-Neuf a Baiona.

Entre els punts considerats més interessants de la ciutat cal esmentar: (Els números entre parèntesi corresponent a la situació d'aquests llocs en el mapa adjunt).

- (1) La catedral de Santa Maria
- (2) Ajuntament de Baiona
- (3) Museu Basc
- (4) Museu Bonnat
- (5) Mercat cobert (Les Halles)
- (6) Castell Vell (Château-Vieux)
- (7) Castell Nou (Château-Neuf)
- (8) Jardí Botànic
- (9) Ciutadella
- (10) Obrador de Xocolata (L'Atelier du Chocolat).

Pernil de Baiona

Es tracta d'un pernil curat que es pot degustar a qualsevol bar o restaurant de Baiona.

Per obtenir la (IGP) de la Unió Europea, el pernil ha de ser de pota del darrere de porc procedent del sud-oest de França alimentat al menys amb un 60% de cereals

S'ha de salar amb sal de les salines del País de l'Adour i romandre al menys 7 mesos en procés de curació dins del mateix territori.

Tradicionalment, en el País Basc la pota s'unta amb pebre vermell de la població d'Espelette (propera a Baiona) per a la seva curació.

El pernil de Baiona es pot trobar representat en el segle XII al portal de la catedral de Santa Maria d'Olorón, esculpit cap al 1120, acompanyat de representacions de molts aspectes de la cuina bearnesa d'aquells temps. Diverses escultures representen el sacrifici i especejament de senglars o porcs.

Les Halles

Ciutadella

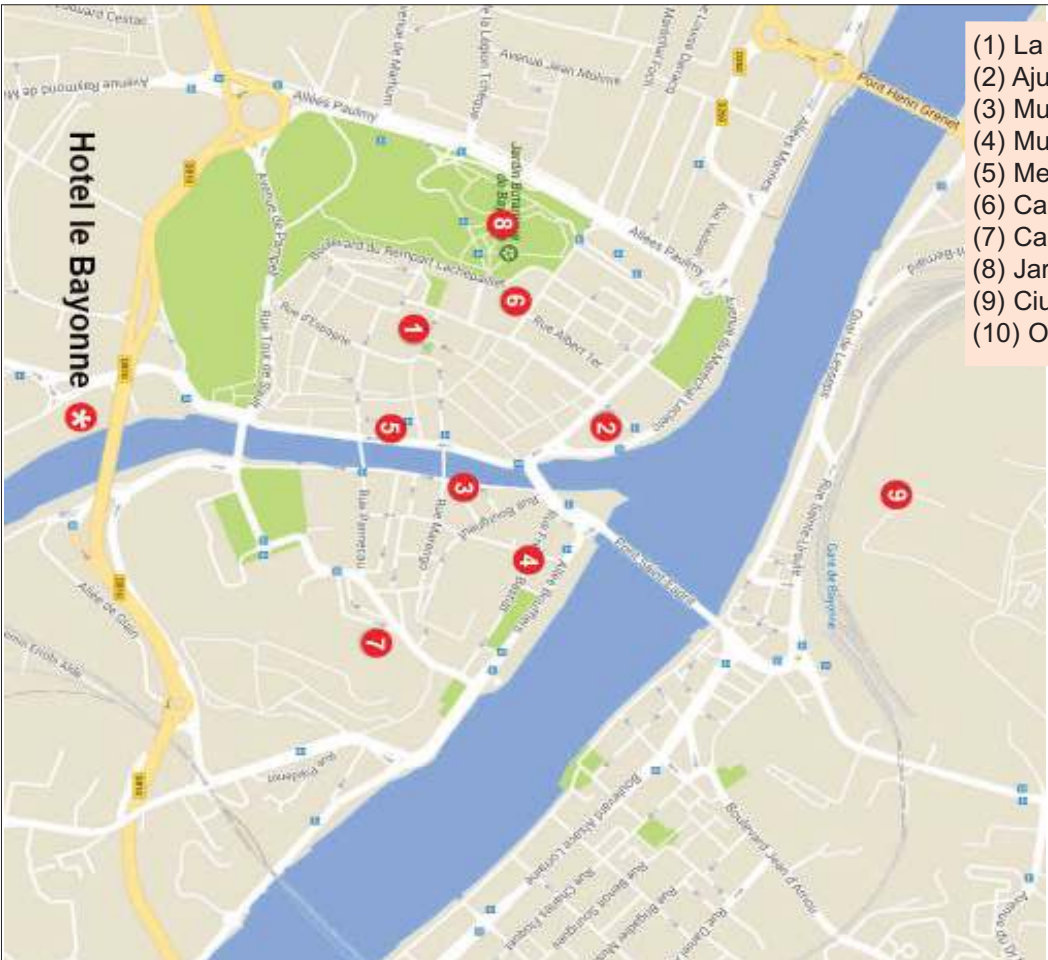

Catedral

centre ciutat

- (1) La catedral de Santa María
- (2) Ajuntament de Baiona
- (3) Museu Basc
- (4) Museu Bonnat
- (5) Mercat cobert (Les Halles)
- (6) Castell Vell (Château-Vieux)
- (7) Castell Nou (Château-Neuf)
- (8) Jardí Botànic
- (9) Ciutadella
- (10) Obrador de Xocolata .

SANT JAUME A COMPOSTEL·LA ?

Realment, fins i tot per als poc introduïts en l'història de la religió catòlica, es fa difícil d'entendre que després de 600 o 700 anys de la seva mort apareguessin les restes d'aquesta apòstol a l'indret on ara hi ha la ciutat de Santiago de Compostela. Més encara quan hi ha historiadors especialistes en el tema que afirmen que l'apòstol no va trepitjar mai la península Ibèrica.

Segurament que per als creients això es considera com un acte de fe, com tants n'hi ha a moltes religions i sobretot a la catòlica apostòlica i romana.

Però la realitat sembla ser que les restes que es van trobar al lloc de Compostela no eren precisament de l'apòstol sinó que tot aquest tema correspon a una llegenda, que també són molt abundants en moltes religions, que es va crear per benefici i conveniència dels caps de l'església i de govern d'aquell moment.

L'origen del de la llegenda de Santiago a Galícia

L'any 813 un ermità anomenat Pelagi comunica al bisbe Teodomir, bisbe d'Iria Flavia, que al bosc de la seva diòcesi anomenat Libredó es veuen uns llums estranys. El bisbe va referir tot seguit al rei Alfons II d'Astúries «El Cast» que buscant l'origen dels llums va trobar un sepulcre, que no dubta d'atribuir immediatament a l'Apòstol Santiago. La notícia es féu oficial amb el papa Lleó II.

L'any 1900 l'hagiògraf Louis Duchesne publicà a la revista de Tolosa Annales du Midí un article titulat el títol «Saint Jacques en Galice» en el qual suggereix que el que realment està enterrat a Compostela és Priscil·lià, basant-se en el viatge que els seus deixebles van fer amb les restes mortals de l'heretge fins a la seva terra natal.

Posteriorment Claudio Sánchez Albornoz i Unamuno es fan ressò d'aquesta hipòtesi que ha passat a convertir-se en una hipòtesi molt popular, alternativa a la tradició cristiana.

Priscil·lià

Priscil·lià d'Àvila (Gal·lècia?, vers 340 - *Civitas Treverorum*, actual Trèveris 385) fou bisbe hispà, fundador del priscil·lianisme considerada heretgia per l'església Catòlica Romana. Fou, al costat d'altres companys, el primer heretge ajusticiat pel govern secular en nom de l'Església.

Priscil·lià va fundar una escola ascètica, rigorista, de tarannà llibertari, precursora del moviment monacal, inspirada en la tradició gnòstica, i oposada a la creixent opulència de la jerarquia eclesial imperant al segle IV. Els aspectes més polèmics, en qüestions formals, són el nomenament de «mestres» o

«doctors» a laics, la presència de dones en les reunions de lectura i el seu marcat caràcter ascètic.

«Priscil·lià va ensenyar que els noms dels Patriarques corresponen a les parts de l'ànima, i de manera paral·lela, els signes del Zodíac es corresponen amb parts del cos». Cita d'Orosi, al seu *Communitorium d'errore Priscillianistarum et Origenistarum*.

En oposició a aquesta teoria, monsenyor Guerra Campos indica l'existència d'un lloc que podria ser el lloc d'enterrament de Priscil·lià: a Os Martores, que pertany a la parròquia de San Miguel de Valga, a la província de Pontevedra. Allà hi ha una ermita, dedicada a sant Mamede, en l'interior del qual han aparegut sarcòfags antropomòrfics tallats en pedra que bé poguessin pertànyer al segle IV.

La teoria de Guerra Campos es basa en la denominació popular amb què es va conèixer els deixebles ajusticiats a Trèveris, fins i tot molt temps després de la seva mort: Els màrtirs (en gallec: *Os mártires*, gallec dialectal *Os mártores*), essent aquest l'únic topònim d'aquestes característiques a tot Galícia.

Una última teoria, plantejada per Celestino Fernández de la Vega, estableix el possible lloc d'enterrament de Priscil·lià a Santa Eulalia de Bóveda, localitat pròxima a Lugo.

El mite més gran del cristianisme

Quan la notícia de les troballes fetes per Pelagi arribà als dos homes més poderosos del moment, el Papa Lleó II i Carlemany, ambdós es van apressar a certificar que es tractava de l'apòstol.

El món necessitava creences, els cristians necessitaven una força que els moguéssin a lluitar contra els àrabs, que havien arribat fins a Poitiers i amenaçaven de forma permanent Astúries, l'únic regne de la península que havia resistit als seus avenços.

A partir del segle VIII es van iniciar les peregrinacions des de tot occident fins a Galícia per venerar les restes de l'apòstol.

Compostel·la es convertí en un lloc de culte, en símbol del poder cristià. Santiago va començar a aparèixer a les batalles vestit de blanc, sobre un cavall blanc, i matava moros.

Santiago es va convertir en tot un símbol per Espanya, que el declarà el seu patró.

D'aquell formidable moviment de masses que dura fins als nostres dies i que cada any creix ha nascut una de les majors indústries turístiques de tots els temps.

En resum sembla ser que és el mite més gran del cristianisme.

Això no vol dir, que el fet de realitzar algun dels itineraris del camí de Santiago representi l'haver-se deixat enredar per una llegenda, un mite, una cosa no veritable.

A part de les connotacions religioses que cada persona hi vulgui posar, és evident que la realització d'aquests itineraris té un component important de superació, de voluntat, de respecte i de formació humana que no és pas gens menyspreable. Ben al contrari.

PREVISIÓ PER A LA CINQUENA ETAPA - 2019

Tram a realitzar: de Soutons a Zalduondo (Euskadi)

(1 jornada d'anada, 11 jornades de caminar, 1 jornada de descans i 1 jornada de tornada)

Dates previstes: del 20 de maig al 2 de juny

Publicació realitzada per a l'ús exclusiu dels participants en les excursions organitzades per l'entitat per a realitzar el Camí de Sant Jaume entre París i Santiago de Compostel·la en diverses etapes.

Recopilació i traducció de textos, selecció d'imatges, mapes parcials, descripcions i maquetació: **Josep M. Jerez.**

ASSOCIACIÓ EXCURSIONISTA
D'ETNOGRAFIA i FOLKLORE
Avinyó, 19, pral.- 08002 Barcelona
infoaeef@ono.com.- Tel. 933 022 730
NIF: G – 58125725

Amb l'assessorament, l'assistència tècnica
i la gestió de: **Viajes Andrómeda, S.A.**